

**BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFLARDA SINIF
YÖNETİMİNDE KARŞILAŞILAN İSTENMEYEN
ÖĞRENCİ DAVRANIŞLARININ VE BU
DAVRANIŞLARLA BAŞ ETME YÖNTEMLERİNİN
İNCELENMESİ**

Şeyda ÖZKAN

Yüksek Lisans Tezi

Temel Eğitim Ana Bilim Dalı

2019

(Her hakkı saklıdır.)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

**BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFLARDA SINIF YÖNETİMİNDE KARŞILAŞILAN
İSTENMEYEN ÖĞRENCİ DAVRANIŞLARININ VE BU DAVRANIŞLARLA BAŞ
ETME YÖNTEMLERİNİN İNCELENMESİ**

(The Examination of Undesirable Behaviours of Multigrade Classroom Students in
Classroom Management and the Methods the Coping with Them)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Şeyda ÖZKAN

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi. Muhammet Hanifi ERCOŞKUN

Erzurum
Ağustos, 2019

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Şeyda ÖZKAN tarafından hazırlanan “Birleştirilmiş Sınıflarda Sınıf Yönetiminde Karşılaşılan İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının ve Bu Davranışlarla Baş Etme Yöntemlerinin İncelenmesi” başlıklı çalışması 28 / 08 / 2019 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Temel Eğitim Ana Bilim Dalı, Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı: Prof. Dr. Durmuş KILIÇ
Atatürk Üniversitesi

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi M. Hanifi ERCOŞKUN
Atatürk Üniversitesi

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Murat ÇALIŞOĞLU
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi

Bu tezin Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylarım.

21 Ekim 2019

Prof. Dr. Mustafa SÖZBİLİR

Enstitü Müdürü

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Birleştirilmiş Sınıflarda Sınıf Yönetiminde Karşılaşılan İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının ve Bu Davranışlarla Baş Etme Yöntemlerinin İncelenmesi” başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

28/08/2019

Şeyda ÖZKAN

Tezle ilgili patent başvurusu yapılması / patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle Enstitü Yönetim Kurulunun .../.../.... tarih vesayılı kararı ile teze erişim 2 (iki) yıl süreyle engellenmiştir.

Enstitü Yönetim Kurulunun .../.../.... tarih vesayılı kararı ile teze erişim 6 (altı) ay süreyle engellenmiştir.

TEŞEKKÜR

Birleştirilmiş sınıflar heterojen bir yapıya sahip olduğu için istenmeyen davranışların görülme ihtimali daha fazla olabilir. İstenmeyen davranışlara karşı kullanılacak baş etme yöntemlerinin bilinmesi daha etkili ve kaliteli bir sınıf yönetimini sağlamada etkili olacaktır. Birleştirilmiş sınıflarda daha etkili sınıf yönetiminin nasıl sağlanacağını bilmesi birleştirilmiş sınıf okutan sınıf öğretmenlerine ışık tutacaktır.

Birleştirilmiş sınıflarda sınıf yönetiminde karşılaşılan istenmeyen öğrenci davranışları ve bu istenmeyen davranışlara karşı hangi baş etme yöntemlerinin kullanıldığını belirlemek amacıyla yapılan bu araştırma beş bölümden oluşmaktadır. Araştırmanın birinci bölümünde, araştırma problemi, araştırmanın amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları ve tanımlar yer almaktadır. İkinci bölümde konu ile ilgili kuramsal bilgilere, ilgili araştırmalara yer verilmiştir. Üçüncü bölümde araştırmanın modeli, evreni, örnekleme, verilerin toplanması, çözümü ve yorumlanması; dördüncü bölümde bulgular ve yorumlar, beşinci bölümde ise sonuç, tartışma ve önerilere yer verilmiştir. Araştırmanın sınıf yönetimi ve birleştirilmiş sınıflarla ilgili araştırma yapan araştırmacılara ve birleştirilmiş sınıf okutan sınıf öğretmenlerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırma sürecinde bana sürekli destek olan, yol gösteren danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi M. Hanifi ERCOŞKUN'a, yardımları ve önerileri ile bana destek olan Doç. Dr. Levent AKGÜN'e, araştırmam için görüşmeyi kabul edip verileri toplamamı sağlayan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerine, ayrıca beni her zaman destekleyen aileme sonsuz teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Şeyda ÖZKAN

ÖZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFLARDA SINIF YÖNETİMİNDE KARŞILAŞILAN
İSTENMEYEN ÖĞRENCİ DAVRANIŞLARININ VE BU DAVRANIŞLARLA BAŞ
ETME YÖNTEMLERİNİN İNCELENMESİ

Şeyda ÖZKAN

Ağustos 2019, 86 Sayfa

Amaç: Bu araştırmada birleştirilmiş sınıflarda sınıf yönetiminde karşılaşılan istenmeyen öğrenci davranışlarını ve bu davranışlarla baş etme yöntemlerini belirlemek amaçlanmıştır.

Yöntem: Bu amacı gerçekleştirmek için nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Verileri toplamak için yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma grubu Ağrı merkez ve tüm ilçelerindeki birleştirilmiş sınıflı okulların öğretmenlerinden oluşmaktadır. Araştırmanın katılımcıları yarı yapılandırılmış görüşmeyi kabul eden amaçlı örnekleme ve kolay ulaşılabılır durum örnekleme ile seçilmiş birleştirilmiş sınıf okutan sınıf öğretmenlerinden oluşmaktadır.

Bulgular: Araştırmanın bulgularına göre, birleştirilmiş sınıfların zor bir uygulama olduğu ve cinsiyet, mesleki kıdem ve hangi sınıfların birleştirilmiş olduğuna göre incelendiğinde öğretmenlerin benzer görüşler düşündükleri görülmüştür. Fakat cinsiyet, mesleki kıdem ve hangi sınıfların birleştirilmiş olarak okutulduğuna göre birleştirilmiş sınıflarda görülen istenmeyen davranışlar, bunların nedenleri ve çözüm yöntemleri hakkında öğretmenler farklı görüşler belirtmişlerdir. Bulgularda birleştirilmiş sınıflarda en çok ödevli ders işleyenlerin diğerlerinin dikkatini dağıtması, büyük çocukların küçük çocukları ezmesi ve ayakta dolaşma istenmeyen davranışlar olarak tespit edilmiştir.

Sonuç: Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında, birleştirilmiş sınıf uygulamasının zor bir uygulama olduğu ve zor olmasının nedenlerinin farklı sınıfların bir arada olması ve müfredat yoğunluğundan kaynaklandığı belirlenmiştir. Birleştirilmiş sınıf uygulamasını kolaylaştırmaya yönelik çözümler olarak sınıftaki ödevli öğrencilerin boş bırakılmaması gerektiği sonucu çıkarılmıştır. Birleştirilmiş sınıflarda, sınıfta ödev yapan öğrencilerin diğer öğrencilerin dikkatini dağıttığı sonucuna ulaşılmıştır. İstenmeyen davranışlara karşı çözüm yöntemleri olarak kurallar dönemin başında oluşturulmalı, veli ile iletişim kurulmalı ve öğretmenin öğrencilere kendisini ve okulu sevdirmeli sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Birleştirilmiş sınıf, sınıf yönetimi, istenmeyen davranış

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

THE EXAMINATION OF UNDESIRABLE BEHAVIOURS OF MULTIGRADE CLASSROOM STUDENTS IN CLASSROOM MANAGEMENT AND THE METHODS THE COPING WITH THEM

Şeyda ÖZKAN

August 2019, 86 Pages

Purpose: In this research, it is aimed to determine the unwanted student behaviors encountered in classroom management of the multigrade class students and methods of coping with these behaviours.

Method: For this purpose, the case study method of qualitative research methods was used. To collect the data, semi-structured interview form was used. The research group consisted of teachers of multigrade classrooms in Ağrı province and all its districts. The participants of the research were the ones who accepted to answer the semi-structured interview and who taught in a multigrade classroom selected through purposive sampling and convenience sampling.

Findings: According to the findings of the study, it was found that the multigrade classes were difficult. In terms of gender, occupational seniority and which classes were taught together, it was seen that teachers thought similar opinions. However, according to gender, occupational seniority and which classes were taught as unified, teachers expressed different opinions about the undesired behaviours seen in multigrade classes, their causes and solution methods. In the findings, it was concluded that students with homework during the lesson distracted the others mostly, that the older children patronised over the younger ones, and walking around the classroom were unwanted behaviours.

Result: When the results of the research evaluated, it was concluded that multigrade classroom was a difficult method and the difficulty of it was because of having different grade students together in one classroom and of the intensity of the curriculum. As the solution to ease the practice in multigrade classroom it was noticed that the students who were given homework during the lesson should not have been left unattended. It was also concluded that the students who were given homework during the lesson distracted the other students. As the solution of unwanted behaviours, it was concluded that rules should be established at the beginning of the school year, and parents should be kept in touch and the teachers should endear themselves and their schools to the students.

Key Words: Multigrade classroom, classroom management, undesirable behaviour

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	i
ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZ.....	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
Giriş.....	1
Problem Cümlesi.....	5
Araştırmanın Amacı ve Alt Problemler.....	5
Araştırmanın Önemi.....	6
Varsayımlar.....	6
Sınırlılıklar.....	6
Tanımlar.....	6
İKİNCİ BÖLÜM.....	8
Kuramsal Çerçeve İle İlgili Araştırmalar.....	8
Sınıf Yönetimi.....	8
Sınıf yönetimini etkileyen etmenler.....	9
Öğrencilerin özellikleri.....	9
Okulun yönetim yapısı.....	10
Öğretmenin özellikleri.....	10
İstenmeyen davranış.....	11
Öğretmenden kaynaklanan nedenler.....	12
Öğrenciden kaynaklanan nedenler.....	14
Aileden kaynaklanan nedenler.....	14
Öğretim programından kaynaklanan nedenler.....	15
Sınıf yönetiminde etkili öğretmen davranışları.....	16
Birleştirilmiş Sınıf Uygulaması.....	16
Birleştirilmiş sınıfların oluşturulma biçimleri.....	17

Tek öğretmenli tek derslikli okullar.	17
İki öğretmenli iki derslikli okullar.	18
Üç öğretmenli üç derslikli okullar.	18
Birleştirilmiş sınıflarda derslerin işlenişi.	18
Birleştirilmiş sınıf uygulamasının nedenleri.	19
Birleştirilmiş sınıf uygulamasının olumlu yönleri.	20
Birleştirilmiş sınıf uygulamasının olumsuz yönleri.	20
Konu İle İlgili Olarak Yapılan Ulusal Araştırmalar.	21
Birleştirilmiş sınıflarda sınıf yönetimi.	21
Sınıf yönetiminde karşılaşılan istenmeyen davranışlar.	22
Öğrencilerde karşılaşılan istenmeyen davranışların nedenleri.	24
İstenmeyen davranışlara karşı öğretmenlerin kullandıkları baş etme yöntemleri.	25
Konu ile İlgili Olarak Yapılan Uluslararası Araştırmalar.	28
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.	29
Yöntem.	29
Araştırma Yöntemi.	29
Katılımcılar.	29
Veri Kaynakları.	29
Kaynak tarama.	30
Birleştirilmiş sınıf okutan sınıf öğretmenleri ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşme formu.	30
Veri kaynaklarının geçerlik ve güvenirlik çalışmaları.	30
Araştırmacının Rolü.	31
Veri Kaynaklarının Uygulanması ve Toplanması.	31
Verilerin Çözümü ve Yorumlanması.	31
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.	33
Bulgular ve Yorumlar.	33
Birleştirilmiş Sınıflarda Sınıf Yönetimine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.	33
Birleştirilmiş sınıf uygulamasını kolaylaştırmaya yönelik çözümler.	37
Birleştirilmiş Sınıflarda İstenmeyen Davranışlara İlişkin Bulgular ve Yorumlar.	41
Birleştirilmiş sınıflarda istenmeyen davranışların nedenleri.	44
Birleştirilmiş sınıflarda sınıf yönetiminde görülen istenmeyen davranışlar için çözüm yöntemleri.	49

BEŞİNCİ BÖLÜM	55
Sonuç, Tartışma ve Öneriler	55
Birleştirilmiş Sınıfın Öğretmeni Zorlayan Bir Uygulama Olmasının Nedenleri	55
Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasını Kolaylaştırmaya Yönelik Çözümlerle İlgili Sonuçlar	56
Birleştirilmiş Sınıflarda Görülen İstenmeyen Davranışlara Yönelik Sonuçlar	58
Birleştirilmiş sınıflarda istenmeyen davranışların nedenlerine yönelik sonuçlar.	59
Birleştirilmiş sınıflarda görülen istenmeyen davranışlar için çözüm yöntemlerine yönelik sonuçlar.....	60
Öneriler	61
Uygulayıcılar için öneriler.	61
Araştırmacılar için öneriler.	62
KAYNAKÇA	63
EKLER	69
EK-1. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları	69
EK-2. İzin Belgesi	70
EK-3. Güvenirlilik.....	72
ÖZGEÇMİŞ.....	75

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Görüşmeye Katılan Öğretmenlerin Özellikleri	33
Tablo 2. Araştırma Grubunun Cinsiyetine Göre Birleştirilmiş Sınıfın Öğretmeni Zorlayan Bir Uygulama Olmasının Nedenleri.....	33
Tablo 3. Araştırma Grubunun Mesleki Deneyimine Göre Birleştirilmiş Sınıfın Öğretmeni Zorlayan Bir Uygulama Olmasının Nedenleri.....	35
Tablo 4. Araştırma Grubunun Hangi Sınıfları Birleştirilmiş Olarak Okuttuğuna Göre Birleştirilmiş Sınıfın Öğretmeni Zorlayan Bir Uygulama Olmasının Nedenleri	36
Tablo 5. Araştırma Grubunun Cinsiyetine Göre Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasını Kolaylaştırmaya Yönelik Çözümler	37
Tablo 6. Araştırma Grubunun Mesleki deneyimine Göre Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasını Kolaylaştırmaya Yönelik Çözümler	38
Tablo 7. Araştırma Grubunun Hangi Sınıfları Birleştirilmiş Olarak Okuttuğuna Göre Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasını Kolaylaştırmaya Yönelik Çözümler.....	39
Tablo 8. Birleştirilmiş Sınıflarda Cinsiyete Göre Görülen İstenmeyen Davranışlar	41
Tablo 9. Birleştirilmiş Sınıflarda Mesleki Deneyime Göre Görülen İstenmeyen Davranışlar	42
Tablo 10. Birleştirilmiş Sınıflarda Hangi Sınıfların Birleştirilmiş Okutulduğuna Göre Görülen İstenmeyen Davranışlar	43
Tablo 11. Birleştirilmiş Sınıflarda Cinsiyete Göre İstenmeyen Davranışların Nedenleri	44
Tablo 12. Birleştirilmiş Sınıflarda Mesleki Deneyime Göre İstenmeyen Davranışların Nedenleri.....	46
Tablo 13. Birleştirilmiş Sınıflarda Hangi Sınıfların Birleştirilmiş Olarak Okutulduğuna Göre İstenmeyen Davranışların Nedenleri	47
Tablo 14. Cinsiyete Göre Birleştirilmiş Sınıflarda Görülen İstenmeyen Davranışlar İçin Çözüm Yöntemleri	49
Tablo 15. Mesleki Deneyime Göre Birleştirilmiş Sınıflarda Görülen İstenmeyen Davranışlar İçin Çözüm Yöntemleri.....	51
Tablo 16. Hangi Sınıfların Birleştirilmiş Olarak Okutulduğuna Göre Birleştirilmiş Sınıflarda Görülen İstenmeyen Davranışlar İçin Çözüm Yöntemleri.....	52

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

Eğitim; kültürel ve sosyal gelişme için bir araçtır. Eğitim sistemini geliştirme toplumun tüm kesimini ilgilendirmektedir. Bu sistemin gelişmesi için öncelikle aksayan yönler tespit edilip değişiklikler yapılarak daha nitelikli bir eğitim sağlanmalıdır (Akdoğan, 2007). Bu anlamda eğitim, toplumun aynası gibidir. Ülkenin gelişmişlik düzeyi o ülke içinde yaşayan bireylerin eğitim düzeyiyle ölçülür. Bir ülkede eğitime ne kadar çok önem veriliyorsa o ülke o kadar gelişmiştir denilebilir.

Eğitim sisteminin aksayan yönleri kırsal yerleşmelerde kentlere göre daha fazladır. Kırsal alanlarda eğitim sisteminin aksamaması için iki tür uygulama vardır. Bunlardan bir tanesi taşınmalı eğitimidir. Taşınmalı eğitim uygulaması birleştirilmiş sınıflara alternatif bir uygulama olarak ortaya çıkmıştır (Gelebek, 2011). Taşınmalı eğitim nüfusu az ve dağınık olan köy ve benzeri küçük yerleşim birimlerinde, zorunlu öğrenim kapsamındaki ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin il ve ilçe gibi daha büyük yerleşim birimlerindeki merkezi ilköğretim okullarına gününbirlik olmak üzere taşınması ile yapılan eğitime denir. Taşınmalı eğitim köyde okul bulunmaması, öğretmen ve öğrenci sayısının yetersizliği nedenleri ile yapılmakta olan bir uygulamadır (Küçüksüleymanoğlu, 2006).

Taşınmalı eğitim uygulaması ekonomik değildir. Ayrıca bazı kırsal kesimlerde coğrafi koşullar nedeniyle öğrencileri köyden alıp merkezi okullara götürmek çok zordur. Bunun yanında kırsal alanlarda yaşayan aileler de çocuklarının onların yanında, yaşadıkları yerde okumasını tercih etmektedir (Gelebek, 2011). Bu tarz yerleşim yerlerinde birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılarak eğitim sisteminin aksamamasına çalışılmaktadır (Çetin, 2019). Birleştirilmiş sınıf uygulaması ile okuldaki sınıf sayısı azaltılarak elektrik ve yakıt gibi birtakım ihtiyaçlar en aza indirilebilir. Ayrıca bir okula daha az sayıda öğretmen görevlendirilerek ekonomik açıdan daha uygun hale getirilebilir (Köksal, 2006). Bu nedenle birleştirilmiş sınıf uygulaması ekonomik olması düşünülerek yapılmış bir uygulamadır denilebilir.

Birleştirilmiş sınıf uygulaması sadece Türkiye'de yapılan bir uygulama değildir. Bu sorun dünyada birçok ülkenin sorunudur (Çetin, 2019). Türkiye'den başka Amerika Birleşik Devletleri (ABD), Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT), Kanada, İngiltere, Avustralya gibi

ülkelerde de birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılmaktadır. Her ülke kendi yapısına ve imkânlarına göre farklı şekillerde birleştirilmiş sınıf uygulamasını geliştirmektedir (Doğan, 2000 Akt: Akdoğan, 2007).

Türkiye’de geçmiş yıllarda derslik ve öğretmen sayısının yetersizliği ile şu anda da daha çok öğrenci azlığı nedeni ile köy gibi küçük ve kırsal yerlerde yapılan uygulamaya birleştirilmiş sınıf uygulaması denir (Dursun, 2006). Taşınabilir eğitimin yapılamaması, okullardaki öğrenci sayısının az olması, öğretmen sayısının yetersiz olması ve okulda bulunan sınıfların azlığı birleştirilmiş sınıf uygulamasını zorunlu kılmıştır. Bu sınıflar genelde kırsal kesimlerde yaygındır (Özben, 1997). Bunun yanında birleştirilmiş sınıf uygulamasının birçok avantajı da bulunmaktadır. Her köye daha fazla derslik yapmak yerine bir ya da iki tane derslik yapılması hem köyü okulsuz kalmaktan kurtarır hem de okulsuz olan yerlere daha fazla okul yapma imkânı sağlar. Bu şekilde ülke ekonomisi de bundan olumlu etkilenir. Ayrıca birleştirilmiş sınıf uygulamasında öğrenciler zamanın büyük bölümünü kendi kendine çalıştıkları için bireysel çalışma alışkanlığı kazanırlar ve öğrencilerin birbirinden öğrenmelerine fırsat vererek akran eğitimi de sağlanır (Yıldız, 2009). Birleştirilmiş sınıf uygulamasının bu avantajlarının yanında daha çok dezavantajları bulunmaktadır. Gelebek (2011)’e göre, müstakil sınıf ile birleştirilmiş sınıf uygulaması arasındaki en belirgin fark öğretim biçiminin farklı olmasıdır. Eğitim programı her okula aynı şekilde hazırlandığı için bir derste her iki sınıf düzeyinin de öğretim programını yetiştirmek mümkün değildir. Birleştirilmiş sınıflarda farklı sınıf düzeylerine, farklı deneyime ve öğrenme olgunluğuna sahip bireyler bulunduğu için çok çeşitli davranışlar ortaya çıkar (Keleş, 2010). Sınıf hem kalabalık hem de heterojen bir yapıya sahip olduğu için öğretmenin tüm sınıfı kontrol etmesi güçleşir ve sınıf yönetimini sağlamada yetersiz kaldığı söylenebilir. Bu da öğrencilerin birçok istenmeyen davranışına neden olur (Karip, 2012).

İstenmeyen davranışlar sergilenmesi sınıf düzenini bozar, diğer öğrencilerin dikkatini dağıtır, eğitim-öğretim etkinliklerinde öğretmene sorunlar çıkartır ve öğrenmeyi engeller (Keleş, 2010). Birleştirilmiş sınıflarda her sınıfın programını bire bir uygulamak oldukça zordur. Zaman kısıtlı olduğu için programı yetiştirmek pek mümkün değildir. Kısa zamanda birde istenmeyen davranışların görülmesi öğretmenin kısıtlı olan zamanının daha çok azalmasına neden olarak sınıf yönetiminin etkililiğini azaltabilir.

Günümüz koşullarında artık geleneksel ve davranışçı yaklaşımlar yetersiz kaldığı için bunlar yerini yapılandırmacı yaklaşıma bırakmıştır. Yapılandırmacı yaklaşım öğrenci merkezli eğitim anlayışını beraberinde getirmektedir. İstenmeyen davranışların ve disiplin problemlerinin fazla görüldüğü sınıflarda öğrenci merkezli yaklaşım ve aktif bir öğrenmenin

olmadığı söylenebilir. Yapılandırmacı yaklaşımı benimseyen öğretim programları sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi rollerini değişime zorlamıştır (Ercoşkun, 2011). Bu değişimle birlikte birleştirilmiş sınıflarda istenmeyen davranışlar yapılandırmacı yaklaşıma göre sınıf yönetimini sağlamayı zorlaştırdığı söylenebilir. Bu nedenle özellikle birleştirilmiş sınıflarda istenmeyen davranışları önlemenin önemi daha fazla öne çıkmaktadır.

Kutlu (2006) öğretmen ve öğrenci etkileşiminin sağlandığı sınıf ortamının amacının, öğrencilerde istendik davranışlar kazandırılması olduğunu ve öğrencilerin alınan eğitime göre yetişeceğini belirtmiştir. Birleştirilmiş sınıflarda bu amaca ulaşmak müstakil sınıflara göre daha zordur. İstenmeyen davranışların sergilenmesini önlemek için birleştirilmiş sınıf okutan sınıf öğretmenlerinin bu davranışlarla baş etme yöntemlerini, sınıf yönetiminin amaçlarını ve ilkelerini çok iyi bilmeleri ve bunları uygulayabilmeleri gerekir (Abay, 2006). Birleştirilmiş sınıfta dersler öğretmenli ve ödevli ders şeklinde işlendiğinden dolayı ödevli ders işleyen öğrenciler ödevleri ile ilgili öğretmene sorular sorduğunda öğretmenli ders işleyen grubun dikkati sürekli dağılacığı için sınıf düzeni bozulabilir. Dersin akışı bozulduğu içinde sınıf yönetiminde sorunlar oluşabilir (Gönül, 2019). Bu nedenle birleştirilmiş sınıflarda öğretimin iyi bir şekilde planlanması, uygulanması, öğrencileri değerlendirme etkinliklerini hazırlamak ve sınıfı yönetebilmek müstakil sınıflara göre çok daha zor olmaktadır (MEB, 2005, Akt: Gelebek, 2011).

Sınıf yönetimi, öğretmenin sınıfta etkili öğrenme ortamı oluşturmak için uyguladığı stratejilerdir (Turan, 2019). Bu nedenle öğretilerde hem eğiticilik hem de yöneticilik özelliği bulunmalıdır. Öğretmen, sınıfta etkili öğrenme ortamı oluşturmak için öncelikle sınıf kurallarını öğrencilere tanıtmalı, öğrencilere sınıfta istenen davranışın nasıl olması gerektiği ile ilgili yol göstermelidir. Bunları yaparken çeşitli pekiştiriciler kullanılmalıdır (Keskin, 2009). Örneğin; öğrenciler istendik davranışları gösterdiklerinde onları uygun şekilde ödüllendirmeli ve böylece bu istendik davranışın yapılma sıklığını artırmalıdır. Öğrencilere istendik davranışlar tanıtılıp, bunların sınıfta nasıl olması gerektiği öğretildiği halde kurallara uymayıp istenmeyen davranışlar sergileyen öğrenciler ise uygun şekilde cezalandırılmalıdır. Ödül ve ceza uygun kullanıldığında istenen davranış görülme olasılığını arttırdığı söylenebilir.

Sınıf yönetiminde karşılaşılan istenmeyen davranışların temelinde aile ve sosyal çevrenin eğitimdeki yetersizlikleri sorunu olduğu ileri sürülebilir (Başar, 2003). Aynı zamanda istenmeyen davranış sergileyen öğrencilerin sınıf kurallarından habersiz olduğu, disiplin kurallarını bilmediği de söylenebilir. Bunun içinde okul yönetimi ve öğretmenlerin öğrencilerde bu bilinci oluşturması gerekir (Keleş, 2010). Ailenin çocuklarının eğitiminde yetersiz kalması, okullardaki sorumlulukları daha fazla artırmaktadır. Öğrencilerde öncelikle

doğru davranış bilincinin oluşturulması gerekir. Öğrenci yaptığı davranışın farkına vardırılmalı ve istenen davranışa yōneltilmelidir.

Ailenin yanı sıra okulun yapısı da istenmeyen davranışların oluşmasına neden olabilir. Okulun öğrenci sayısı çok fazla olursa sınıflar kalabalık olur bu da sınıf yönetiminde geleneksel yaklaşımın benimsenmesine neden olur. Okulun fiziki koşulları iyi değilse, okulda yeterli araç gereç bulunmuyorsa bu da çağdaş yaklaşımın gelişmesini önler. Bütün bunlara dayanarak okulun yapısı, sınıf yönetiminde istenmeyen davranışların oluşmasında çok önemlidir denilebilir (Akar, 2004). Bunun için okuldaki sınıfların öğrenci sayısı çok fazla olmamalı ve fiziksel yetersizlikler tamamlanmalıdır. Buna benzer başka bir araştırmada da okulun sağlık koşullarına uygunluğu, sosyo-ekonomik yapısı, çevresi ve fiziki yapısının da öğrenci davranışlarını etkilediği belirtilmektedir. Bunun için okul, öğrencilerin boş zamanlarını geçirebilecekleri şekilde düzenlenirse sokak kültürünün olumsuz etkenleri okula ve sınıfa taşınmaz (Denkdemir, 2007). Bireysel ihtiyaçlara göre düzenlenen bir okulda da öğrenciler öğrenmekten zevk alır ve sokaktaki olumsuz etkenler okulda görülmez. Bu şekilde öğrencilerde görülen istenmeyen davranışlar da azalır denilebilir.

Öğretmenlerin ise istenmeyen davranışların önüne geçebilmesi için kendi sınıflarında bir disiplin sisteminin oluşturulması gerekir. Bu sistem her sınıfın öğrenci yapısına göre değişir. Oluşturulan disiplin sistemi sayesinde öğrenciler kendilerini duygusal ve sosyal açıdan daha rahat hissedebilirler (Aydın, 2006). Her öğretmenin kendine özgü bir disiplin sistemi olursa hem öğretmen öğrencilere kazandırmak istediklerini daha kolay kazandırabilir hem de öğrenciler öğretmenin disiplin sistemine uymaya çalışırlar. Bunun sonucunda öğrenciler davranışlarının sorumluluklarının farkına varır.

Tüm bu görüşler doğrultusunda birleştirilmiş sınıflar heterojen bir yapıya sahip olduğu için istenmeyen davranışların görülme ihtimalinin bu sınıflarda daha fazla olacağı düşünölmektedir. İstenmeyen davranışların önüne geçmek, daha etkili ve kaliteli bir sınıf yönetimi sağlamada etkili olabilir. Birleştirilmiş sınıflarda sınıf yönetiminde hangi yöntemlerin daha etkili olacağının araştırılması bu sınıfları okutan öğretmenler için çok yararlı olacaktır. Bu araştırma istenmeyen davranışlar açısından birleştirilmiş sınıflardaki sınıf yönetiminin nasıl daha etkili hale getirileceğini birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre ortaya çıkarması açısından önemlidir. Bu bağlamda araştırmanın problemi olan birleştirilmiş sınıf okutan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştığı istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışlarla baş etme yöntemleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Problem Cümlesi

Birleştirilmiş sınıflarda farklı düzeyde birden fazla sınıf bulunduğu için müstakil sınıflara göre bu sınıflarda istenmeyen davranışların daha fazla görülebileceği düşünülmektedir. Bu nedenle araştırmanın problemi birleştirilmiş sınıf okutan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarını ve bu davranışlarla baş etme yöntemlerinin neler olduğunu belirlemektir.

Araştırmanın Amacı ve Alt Problemler

Etkili bir eğitim öğretimin sağlanabilmesi iyi bir sınıf yönetimine bağlıdır. Öğretmenlerin sınıf yönetimiyle ilgili sergiledikleri tutum ve davranışlar istenmeyen davranışın azalmasına ya da artmasına neden olabilir. İstenmeyen öğrenci davranışları, öğretmen ve öğrenciler arasındaki iletişimi engelleyen, aynı zamanda da öğretimin kalitesini azaltan en önemli olumsuzluklardan biridir (Turan, 2019). Bu nedenle bu araştırma birleştirilmiş sınıf okutan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarını ve bu davranışlarla baş etme yöntemlerini araştırmak amacıyla yapılmıştır. Başka bir ifadeyle bu araştırmada birleştirilmiş sınıf okutan sınıf öğretmenlerinin sınıfı yönetirken öğrencilerinde karşılaştıkları istenmeyen davranışların neler olduğunu ve bu istenmeyen davranışlara karşı hangi baş etme yöntemlerini kullandıklarını belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır.

- a) Birleştirilmiş sınıflarda sınıf yönetiminin zor olmasının nedenleri cinsiyet, mesleki kıdem ve hangi sınıfların birleştirilmiş olarak okutulduğuna göre değişmekte midir?
- b) Birleştirilmiş sınıflarda sınıf yönetimini kolaylaştırmaya yönelik uygulamalar cinsiyet, mesleki kıdem ve hangi sınıfların birleştirilmiş olarak okutulduğuna göre değişmekte midir?
- c) Birleştirilmiş sınıflarda öğrencilerde görülen istenmeyen davranışlar öğretmenlerin cinsiyeti, mesleki kıdemi ve hangi sınıfları birleştirilmiş olarak okuttuğuna göre değişmekte midir?
- d) Birleştirilmiş sınıflarda görülen istenmeyen davranışların nedenleri cinsiyet, mesleki kıdemi ve hangi sınıfları birleştirilmiş olarak okutulduğuna göre değişmekte midir?
- e) Birleştirilmiş sınıflarda görülen istenmeyen davranışlara karşı kullanılan baş etme yöntemleri cinsiyet, mesleki kıdem ve hangi sınıfların birleştirilmiş olarak okutulduklarına göre değişmekte midir?

Araştırmanın Önemi

İstenmeyen davranışların önüne geçmek, daha etkili ve kaliteli bir sınıf yönetimi sağlamada etkili olabilir. Birleştirilmiş sınıflarda sınıf yönetiminde istenmeyen davranışlara karşı hangi yöntemlerin daha etkili olduğunun araştırılması bu sınıfları okutan öğretmenler ve öğretmen adayları için çok yararlı olacaktır. Bu araştırma birleştirilmiş sınıflardaki istenmeyen davranışların mümkün olduğunca ortadan kaldırılabilmemesinin ve sınıf yönetimini nasıl daha etkili hale getireceğini ortaya çıkarması açısından ve yeni araştırmalara, yeni fikirlere, bu konu ile ilgilenenlere yön vereceğinin beklenmesi açısından da önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca araştırmada elde edilen bulguların eğitim öğretime çeşitli yönlerden katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu araştırma birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarını ve bu davranışlarla hangi baş etme yöntemlerini kullandıklarını belirleme açısından da önemli olduğu düşünülmektedir.

Varsayımlar

- 1) Araştırmaya katılan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin uygulanan görüşme sorularını kendi görüşlerini yansıtacak şekilde içten ve yansız olarak cevapladıkları,
- 2) Araştırmada kullanılan görüşme sorularının öğrencilerin istenmeyen davranışlarına karşı birleştirilmiş sınıf okutan sınıf öğretmenlerinin kullandıkları istenmeyen davranışlarla baş etme yöntemlerini belirlemeye yönelik olduğu varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

Bu araştırma,

- 1) Birleştirilmiş sınıf okutan sınıf öğretmenlerinin görüşleri ile,
- 2) Ağrı ili merkez köylerinde ve Eleşkirt ilçesinde birleştirilmiş sınıf okutan sınıf öğretmenlerinin görüşleri ile,
- 3) 2016-2018 öğretim yılları ile,
- 4) Konu ile ilgili ulaşılan kaynaklar ile,
- 5) Veri toplama aracı olarak kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme sorularına verilen yanıtlar ile sınırlıdır.

Tanımlar

Sınıf Yönetimi: Öğretmenin sınıfta etkili bir öğrenme için gerekli düzeni sağlamak amacı ile yaptığı uygulamalar ve izlediği stratejilerin tümüdür (Keskin, 2009).

Birleştirilmiş Sınıf: Farklı yaş ve seviye gruplarındaki öğrencilerle tek derslikte, bir öğretmen tarafından öğretimin yapılmasıdır (Yıldız, 2011).

Öğretmenli ve Ödevli Ders: Birleştirilmiş sınıflarda bulunan A ve B gruplarıyla ders işlenirken öğretmen aynı anda iki farklı konu anlatamayacağı için bu gruplardan biriyle ders işlerken diğer gruba ödev verilir. Ders işlenen grubun işlediği ders öğretmenli ders grubu, ödev verilen grubun işlediği ders ise ödevli gruptur (Abay, 2006).

Ortak Ders: Aynı anda farklı sınıflarda ders işlerken konular birbirine benzer olduğunda bütün öğrencilerin tek bir sınıf gibi düşünölüp konuların ortak işlenmesine dayanan bir ders işleme yöntemidir.

İstenmeyen Davranış: Sınıfta eğitim öğretimi aksatan davranışların tümüne istenmeyen davranış denir (Keyik, 2014).

İKİNCİ BÖLÜM

Kuramsal Çerçeve İle İlgili Araştırmalar

Sınıf Yönetimi

Toplumların gelişmesi ve çağdaş uygarlık seviyesinin üzerine çıkması eğitim aracılığı ile olmaktadır. Eğitimde bireylerin davranışlarının değiştirilmesi amaçlanmaktadır. Davranış değiştirmenin gerçekleşebilmesi için de bireylerin öğrenme ortamlarının düzenlenmesi gerekir (Fidan, 1985). Eğitimde istenen davranışlara ulaşmada eğitimin ilk basamağı ve öğretim yerleri sınıflardır. Yani toplum içinde yaşayan bireylerin yetiştirildiği en önemli öğretim yerleri sınıflardır.

Sınıflarda bireylerin iyi bir şekilde yetişmesini sağlayan öğretmenlerin en önemli görevleri plan ve programlarda yer alan hedefleri gerçekleştirmektir (Kılıçoğlu, 2015). Öğretmenlerin bu hedefleri gerçekleştirebilmeleri için öğrencilerle iyi iletişim kurması, sınıf düzenini sağlaması, öğretim materyallerini etkili olarak kullanması ve öğrenci etkinliklerinin kontrolünü sağlaması gerekir. Sınıf yönetimi bu hedeflerin hepsini kapsamaktadır. Bu nedenle iyi bir sınıf yönetimi için eğitim ve öğretim hedeflerinin tümü kontrol altında tutulmalıdır. Sınıf yönetiminin amacı, eğitim hedeflerine ulaşabilmek için öğrenci ve öğretmen arasında iyi bir iletişim kurulan öğretim ortamlarını düzenleyebilmektir (Dönmez, 2015).

Eğitimde başarılı olmak için iyi bir sınıf yönetimi şarttır. Bu noktada öğretmenin liderlik özelliği önem arz etmektedir. Bu nedenle yönetim ve öğretim kavramları birbirine paraleldir. Sınıf yönetimiyle ilgili yapılan tanımların çoğunda öğretmenin sınıfta bir lider olduğu ve sınıfı kontrol edebilmek için bazı stratejiler kullanması gerektiği ön plana çıkmaktadır. Buradan yola çıkılarak Keskin (2009)'in yaptığı tanıma göre sınıf yönetimi, öğretmenin sınıfta öğrenmenin gerçekleşmesi için gerekli düzeni sağlaması ve bunu sağlamak için uyguladığı stratejilerdir. Adıgüzel (2016)'e göre sınıf yönetimi, öğrenmenin gerçekleşmesi için ortamların düzenlenmesi ve eğitim etkinliklerinin başarılı bir şekilde sürdürülebilmesidir. Keleş (2010)'e göre sınıf yönetimi, öğrenmenin gerçekleşmesi için öğrenci davranışlarının düzenlenmesi, değiştirilmesi ve kontrol edilmesiyle ilgili yapılan yöntemlerdir. Yapılan başka bir tanımda ise diğerlerinden daha farklı bir yere değinilmiştir. Bu tanıma göre ise sınıf yönetimi, belirli stratejiler kullanılarak öğrencilerin akademik öğrenme zamanını artırarak verimli bir sınıf oluşturulmasıdır (Güner, 2010).

Yapılan tanımlara genel olarak bakılacak olursa, eğitimin daha nitelikli olabilmesi için sınıf yönetiminin çok önemli olduğu sonucu çıkarılabilir. Şahin (2012)'in yaptığı tanıma göre iyi bir eğitim öğretim için etkili bir sınıf yönetiminin sağlanması gereklidir. Etkili sınıf yönetiminin sağlanabilmesi için sınıf yönetimi becerileri yönünden kendisini geliştirmiş öğretmenlere ihtiyaç duyulmaktadır.

Sınıf yönetimini etkileyen etmenler.

Sınıf yönetimini etkileyen birçok unsur bulunmaktadır. Bunlardan en önemlileri öğrenci özellikleri, okulun yönetim yapısı ve öğretmenin özellikleri olduğundan sadece bu başlıklardan bahsedilmiştir.

Öğrencilerin özellikleri.

Başarılı bir sınıf yönetiminde birinci basamak öğretmenin öğrenciyi tanımasıdır. Öğrenci sınıf yönetiminin sağlanabilmesi için önemli bir unsurdur. Öğrencilerin yaşantısı, ihtiyaçları, istekleri, zihinsel yetenekleri, sağlık durumları hakkında bilgi sahibi olunursa plan ve program bunlara göre ayarlanarak öğrencinin çok yönlü gelişimi sağlanabilir (Bilir, 2014). Öğrencinin ihtiyaçlarına cevap verildiğinde öğrenci öğrenmekten zevk alır, dolayısıyla öğrencilerde olumlu davranışlar artabilir. Bunu destekler nitelikteki başka bir araştırmada da sınıftaki öğrencilerin her biri farklı kişilik yapısına ve hazırbulunuşluk düzeylerine sahip olduğu ve buna bağlı olarak bazı öğrenciler hızlı öğrenebilirken bazıları yavaş öğrenir. Bu nedenle her bir öğrencinin de ihtiyaç ve istekleri farklı olduğu belirtilmiştir. Bunun sonucunda kimi öğrenciler istenen davranışı gösterirken kimisi de söz dinlemez. Bu nedenle sınıf yönetiminde öğrencinin önemli bir faktör olduğu belirtilmiştir (Durulmuş, 2018).

Sınıf ortamı öğrencilerin bir arada buldukları yerdir. Öğrencilerin sınıf ortamında kendisini ifade edebilmesi, bulunduğu topluma ait olmayı hissetmesi ile mümkündür (Cebeci, 2016). Çocukların ilk toplumsallaşması ailede başlar. Ailenin eğitime bakış açısı ve eğitim seviyesi çocukların davranışlarını büyük ölçüde etkilemektedir. Öğrencinin yaşadığı çevrenin sosyo-ekonomik koşulları onun davranışları üzerine etkili olmaktadır. Sosyo-ekonomik koşulların ve eğitim seviyesinin düşük olduğu yerlerde olan okullarda çevrenin etkisi ile çocuklarda daha fazla istenmeyen davranış görülmektedir (Sevce, 2017). Ekonomik olarak sıkıntı yaşayan aileler çocuklarına çok fazla zaman ayıramayabilir. Aileden ilgi görmeyen çocuklar da dikkat çekmek için farklı davranışa yönelebilirler. Aynı zamanda eğitim seviyesi düşük olan bir aile de çocuklarına dersleri konusunda yeterli desteği sağlayamayabilir. Çocuklar derslere karşı daha ilgisiz hale gelebilirler (Kılıçoğlu, 2015).

Çocukların iç dünyası ve ihtiyaçları da sınıf yönetimini etkiler. İhtiyaçlarının fark edilmediği ve kendisini ifade edemediği toplumlarda çocuklardaki olumsuz davranışlar artmaktadır. Bu olumsuz davranışların önüne geçebilmek için çocuklara birey olduğu hissettirilmeli ve ihtiyaçlarını anlayıp onları karşılayabilmek için kendilerinin önemli olduğu hissettirilmelidir (Adıgüzel, 2016). Öğretmen öğrenciye karşı baskıcı bir şekilde iletişim kurmaya çalışırsa öğrencilerde istenmeyen davranışlar görülebilir (Cebeci, 2016).

Okulun yönetim yapısı.

Ortak bir hedefi belirlenmiş ve buna göre iş birliği içerisinde olan insanların oluşturduğu okullarda öğrencilerdeki istenmeyen davranışlar daha az olacaktır denilebilir. Çünkü öğrenciler, öğretmenler ve okul yönetimi, bunların hepsi okul içerisinde bir iş birliği içerisinde olurlar dolayısı ile herkes kendisini oraya ait hisseder. Bunu destekler nitelikte bir araştırmaya göre, sadece kuralların ön planda olduğu değil öğrenmenin daha ön planda olduğu okullarda öğrenciler ve aynı zamanda öğretmenler kendisini daha rahat hisseder ve öğrenme daha etkili ve hızlı bir şekilde gerçekleşir. Kuralların öğrenme için gerekli olduğu herkes tarafından anlaşılabilir (Sevce, 2017). Kuralların gerekli olduğunun herkes tarafından anlaşılması sağlanırsa da öğrencilerin olumsuz davranışları azalabilir ve sınıf yönetimi daha kolay olabilir denilebilir.

Sınıf yönetimi ile ilgili yapılan başka bir araştırmada da okulun yönetim yapısının sınıf yönetimi şeklini etkilediği belirtilmektedir. Okulun çevresinin sosyo-kültürel özellikleri, öğrenci sayısı, okulda çalışanlar, okulun disiplin sistemi, okulun kuralları, okulun fiziki özellikleri ve maddi gelirleri gibi faktörler sınıf yönetimini etkilemektedir (Yüksel, 2013 Akt: Doğan, 2019). Okulun görevi tüm unsurları düzenleyerek eğitimde istenen davranışları kazandırmak olduğu için okulun yapısı sınıf yönetiminde önemli bir faktördür denilebilir.

Öğretmenin özellikleri.

Büyüküysal (2016)'ın yaptığı sınıf yönetimi tanımına göre, sınıf yönetimini etkileyen birçok faktör mevcuttur. Bunlar öğrenci, öğretmen, aile, çevre, öğretim programı, okul, sınıf ve öğretim materyalleri olarak sayılabilir. Fakat bunların içinde en önemli faktör öğretmendir. Çünkü etkili bir sınıf yönetimini sağlayabilmek için öğretmenler eğitim süreçlerinin planlanmasından ve yürütülmesinden sorumludur. Öğretmenlerin sınıfta eğitim süreçlerini planlaması ve öğrenme ortamlarını düzenleyebilmesi için belli stratejiler kullanmaları gerekir. Dolayısıyla öğretmenlere büyük sorumluluklar düşmektedir. Geleneksel eğitimde öğretmenin sınıf yönetimini sağlayabilmek için otoriter olması gerekiyordu. Fakat günümüzde öğrenciyi anlamaya çalışan, öğrenciyi tanıyan ve bireysel farklılıklara önem gösteren öğretmenlere

ihtiyaç duyulmaktadır. Bunları gerçekleştirebilen öğretmenlerin sayısı arttıkça eğitimde verimlilik artacaktır. Buradan yola çıkılarak öğretmenlerin kendisini sürekli geliştirmesi ve öğrenciyi tanımasını gerekmektedir.

Öğretmenlerin öğretim etkinliklerini gerçekleştirebilmelerinin yanı sıra iyi bir sınıf yönetimi becerilerine sahip olmaları gerekir. Sınıf yönetimi becerisi iyi olmayan öğretmenlerde bir süre sonra bıkkınlık ve tükenmişlik görülmeye başlanır. Dolayısıyla ile öğretim etkinliklerindeki verim düşer, bu da öğrencilerde olumsuz davranışların görülmesine neden olur (Adıgüzel, 2016).

Öğretmenin geçmiş yaşantısı ve ailesinden aldığı disiplin sistemi onun sınıf yönetimi becerileri üzerinde çok etkilidir. Çünkü öğretmenin bu özellikleri sınıf yönetimi stratejilerini, öğrencilere karşı davranışlarını ve durumlarla ilgili tepkilerini önemli ölçüde etkileyecektir (Sevce, 2017). Yapılan benzer bir çalışmada da öğretmenin geçmişteki yaşantısı, yaşadığı çevre ve sınıf yönetimi eğitimi alıp almamasının sınıf yönetimi tutumu üzerinde çok etkili olabileceği belirtilmektedir (Celep, 2011).

Öğretmenin geçmiş yaşantısı ve yaşadığı çevre dışında mesleğine bağlılığı da sınıf yönetiminde etkili olabilir. Mesleğini ve çocukları seven bir öğretmen öncelikle öğrencilere iyi bir insan olma özelliğini kazandırmak için uğraşacaktır. Öğrencilerin olumsuz bir davranışını gördüğünde öğrencilerin karakteri üzerinde değil, davranışı üzerinde durup yaptıkları hatayı fark etmelerini sağlayacaktır. Bu da öğrencilerde görülen istenmeyen davranışları engelleyebilir.

Öğretmenin geçmiş yaşantısı, ailesinden aldığı disiplin, mesleğine bağlı olmasının yanı sıra sınıf yönetiminde farklı bir öğretmen özelliğine dayanan bir araştırmada şu şekilde belirtilmiştir: Öğretmen sınıf içerisinde gerektiği ölçüde otoriter olmalıdır. Çünkü öğrencilerden ne beklediğini güzel bir şekilde ifade edebilen ve bunun için kendisine düşen sorumlulukları alabilen öğretmenler sınıf yönetiminde de başarılı olurlar. Öğretmenlerin iyi bir otorite kurabilmeleri için toplum içerisindeki statüsüne uygun hareket ve davranışlarda bulunmaları gerekir. Toplumu yönlendirecek ve örnek olabilecek davranışlar sergileyen öğretmenler iyi bir otorite kurarlar, dolayısıyla ile sınıf yönetimi becerileri yönünden de kendilerini geliştirmiş olurlar (Çifçili, 2009).

İstenmeyen davranış.

Eğitimin amacı öğrencilerde istenilen yönde davranış değişikliği meydana getirmektir (Fidan, 1985). Bazen öğrencilerde birçok sebepten dolayı istenmeyen davranışlar görülmektedir. Bu davranışlar öğretme-öğrenme sürecini olumsuz etkilemektedir (Çayak,

2013). Buna dayanarak istenmeyen davranış; sınıfta öğrencilerin dikkatinin dağılmasına sebep olan, sınıf içindeki huzuru bozan, sınıfta disiplin sorunlarına neden olan kısaca sınıf yönetimini olumsuz etkileyen tüm öğrenci davranışlarıdır (Ünüvar, 2014).

Başka bir tanıma göre ise öğrenciler sınıf içerisinde dinleme, soru sorma, dışarıyı izleme, yazı yazma, uyuma, espri yapma ve sorulan soruları cevaplama gibi birçok farklı davranış şekilleri gösterirler. Bu davranışlar o anki ortamın ya da öğrencilerin durumuna göre istenen ya da istenmeyen davranışlar olarak farklı şekillerde algılanabilir. Davranışların istenilen ya da istenilmeyen olması o anki duruma ve toplumun yargılarına göre değişir. Okulda eğitsel anlamda gösterilen çabaları olumsuz etkileyen bütün davranışlar istenmeyen davranış olarak algılanabilir (Danaoğlu, 2009).

Sınıf içerisindeki istenmeyen davranışların azaltılması için bu davranışların tanımlanabilmesi gerekir. Diğer bir ifadeyle problem olan davranışın ortadan kaldırılabilmesi için öncelikle problem belirlenmelidir (Alkan, 2007). Başka bir deyişle istenmeyen davranışların nedeninin öğretmen tarafından belirlenebilmesi gerekir. Bunun için öğretmen, öğrencisini ve içinde bulunduğu durumu çok iyi anlamalıdır. Öğrenciler sadece okul ortamındaki davranışlarına göre değil, yaşadığı yere göre de değerlendirilmelidir. Sınıfta bulunan öğrenciler çok farklı yaşantılara sahiptirler. Bunun yanında farklı duyu ve düşüncelere, inanç ve tutumlara, farklı ilgi ve yeteneklere, farklı karakter ve kişiliklere, farklı sosyal ve kültürel değerlere sahiptirler. Bu nedenle bir durum karşısında gösterdikleri tepki ve anlayışları da farklı olacaktır. Bu da öğrenme-öğretme faaliyetleri içerisinde birçok davranış çeşitliliğinin ortaya çıkmasına neden olur (Karip, 2012). Bunun için sınıf ortamı heterojen yapıdadır. Sınıf ortamının heterojen olması istenmeyen birçok davranışı da beraberinde getirir. Öğretmenin görevi sınıf ortamında görülen davranışlardan istenmeyen davranışları istenen davranışlara dönüştürmek için uğraşmaktır. Etkili öğretmenler bilgi ve becerileri sayesinde empatik bakış açısıyla istenmeyen davranışları en aza indirebilir (Cebeci, 2016). Öğretmenler öğrencilerinin yerine kendisini koyabilirse onları daha rahat anlayabilir ve istenmeyen davranışların nedenlerini belirleyebilirler. İstenmeyen davranışların nedenleri bilinirse bu davranışları istenen davranışa çevirmek de kolaylaşır.

İstenmeyen davranışlar öğretmenden, öğrenciden, aileden veya öğretim programından kaynaklanabilir:

Öğretmenden kaynaklanan nedenler.

Sınıfta istenmeyen davranışlar, öğrencilerin ders içerisinde aktifleştirilmesi yerine pasifleştirilmesi, öğretmenin sınıf yönetimi becerisi; kişiliği, tutumu, duygusal durumu,

öğrencilere karşı davranışlarından da kaynaklanabilir (Kazu & Yıldırım, 2013). Öğretmen, öğrencilerin dersten sıkılmalarını önlemek için öğrencileri derste aktif kılmalıdır, yaparak yaşayarak öğretmeye özen göstermelidir. Pasif bir anlatım yolunu seçerse öğrenciler bir süre sonra bundan sıkılacaktır ve istenmeyen davranışa yönelebilecektir.

Sınıf yönetiminde etkin bir rol alan öğretmenler, sınıf ortamı üzerinde çok etkilidir denilebilir. Öğretmenin kişilik yapısı yani karakteri, öğrenciye karşı olan davranışları ve dersi işleyiş yöntemi sınıf atmosferini olumlu ya da olumsuz etkileyebilir. Öğretmenden kaynaklanan olumsuz bir atmosfer varsa, sınıfta öğrenciler arasında istenmeyen davranışların görülme ihtimali artar. Bu nedenle öğretmenler sınıfta sergiledikleri davranışlara çok dikkat etmelidir. Çünkü öğretmen öğrenciler için bir rol modeldir. Öğrenciler, öğretmeni model alarak öğretmenden gördüklerini yapmaya çalışırlar (Alkan, 2007). Bu araştırmalara dayanarak öğretmenler sınıf yönetiminde etkin oldukları için öğrencilerde görülen istenmeyen davranışlar üzerinde çok etkilidir denilebilir.

Sınıfta istenmeyen öğrenci davranışlarının engellenebilmesi için öğretmenin kullanacağı yöntemlerden birisi de sınıf kurallarının oluşturulmasıdır. Sınıfta öğrencilerle birlikte kurallar oluşturulup kararlı bir şekilde uygulanırsa istenmeyen davranışların oluşması engellenebilir. Önemli olan kuralların öğretmen tarafından iyi tanımlanabilmesi ve kuralların gerekliliğinin öğrencilere hissettirilebilmesidir. Öğretmen bu noktada kararlı olmalıdır. Öğrencilere davranışları ile ilgili geri bildirim vermeli ve doğru davranışı hissettirebilmelidir. Eğer öğretmen tarafından öğrencilere doğru davranış tam olarak hissettirilemezse, sınıfta istenmeyen öğrenci davranışlarının görülme ihtimali artabilir (Yıldız, 2006). Buna dayanarak öğrencilerin sınıf kurallarını çok iyi özümsemesi gerekir denilebilir. Bunun için de öğretmenlere büyük görevler düşmektedir.

Bunların dışında öğretmenlerin öğrencilerde görülen istenmeyen davranışların önüne geçebilmesi için her öğrencinin birey olduğunu hissettirmesi gerekir. Çünkü öğrenci ile iyi iletişim kurulursa daha etkili bir eğitim öğretim ortamı sağlanır (Cebeci, 2016). Çocuğa bir birey olduğunun hissettirilmemesi ve gereken değerin verilmemesi çocuğun sorumluluk almaktan kaçınmasına neden olur. Çocuk davranışlarının sorumluluğunu almadığı için onların ne gibi sonuçlar doğuracağını bilemez ve istemsiz bir şekilde o davranışları yapmaya devam eder. Diğer çocuklar da o çocuğun davranışlarını örnek almaya başlar ve sınıfta bir yönetim sorunu ortaya çıkar (Çayak, 2013).

Öğrenciden kaynaklanan nedenler.

Farklı deneyim ve yaşantılara sahip olan öğrenciler sınıfta yaşanan olayları veya anlatılanları kendilerine göre algırlarlar. Öğrencilerin kendilerine göre farklı davranışları farklı yorumlamaları istenmeyen davranışlara neden olur. İnsan olmanın gerektirdiği en temel özellik bazı gereksinimlerin olmasıdır. Öğrencilerin de sınıf ortamında ihtiyaç duyduğu gereksinimleri karşılanmadığında istenmeyen davranış gösterme ihtimali artabilir. Öğrencinin bu ihtiyaçları sevgi, güvenlik, açlık, susama, uykusuzluk gibi fiziksel ihtiyaçlar, kendisini değerli görme ve kendisini gerçekleştirme ihtiyacı olarak sıralanabilir (Gordon, 2001).

Bu araştırmayı destekler nitelikteki bir araştırmada da sınıf içerisinde öğrencilerde görülen istenmeyen davranışlar öğrencinin kendisini değersiz ve güçsüz görmesinden de kaynaklanabileceği belirtilmiştir. Eğer öğrenci öğretim etkinliklerinde başarısız olacağını düşünüyorsa, kendisine güvenmiyorsa bu da öğrencilerin istenmeyen davranışlara yöneleceğini göstermektedir (Balay & Sağlam, 2008)

Ayrıca öğrencilerin arkadaş çevrelerinde akranları ile ilişkileri de davranışlarını etkilemektedir. Çocuklar arkadaş gruplarının içerisinde gruba ait olma arzularını gerçekleştirebilmek, arkadaş grubu tarafından onaylanmak ve kabul görmek için de istenmeyen davranışlar gösterebilirler (Cebeci, 2016).

Aileden kaynaklanan nedenler.

Öğrencilerde görülen istenmeyen davranışlar sadece öğrencinin kendisinden veya öğretmenden değil aileden de kaynaklanabilir. Çünkü çocuklar ailelerinde ilk eğitimi alır. Bu da ailelerini rol model almalarına neden olur. Çocuklar yaşamlarının evrelerinde farklı durumlar yaşayabilirler. Hayatlarında gördükleri, tanık oldukları veya bizzat yaşadıkları olaylar karşısında psikolojik veya fiziksel değişiklik geçirmiş olabilirler. Bu değişikliklere uyum sağlayamayan çocuklar istenmeyen davranışlar sergileyebilirler (Gangal, 2013).

Çocuklar yaşamlarının ilk evrelerinden itibaren ailelerinde gördükleri şekilde olaylara ve durumlara tepki verirler. Bu nedenle ailelerin çocukları yetiştirme tarzları, tutum ve düşünceleri çocukların davranışları üzerinde çok etkili olur. Çünkü eğitimin ilk basamağı ailede başlar ve çocuklar bundan sonraki yaşantılarda ailelerinde gördüklerini yansıtır. Ailelerin eğitim seviyesi ve eğitime bakış açıları da çocukların davranışları üzerinde etkili olur. Eğitim seviyesi düşük ve çocuk sayısı fazla olan ailelerde çocukların eğitimi fazla önemsenmez, bu da çocukların istenmeyen davranışlarının artmasına neden olur (Kılıçoğlu, 2015). Ailelerin çocuklarına karşı ilgisiz olması ve çocukların kalabalık bir ortamda yetişmesi, öğrencilerde derse karşı olan ilgisizliği artıracak ve öğrencilerin istenmeyen

davranışlar sergilemesine neden olacaktır. Ailenin yaşam tarzı, duygu ve düşünceleri de çocukların davranışında etkili bir faktördür. Ailelerin çocuklarını yanlış yönlendirmesi, anne-babanın ayrı olması ve aile içinde yaşanan sorunlar da öğrencilerde istenmeyen davranışa neden olan faktörlerdendir (Gökyer & Doğan, 2016). Evde anne babanın sergilediği tutum istenmeyen davranışları gösterme eğilimi açısından önemlidir.

Aile, çocuğun istenmeyen davranışlar göstermesine neden olabileceği gibi okuldaki başarısı üzerinde de etkilidir. Başarısı yüksek olan öğrenciler olumlu davranışlara yönelir ve sınıf yönetiminde karşılaşılan istenmeyen davranışlar azaltılabilir. Genelde istenmeyen davranış gösteren ve akademik başarısı düşük olan çocukların alt sosyo-ekonomik ve düzenli olmayan bir aile yapısından geldikleri söylenebilir. Anne babaların okul başarısı beklentileri ile çocukların akademik başarıları arasında olumlu bir ilişkinin olduğu, düzenli ve dengeli bir aileden gelen çocukların akademik başarılarının yüksek olduğu, ayrıca okul ile iş birliği düzenli olan ailelerin çocuklarında devamsızlığın çok az olduğu söylenebilir (Erden, 2005, Akt: Cebeci, 2016).

Öğretim programından kaynaklanan nedenler.

Eğitimin amacı okullarda istendik davranışları öğrencilere kazandırmaktır. Bu amacın gerçekleştirilebilmesi öğretim programına bağlıdır. Çünkü istendik davranışları kazandırabilmek için gerekli etkinlikler eğitim programına göre düzenlenir. Öğretim programı uygulanması zor, esnek olmayan, işlevsel olmayan bir program olursa öğrencilere istenilen davranışlar kazandırılmaz (Alkan, 2007). Buna göre öğretim programının her yerde ve her koşulda uygulanabilmesi önemlidir. Çünkü her yerde fırsat ve imkanlar eşit değildir. Bunun için bulunulan yere ve öğrenci özelliklerine göre öğretim programı farklılaştırılabilir ve esnetilebilir olmalıdır.

Öğretim programının işlevsel ve esnek olması dışında öğrencilerin seviyesine uygun olarak hazırlanıp hazırlanmadığı da önemlidir. Çünkü öğrencilere istenilen davranışları kazandırmak için öğretim programı çok önemlidir. Bunu destekler nitelikteki bir araştırmada öğretim programlarının daha çok orta seviye öğrencilere göre hazırlandığı belirtilmiştir. Bu durumda yüksek seviyedeki öğrencilerin program basit geldiği için sıkılacağı ve başka davranışlara yöneleceği, düşük seviyedeki öğrencilerin ise anlamakta zorlandıkları için motive olmakta zorlanacakları belirtilmiştir. Öğretim programından kaynaklanan bu farkı ortadan kaldırabilmek için de öğretmenlerin düşük seviye ve yüksek seviyedeki öğrencilere farklı çalışmalar yaptırmaları gerektiği vurgulanmıştır (Durulmuş, 2018).

Sınıf yönetiminde etkili öğretmen davranışları.

Öğrencilerin kendi bireysel ihtiyaçlarına göre eğitim alma hakkı olduğu için sınıf yönetimi ve alan bilgisi iyi olan etkili öğretmen sağlamak ihtiyaç haline gelmeye başlamıştır (Güner, 2010). Öğrencilerin eğitim haklarının iyi bir şekilde karşılanabilmesi için sınıfta etkili bir eğitim öğretim ortamı olmalıdır. Etkili eğitim öğretim ortamı da iyi bir sınıf yönetimine bağlıdır.

Öğretmenin sınıfta etkili bir öğrenme ortamı sağlaması için iyi bir sınıf yönetimi dışında öğrencilerini çok iyi tanınması ve öğrencisinin sosyal, kültürel, fiziksel ve zihinsel gelişim özelliklerini çok iyi bilmesi gerekir. Öğretmenin amacı öğrenciye sadece bilgi vermek değil, aynı zamanda doğru davranışı da kazandırmak olmalıdır. Öğrencilerine hangi davranışı, ne zaman, nasıl ve ne kadar zamanda öğretebileceğini çok iyi bilmelidir. Eğer bunu yapamazsa sınıfta istenmeyen davranışların da önünü kesemeyecektir (Cebeci, 2016).

Öğretmenlerin sınıf yönetim tarzlarının kişilik tipleri ile ilgili olduğuyla ilgili yapılan bir araştırmada otoriter bir tutum sergileyen ve yeniliğe açık olmayan öğretmenlerin sınıf yönetimini sağlamada daha başarısız oldukları fakat yeniliğe açık olan, sabırlı bir kişiliğe sahip öğretmenlerin ise etkili sınıf yönetimini sağlamada daha başarılı oldukları ortaya konulmuştur (Büyüküysal, 2016). Buradan da öğretmenlerin karakterinin de sınıf yönetimi anlayışı üzerinde çok etkili olduğu çıkarılabilir.

Öğretmenlerin sınıf yönetimi yeterliliklerine ilişkin öğrenci görüşlerinin incelendiği başka bir araştırmada da öğretmenin karakterine değinilmiştir. İletişim becerileri yüksek olan öğretmenler sınıflarında öğrencileri ile iyi iletişim kuracakları için öğretim ortamının da kaliteli olacağı belirtilmiştir. Yani iyi bir sınıf yönetimi, öğretmenin iletişim becerisi ile ilişkilendirilmiştir. Ayrıca öğretmen öğrenciler arasında ayırım yapmadan hepsine söz hakkı tanınmalıdır (Arslan, 2016). Başka bir araştırmada öğretmenin öğrenciler arasında hiçbir zaman kıyaslama yapmaması gerektiği, öğrenciye birey olduğu için değer vermesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca öğretmenin öğrencinin karakterini değil, davranışını eleştirmesi gerektiği belirtilmiştir (Kayıkçı, 2013). Bütün bunlara dikkat edilecek olursa öğrencilerde görülen istenmeyen davranışlar en aza indirilerek daha iyi bir eğitim öğretim ortamı sağlanabilir.

Birleştirilmiş Sınıf Uygulaması

Birleştirilmiş sınıf uygulaması daha önceleri 1, 2, 3, 4 ve 5. sınıfları kapsamaktaydı. Fakat şu anda 1, 2, 3 ve 4. sınıfları kapsamaktadır. Bu değişikliğin sebebi 30.03.2012 tarihinde kabul edilen 6287 sayılı “İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” dur. 5. sınıflar daha önce ilkokul olarak kayıtlara

geçerken bu kanunla birlikte 5. sınıflar ilkokullardan ayrılıp ortaokul bünyesine alınmıştır (Ocakçı, 2017).

Türkiye’de küçük ve dağlık yerleşim yerlerinde sınıf oluşturabilmek için her zaman yeterli öğrenci sayısı bulunamamaktadır. Kırsal alanlarda yaşayan insanların da eğitimden faydalanma hakkı vardır. 10 Aralık 1948 tarihli İnsan Hakları Evrensel Bildirisi’nde “Her insanın eğitim hakkı olduğu” ilan edilmiştir (Akkan, 2000). Be nedenle kırsal ve küçük alanlardaki öğrencilere eğitim hizmeti sunabilmek için birleştirilmiş sınıf uygulaması gereklidir (Ocakçı, 2017).

Birleştirilmiş sınıf uygulaması sadece Türkiye’de değil dünyanın birçok yerinde olan bir uygulamadır. Dünyada birleştirilmiş sınıf uygulamasının yararları ve sınırlılıklarına yönelik yapılan bir araştırmada, bazı yerlerde öğretmen, öğrenci ve derslik sayısı yetersizliklerinden dolayı birleştirilmiş sınıf uygulaması yararlı olarak görülmüş, bazı yerlerde de birleştirilmiş sınıf dışında hangi alternatiflerle eğitimin devam ettirilebileceği sonuçlarına ulaşmaya çalışılmıştır (Bayar, 2009). Birleştirilmiş sınıf dışındaki bu alternatifler taşımali eğitim, yatılı eğitim gibi alternatiflerdir. Taşımali eğitim ile ilgili yapılan bir araştırmaya göre, taşımali eğitimle daha kaliteli ve nitelikli bir eğitim sağlandığı velilerce belirtilse de velilerin evlerine yakın bir okul bulunmasını istedikleri sonucuna da varılmıştır (Öztürk & Kaymak, 2014).

Birleştirilmiş sınıflar, sınıfların birleştirilme şekillerinden dolayı yapılandırmacı öğrenme ortamına uygun değildir. Çünkü birleştirilmiş sınıflarda daha geleneksel sınıf yönetimi yaklaşımları kullanılır (Tunç, 2013). Fakat yapılandırmacı eğitim sistemi geleneksel sınıf yönetimi yaklaşımı yerine çağdaş sınıf yönetimi yaklaşımlarının kullanılmasını öngörür. Bu yüzden birleştirilmiş sınıf uygulamasının uygulanması gereken yerlerde bu uygulama farklılaştırılmalı ya da geliştirilmelidir.

Birleştirilmiş sınıfların oluşturulma biçimleri.

Tek öğretmenli tek derslikli okullar.

Bu uygulamada bütün öğrenciler (1, 2, 3 ve 4. sınıf) bir sınıfta birleştirilerek bir öğretmen tarafından okutulur. Bu şekilde ilkokul kademesinin bütün sınıflarının birleştirildiği sınıflarda sınıf yönetimini sağlamak çok zordur. Öğretmenin sorumluluğu daha fazladır. Dersler öğretmenli ve ödevli dersler şeklinde incelenir. Yani öğretmen bir gruba ödev verip diğer grupla ders işler. Ödevli grubun ödevi bitince öğretmenli gruba ödev verilir, diğer grupla ders işlenir. Böyle sınıflarda kazanımların hepsi için etkinlik yaptırılması güçleşir. Birleştirilmiş sınıflarla ilgili yapılan bir araştırmaya göre, 1. sınıfların hazırlık ve uyum

sürecinde oyuna dayalı etkinlikler yapılırken diğer sınıfların verilen ödevi yapmayıp 1. sınıfların oyun etkinliklerine katılmak istedikleri ve bu nedenle öğretmenlerin sıkıntı yaşadığı dile getirilmiştir (Külekcı, 2013).

Yapılan başka bir araştırmaya göre 1, 2, 3 ve 4. sınıfların bir arada okutulduğu birleştirilmiş sınıflar, eğitim öğretim sürecinde ve sınıf yönetiminde en çok zorlanılan birleştirme şeklidir. Bu oluşturma şekli öğretmen veya derslik sayısının yetersizliği ya da öğrenci sayısının yetersizliği durumlarında kullanılabilir. Bu şekilde olan birleştirilmiş sınıflarda müfredatı yetiştirmek ve her sınıf seviyesine ayrı etkinlikler yaptırmak çok zordur (Gönül, 2019).

İki öğretmenli iki derslikli okullar.

2012 yılından sonra 5. sınıfların ilkokul bünyesinden çıkarılmasıyla A grubu 1 ve 2. sınıfları, B grubu 3 ve 4. sınıfları oluşturmak üzere iki grupla ders işlenmesiyle oluşan okullardır (Açan, 2015).

Üç öğretmenli üç derslikli okullar.

A grubu (1. sınıf) bir öğretmen, B grubu bir öğretmen (2-3. sınıflar) ve C grubu (4. sınıf) bir öğretmen tarafından okutulur. Böyle okullarda 1. sınıfın bağımsız olması gerekir. Çünkü okuma yazma için ayrı etkinliklerin düzenlenmesi ve 1. sınıf öğrencilerine sürekli yardımcı olunması gerekir (Yıldırım, 2008).

Birleştirilmiş sınıflarda derslerin işlenişi.

Birleştirilmiş sınıfların müstakil sınıflardan farklı özelliklerinden en önemlisi derslerin işlenişinin farklı olmasıdır. Müstakil sınıflarda öğretmen aktif bir şekilde dersi yönetip öğrencinin aktif olmasını sağlar. Öğrencilere yönelik geribildirim ve değerlendirme yapılma imkanı vardır. Fakat birleştirilmiş sınıflarda bir sınıf ders işlerken diğer sınıfın ödevlendirilmesi ile ders işlenir. Öğrencilerin aktif olması daha zor olur. Geribildirim ve değerlendirme yapmak da müstakil sınıflara göre daha zordur (Gönül, 2019).

Birleştirilmiş sınıf öğretmenleri farklı yaş ve seviyedeki öğrenciler ile aynı anda ders işlemektedir. Farklı seviyedeki öğrencilere öğretmen aynı anda farklı konuları anlatamayacağı için bir sınıfla ders işlerken diğer sınıfı ödevlendirir. Dersler öğretmenli ve ödevli dersler şeklinde işlenir. Birleştirilmiş sınıf öğrencileri, okuldaki zamanlarını genelde kendi kendilerine çalışarak geçirirler. Öğretmen ödev verdiğinde yönlendirmeler yapar. Birleştirilmiş sınıflarda öğrenciler bireysel çalışma alışkanlığı kazanmaktadır. Bu nedenle öğrencilerin öğrenmeyi öğrenmeleri gerekmektedir (Yıldırım, 2008).

Birleştirilmiş sınıf öğretmenleri ödevli ders işleyen öğrencilere ödevlerini nasıl yapacaklarını iyi bir şekilde anlatmalı ve öğrencilerin ödevi tam olarak anlamasını sağlamalıdır. Bunun için öğretmen nasıl ödev vereceğini, ne isteyeceğini önceden hazırlanarak bunun planını yapmalıdır. Doğru bir plan yapılırsa ve ödevli öğrencilere doğru yönlendirmeler yapılırsa ödevli derslerin daha verimli işlenmesi sağlanabilir. Öğretmenli ders işlenen saatler için de önceden öğretmenin hazırlanması ve plan yapması gerekir. Öğretmenli ders saatinde, öğrenci konuyu iyi kavırsa ödevli derse geçtiğinde öğretmene çok fazla soru sormadan problemsiz bir şekilde ders işlenmiş olur (Abay, 2007).

Birleştirilmiş sınıf uygulamasının nedenleri.

Ulaşım sorunu yaşanan ve taşınmalı eğitim yapılamayan küçük ve kırsal yerleşim birimlerinde yaşayan öğrenciler için en uygunu birleştirilmiş sınıf uygulamasıdır. Bu uygulama ilkokul öğrencilerini kapsamaktadır. Bu kademedeki öğrencilerin bir ya da birkaç derslikte tek öğretmen veya birkaç öğretmenle eğitimleri sağlanmaktadır. İlkokul öğrencileri ortaokula geçince öğrenciler taşınmalı eğitim ile çevredeki başka okullara götürülmektedir veya çevredeki okullara yatılı olarak verilerek eğitimlerini sürdürmektedirler (Akdoğan, 2007). Buradan da anlaşılacağı üzere birleştirilmiş sınıfların olmasının en büyük nedenlerinden biri coğrafi koşullardır. Coğrafi koşulların zor olduğu yerlerde taşınmalı eğitim uygulaması yapılamayacağı için birleştirilmiş sınıf uygulaması zorunlu hale gelmektedir (Abay, 2006).

Birleştirilmiş sınıf uygulamasının ortaya çıkmasındaki en büyük etken öğrenci eksikliği iken aynı zamanda öğretmen ve derslik sayısının yetersiz olduğu yerlerde de birleştirilmiş sınıf uygulaması zorunlu olarak uygulanmaktadır. Bu uygulama ekonomik olduğu düşünülerek devam etmektedir. Çünkü yeni derslik açmanın ve yeni öğretmen görevlendirmenin maliyetli olacağı düşünülmektedir (Bayar, 2009). Buna bağlı olarak birleştirilmiş sınıf uygulamasının nedenlerinden biri de ülke ekonomisine katkı sağlamaktır. Az öğrenciye fazla öğretmen görevlendirip derslik açmaktansa daha az öğretmen görevlendirerek ve az sayıda derslik oluşturularak ekonomiye katkı sağlanabilir.

Birleştirilmiş sınıf uygulamasını zorunlu kılan bir diğer etken, dağlık ve engebeli olan küçük yerleşim yerlerine yeni okul ve derslik yapmanın fazla maliyetli olacağının düşünülmesidir. Bu nedenle yapı itibari ile elverişli olmayan kırsal yerlere derslik sayısı fazla olmayan okullar yapılmaktadır (Gözler, 2009). Bütün bunlardan hareketle birleştirilmiş sınıf uygulamasında maliyetin daha az olduğu ve bu uygulamanın ülke ekonomisine yarar sağlayacağı düşüncesiyle zorunlu olarak birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılmaktadır denilebilir.

Birleştirilmiş sınıf uygulamasının olumlu yönleri.

Birleştirilmiş sınıflar genelde küçük, kırsal ve dağlık yerleşim yerlerinde olduğu için böyle yerlerde öğrenci azlığı vardır. Öğrenci sayısının az olduğu böyle yerlere daha az öğretmen görevlendirmek ve derslik sayısını daha az yapmak ekonomik açıdan yarar sağlar (Yıldız, 2009).

Taşınmalı ve yatılı eğitim bazı durumlarda öğrencilerde fiziksel ve ruhsal olumsuzluklara neden olabilir. Çünkü küçük bir çocuğu her gün köyünden alıp evinden uzak ilçe merkezine götürmek veya ilçe merkezinde yatılı olarak okumasını sağlamak hem tehlikeli olabilir hem de anne babasından uzak kalması çocukta ruhsal olumsuzluklara neden olabilir. Bu nedenle birleştirilmiş sınıf uygulaması taşınmalı ve yatılı eğitimin bazı olumsuzluklarını ortadan kaldırabilir (Akın, 2014).

Bunlar dışında birleştirilmiş sınıf uygulamasının olumlu yönlerinden bir tanesi de farklı yaş ve seviyedeki öğrencilerin aynı sınıfta bulunmasından dolayı akran eğitimi açısından da yarar sağlamasıdır. Büyük sınıftaki öğrenciler, küçük sınıftaki öğrencilere yardım ederek onların sorunlarının çözülmesini sağlar. Öğrenciler arasında etkileşim ve yardımlaşma imkânının olması birleştirilmiş sınıfların olumlu yönlerinde biri olarak görülmektedir (Güler, 2016).

Ayrıca birleştirilmiş sınıflardaki öğrenciler bazı konuları fark etmeden öğrenebilirler. Mesela öğretmen üst sınıfa ders anlatırken alt sınıftaki bir öğrenci ödevli çalışmaktadır. Öğretmenin anlattığı dersi alt sınıftaki öğrenciler farkında olmadan dinlerler. Bu da kendiliğinden öğrenmeyi sağlamaktadır (Yılmaz, 2014). Ayrıca birleştirilmiş sınıflarda öğrencilerin öğrenme eksiklerini gidermelerine her zaman fırsat ve imkân vardır. Çünkü öğrencilerin anlamadıkları bir konuyu öğretmen ders anlatırken tekrar dinleme hem de üst sınıftaki arkadaşlarından yardım isteme imkânları bulunmaktadır (Yılmaz, 2011).

Birleştirilmiş sınıfların bir diğer olumlu yanı ise öğrencilerin daha fazla sosyalleşme imkânı bulmalarıdır. Farklı yaş ve seviyedeki öğrenciler birbirleri ile sürekli iş birliği halindedir. Sınıfta bir aile ortamının sıcaklığı vardır (Yılmaz, 2014).

Birleştirilmiş sınıf uygulamasının olumsuz yönleri.

Birleştirilmiş sınıf uygulamasının en büyük olumsuzluğu aynı programı hem müstakil sınıfların hem de birleştirilmiş sınıfların uygulamasıdır. Müstakil sınıflarda öğrenciler derste tamamıyla aktif iken birleştirilmiş sınıfta okuyan öğrenciler bazı derslerini ödevli olarak geçirdikleri için daha pasiftirler. Bir üst kademeye geçtiklerinde birleştirilmiş sınıftan gelen

öğrenciler ile müstakil sınıftan gelen öğrenciler arasında seviye olarak büyük farklılıklar bulunmaktadır (Akın, 2014).

Birleştirilmiş sınıfların diğer bir olumsuz yönü bazı saatlerin öğretmenli, bazı saatlerin ödevli olarak geçmesi nedeniyle sınıf yönetiminde bazı sorunların yaşanmasına neden olması ve öğrenciler arasında istenmeyen davranışların görülmesini artırmasıdır. Bu da öğretmenin zamanının verimli geçmesini önlemektedir (Göçer, 2014).

Ayrıca birleştirilmiş sınıflı okullar daha çok köylerde bulunduğu için imkânlar kısıtlı olmaktadır. Fiziksel anlamda, ders materyalleri açısından birçok yetersizlikler görülmektedir. Derslerde kullanılacak materyallerin eksikliği ve laboratuvar imkanının yetersiz olması öğretimin etkililiğini azaltacaktır (Kılıç & Abay, 2009).

Konu İle İlgili Olarak Yapılan Ulusal Araştırmalar

Alan yazın incelendiğinde müstakil sınıf okutan sınıf öğretmenlerinin istenmeyen davranışlarla baş etme yöntemleriyle ilgili çalışmalara rastlanmıştır. Fakat birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştıkları istenmeyen davranışlarla baş etme yöntemlerinin neler olduğunu ortaya çıkarmaya yönelik nitel araştırmalara rastlanamamıştır. Ancak konu ile ilgili olarak aşağıdaki araştırmalar dikkat çekmektedir:

Birleştirilmiş sınıflarda sınıf yönetimi.

Birleştirilmiş sınıflarda farklı sınıflar bir arada olduğu için sınıf yönetiminde ciddi sorunlar ortaya çıkabilir. Çünkü dersler öğretmenli ve ödevli olarak işlenir. Sınıfta bu şekilde ders içerisinde farklı etkinliklerin yapılması öğretmenlerin sınıf yönetimi konusunda yetersiz kalmalarına neden olabilir. Ocakçı (2017)'nin yaptığı araştırma bu durumu kanıtlar niteliktedir. Ocakçı (2017)'ya göre, birleştirilmiş sınıflarda öğretmenli ders işleyen öğrenciler ödevli ders işleyen öğrencilerin dikkatini dağıtmaktadır. Ödevli ders işleyen öğrenciler de ödevlerde anlamadıkları yerleri öğretmene sormaya çalıştıkları için öğretmen her iki öğrenci grubuna yetişmekte güçlük yaşamaktadır. Bu durum sınıfta bir yönetim sorununa neden olabilmektedir.

Birleştirilmiş sınıflarla ilgili yapılan başka bir araştırmaya göre okulun fiziki koşullarının uygun olmaması, öğrenci sayısının fazlalığı, velilerin eğitim-öğretime değer vermemesi, öğretmenin köy yaşamına alışamaması, öğretmene değer verilmemesi gibi sebeplerden dolayı birçok sorunlar yaşanmaktadır. Bu sebeplerden dolayı öğretmen sınıf yönetimini sağlamakta sıkıntılar yaşamaktadır (Yıldız, 2011). Öğrenci sayısının fazla olması ve tek bir öğretmenin çok fazla öğrenciyle ilgilenme durumunda olması öğretmenin sınıf yönetimi konusunda yetersiz kalmasına neden olabilir. Birleştirilmiş sınıfların küçük yerleşim

yerlerinde bulunması ve buradaki çoğu velinin eğitim-öğretime önem vermemesi çocuklarda derslere olan ilgiyi azaltabilir ve sınıf içerisinde olumsuz davranışlar görülmesine neden olabilir.

Birleştirilmiş sınıflarda istendik davranışların kazandırılabilmesi için öncelikle iyi bir sınıf yönetimi gereklidir (Abay, 2006). Çünkü eğitimde başarılı olmanın ilk şartı iyi bir sınıf yönetimidir. Birleştirilmiş sınıflarda farklı sınıflar bir arada olduğu için daha yoğun bir çaba ve daha fazla liderlik gücü gerekmektedir. Ayrıca öğretmenin grup dinamizmini de bilmesi gereklidir (Kılıç & Abay, 2009).

Sınıf yönetiminde karşılaşılan istenmeyen davranışlar.

Keyik (2014)'in 1. sınıf öğretmenlerinin istenmeyen davranışlara karşı baş etmede kullandıkları sınıf yönetimi stratejileri ile ilgili araştırmasına göre; öğretmenler en çok birbiri ile konuşma, arka sıraya dönme ve söz almadan konuşma davranışlarıyla karşılaşmaktadırlar. En az ise öğretmenle senli benli konuşma, öğretmenin eşyasını alma ve öğretmenin söylediğinin tam aksini yapma davranışları ile karşılaşmaktadırlar. Yine aynı çalışmada öğretmenlerine saygısız davranma, söz dinlememe, küfür etme, hatalarını kabul etmeme, okul kurallarına uymama, sınıf düzenini bozma, ders dinlememe ve yere çöp atma gibi öğrencilerde görülen davranışları istenmeyen davranışlar olarak nitelendirdiği sonucuna da ulaşılmıştır.

Kılıçoğlu (2015)'nin yaptığı bir başka çalışmaya göre sınıf ortamında karşılaşılan istenmeyen öğrenci davranışlarından bazıları şunlardır: Ders çalışmama, derse hazırlıksız gelme, gürültü yapma, dikkat dağıtıcı davranışlarda bulunma, argo sözler kullanma, derse geç gelme, sınavda kopya çekme, izin almadan dersten dışarı çıkma, yalan söyleme, dersi dinlememe, ders sırasında ayakta dolaşma, yüksek sesle konuşma, fiziksel saldırıda bulunma, öğretmene saygısızlık yapma, sınıfa bir hayvan getirme, sınıf ortamını kirletme, ders sırasında bir şeyler yiyip içme ve birbirinin eşyasını izinsiz kullanmadır.

Buna benzer yapılan başka bir çalışmaya göre öğretmenler, yalan söyleme, kavga etme, küfürlü konuşma, saygısız davranışlar gibi davranışları istenmeyen davranış olarak nitelendirmişlerdir. Aynı çalışmaya göre saygısızlık, kavga etme ve küfürlü konuşmalar veliler ile öğretmenler tarafından ortak olarak nitelendirilen istenmeyen davranışlardır (Aksoy, 2014).

Karahancı (2013)'nin istenmeyen davranışlar üzerine yaptığı çalışmaya göre, en sık düzeyde görülen istenmeyen öğrenci davranışının "parmak kaldırmadan konuşma" olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Doğan (2013)'in istenmeyen davranışlarla ilgili araştırmasına göre ise

öğretmenler, öğrencilerin en çok sınıfta izin almadan konuşma ve derse katılmama davranışları gösterdiklerini belirtmiştir.

Bütün bu araştırmalar sınıf yönetiminde öğretmenlerin istenmeyen davranışlarla çok sık karşılaştığını göstermektedir. Bu araştırmaların çoğunun ortak sonucu olarak en fazla karşılaşılan istenmeyen öğrenci davranışının öğrencilerin kendi aralarında konuşması olduğuna ulaşılabılır.

Gözler (2009)'in yaptığı araştırmaya göre birden fazla sınıfın bir arada bulunduğu birleştirilmiş sınıfta ders işlemenin çok zor olduğu sonucu çıkarılmıştır. Farklı yaş ve seviyedeki öğrencilerin bir arada bulunması kuralların oturtulmasında ve zaman yönetiminde sıkıntı yaşanmasına neden olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Abay (2006)'ın birleştirilmiş sınıflarla ilgili yaptığı bir başka araştırmada ise, birleştirilmiş sınıflarda farklı sınıflardaki birden fazla öğrenci aynı ortamda ve aynı anda bulunduğu için eğitim-öğretim etkinliklerinin sağlanabilmesi için iyi bir sınıf yönetimine ihtiyaç olduğu belirtilmiştir.

Birleştirilmiş sınıflarda kaynaştırma eğitiminde kaynaştırma öğrencilerine dersin içeriğini farklılaştırarak ve basitleştirerek anlatılması gerektiği bunun sonucunda da normal gereksinimi olan öğrenci ve velilere yeterince zaman ayıramadığından ve bu öğrencilerin düzeylerine göre ders işlenemediğinden dolayı yeterli iletişim kurulamadığı belirtilmiştir (Hasanoğlu, 2013). Bunun sonucu olarak da öğrenme-öğretme sürecinin olumsuz etkilendiği ve eğitimde iletişim eksikliğine neden olduğu belirtilmiştir.

İstenmeyen davranışlarla ilgili yapılan bir diğer araştırmada ise öğretmenin sıkılarak veya isteksiz bir şekilde ders anlattığı veya dersin eğlenceli olmadığı durumlarda en fazla istenmeyen davranışlarla karşılaştığı belirtilmiştir. Ayrıca sınıfta öğretmenlerin en çok karşılaştığı istenmeyen davranışların arka sıraya dönme, söz almadan konuşma ve birbiriyle konuşma olduğu belirlenmiştir. En az karşılaşılan istenmeyen davranışlar ise öğretmenin söylediğinin tam aksini yapma, öğretmenle saygısız konuşma ve öğretmenin eşyalarını izinsiz almadır (Keyik, 2014).

Göçer (2014)'in yaptığı araştırmaya göre birleştirilmiş sınıflı ilkokullarda müstakil sınıflardan ayrı bir program yapılması ve ders içeriklerinin de ona göre hazırlanması gerektiği sonucuna varmıştır.

Birleştirilmiş sınıflarla ilgili yapılan araştırmalar, bu sınıflarda farklı sınıf ve yaş düzeylerinin bir arada bulunduğunu, yani heterojen bir sınıf ortamı olduğunu belirtir. Bu durum birleştirilmiş sınıflarda eğitim öğretimin niteliğinin düşmesine sebep olur ve bunun

sonucunda öğretmenin sınıf yönetimi becerisini tam olarak uygulayamamasına neden olur. Öğretmenin sınıf yönetimi konusunda yetersiz kalması daha fazla istenmeyen öğrenci davranışının oluşmasına neden olacağını düşündürebilir.

Öğrencilerde karşılaşılan istenmeyen davranışların nedenleri.

Öğrencilerin istenmeyen davranış göstermesinin birçok nedeni vardır. Bunlar öğretmenden, öğrenciden, aileden veya çevreden kaynaklanabilir (Aksoy, 2014). İstenmeyen davranışlar okuldan ve sınıftan da kaynaklanabilir. Okulun, sınıfın fiziksel yapısı ya da yönetsel yapısı istenmeyen davranışların oluşmasında etkilidir denilebilir.

İstenmeyen davranışlarla baş etme yöntemleri üzerine yapılan bir araştırmada alınan öğretmen görüşlerine göre, öğrenciler en fazla dersten sıkıldıklarında, isteksizlik durumunda ve ödev kontrolü sırasında istenmeyen davranışlar göstermektedirler (Keyik, 2014).

Türnüklü (2000)'nün yaptığı araştırmada İngiliz ve Türk öğretmenlerinin sınıf yönetiminde kullandıkları yöntemler karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma sonucunda İngiliz ve Türk öğretmenlerin davranış yönetimindeki önleyici uygulamalarının farklı olmasının sebebi olarak İngiliz öğretmen eğitiminde uzun yıllardır sınıf yönetimi dersi pedagojik formasyon dersi olarak verilmesine karşın Türk öğretmen eğitiminde sınıf yönetimi dersi 1997-1998 eğitim öğretim döneminde zorunlu ders olarak eğitim fakültelerine konulması gösterilmektedir. İngiliz öğretmenlerin hepsi, sınıf yönetimine bilinçli olarak ve belirli sınıf yönetim bilgisiyle yaklaşmaktadırlar. Buna karşın Türkiye'deki öğretmenler pratik deneyimlerine bağlı kalarak oluşturdukları iç görü sonucunda sınıf yönetimi bilinci kazanmaktadır bulgularına ulaşılmıştır.

İlkokullarda sınıf öğretmenlerinin istenmeyen davranışlarla baş etme yolları üzerine yapılan bir araştırmada; öğrenci kendisini sevmiyorsa, yanlış yapmaktan korkuyorsa, başkalarının başarılarını kıskanıyorsa, içine kapanıksa, başkalarına zarar vermekten hoşlanıyorsa, dikkat dağınıklığı varsa, dersi ve öğretmeni sevmiyorsa, ailede başarılı olması için aşırı şekilde bir baskı uygulanıyorsa, okula karşı olumsuz bir algısı varsa, öğretmenin ve arkadaşlarının kendisini sevmediğini düşünüyorsa, duygusal ve alıngan bir yapıdaysa, belirli bir amacı ve hedefi yoksa istenmeyen davranış gösterme ihtimalinin daha fazla olacağı söylenmiştir (Kayıkçı, 2013).

Öğrencilerde istenmeyen davranışların görülmesinin öğretmen ve yönetici görüşlerine dayanarak incelendiği bir araştırmada istenmeyen davranışların ailenin çocuklarının eğitime karşı ilgisiz bir tutum sergilemesi, aile içi şiddet, çocuk sayısının çok olması nedeni ile her çocukla bireysel ilgilenilmemesi, çocuğun kendi haline bırakılması ve onun da bir birey

olduğunun hissettirilmemesi ve çocuğun davranışlarının sorumluluğunu almasının öğretilmemesi gibi nedenlerden kaynaklandığı belirlenmiştir (Çayak, 2013). Bu araştırmadan ailenin çocukların davranışı üzerinde çok etkili olduğu sonucu çıkarılabilir. Çünkü eğitimin temeli ailede başlar. Temel iyi atılmazsa çocuğun bütünsel gelişimi eksik kalır ve istenmeyen davranışlar göstermesine neden olabilir.

Aksoy (2014)'un istenmeyen davranışlar üzerine yaptığı başka bir araştırmaya göre çocuk davranışlarının şekillenmesinde ailenin çok büyük bir etkisi olduğu belirtilmiştir. Aile içinde çocuk saygısız davranışlarda bulunuluyorsa, çocuk kendisini rahatça ifade edemiyorsa bunu okulda öğretmenine ve arkadaşlarına yansıtacaktır.

İnce (2011)'nin yaptığı araştırmada istenmeyen davranışlarla ilgili öğrenci görüşleri alınarak akademik başarı ile disiplin uygulamaları arasında olumlu bir ilişkinin olduğu sonucu bulunmuştur.

Yukarıdaki bazı araştırmalara dayanarak istenmeyen davranışların görülmesinin en önemli nedenlerinden birinin aile olduğunu söylenebilir. Çünkü ilk eğitim ailede başlar. Ailede yeterli eğitim görmeyen çocuklar okuldaki kurallara uymak istemezler ve olumsuz davranışlar gösterebilirler.

İstenmeyen davranışlara karşı öğretmenlerin kullandıkları baş etme yöntemleri.

Sınıf yönetiminde karşılaşılan istenmeyen öğrenci davranışları karşısında öğretmenlerin bunlarla baş etmek için kullandıkları çeşitli yöntemler vardır. Bu yöntemler öğretmenin yaşına, cinsiyetine, kıdem yılına, evli ya da bekâr olmasına, çocuğu olup olmamasına, bulunduğu coğrafi bölgeye ve bulunduğu okulun durumuna göre değiştiği söylenebilir (Çetin, 2013). Bununla ilgili dikkat çeken araştırmalara göre sınıf yönetiminde karşılaşılan istenmeyen davranışlar karşısındaki baş etme yöntemleri şunlardır:

Farklı mesleki kıdeme sahip öğretmenlerden alınan görüşler doğrultusunda derse başlarken öğrenciyi güdüleme, öğrenciyi aktifleştirme, konuya uygun materyal kullanma, bütün öğrencileri dikkate alma, başka bir öğretmene sınıfı gözlemlettirme, problem olduğunda her iki tarafı da dinleme ve ders dışında da öğrencilerle ilgilenme gibi yöntemlerin sınıf yönetiminde etkili olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Ercoşkun, 2013).

Kılıçoğlu (2015)'nin istenmeyen davranışlara karşı öğretmenlerin kullandıkları baş etme yöntemleri üzerine yaptığı araştırmaya göre ise, genç öğretmenlerin istenmeyen davranışlar karşısında diğer meslektaşlarına göre daha duyarlı davrandıkları ve olumsuz davranışı söndürmeye çalıştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmadan kıdem yılının öğretmenlerin kullandığı yöntemler üzerinde etkili olduğuna ulaşılmıştır. Kıdem yılı fazla

olan öğretmenlerin bütün öğrencileri derse katmaya çalıştıkları, kıdem yılı az olan öğretmenlerin ise öğrenci ile fiziksel temastan kaçındıkları sonucuna ulaşılmıştır. Aynı araştırmaya göre; sınıf öğretmenlerinin istenmeyen davranışlar karşısında en çok kullandığı yöntemler olumlu davranışları olan öğrenciyi örnek gösterme, öğrenciyi derse katma ve öğrencileri onurlandıracak sözler söylemedir. En az tercih ettikleri yöntemler ise öğrenciyi hafifçe dokunarak onu uyarmak, öğrenciyi fiziksel şiddet uygulamak, öğrencinin yerini değiştirmek ve öğrencinin önemli olmadığını düşünüp hiç bir tepkide bulunmamaktır.

Aksoy (2014)'un istenmeyen davranışları önlemek için neler yapılması gerektiğiyle ilgili öğretmen görüşlerinin alındığı araştırmada; bu konuda aileyi eğitmek ve bilinçlendirmek, okullarda değerler eğitimi verilmesi, seminerler düzenlenmesi rehberlik servisiyle iş birliği içinde olunması, ödül-ceza yöntemini kullanmak, çocuklara olumsuz örnek olabilecek televizyon programlarının izlettirilmemesi, düzenli olarak veli toplantılarının yapılması ve yerlere çöp atılmaması gerektiğiyle ilgili sürekli uyarılarda bulunma gibi yöntemlerin etkili olabileceğine ulaşılmıştır.

Yapılan benzer bir araştırmada okulda hoş karşılanmayan bir durumun ailede normal karşılanmasından kaynaklı istenmeyen davranışlar olabildiği belirtilmiştir. Bunun için öğrencinin istenmeyen davranışlarının öğretmen tarafından not edilip veli ile iletişime geçilmesinin gerektiği söylenmiştir. Veli iletişim kurmak istemediğinde de bunun okul yönetimine bildirilmesi gerektiği belirtilmiştir (Kayıkçı, 2013).

Sadık (2008)'ın yaptığı araştırmada istenmeyen davranışlarla ilgili aynı okuldaki öğretmen ve öğrenci görüşleri alınmıştır. Öğretmen görüşlerine göre notunu azaltma, sevdiği şeyden mahrum bırakma, tek ayaküstünde bekletme, sınıftan dışarı atma, öğrenciyle konuşmama, öğrenciyi yok sayma gibi yöntemlerin öğretmenlerin ilk kullandıkları yöntemler olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Öğrenci görüşlerine göre istenmeyen davranış görüldüğünde öğretmenlerin ilk olarak sözlü olarak öğrencileri uyardıktan sonra aynı davranış tekrarlandığında çok sinirlenip onlara fiziksel şiddet uyguladıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin öğrencileri tehdit ettikleri, çok sinirli olmadıklarında ise sınıftan dışarı attıkları ya da çöpün yanında tek ayaküstünde bekletme yöntemlerine başvurdukları bulgularına ulaşılmıştır.

Keyik (2014)'e göre istenmeyen davranışlara karşı öğretmenler uyarma, ceza verme, görmezden gelme, dersi eğlenceli hale getirme, sorunu anlamaya çalışma ve öğrenci ile konuşma yöntemlerine başvurduklarını belirtmişlerdir. Kadın öğretmenlerin de erkek öğretmenlerin de en fazla uyarma, görmezden gelme ve dersi eğlenceli hale getirme yöntemlerine başvurduklarına ulaşılmıştır.

Şahin (2005)'in yaptığı araştırmaya göre öğrencilerin sınıf içerisinde arkadaşlarına fiziksel saldırıda bulunma, okul araç gereçlerine zarar verme, sınıfı temiz kullanmama ve sınıf içerisinde başkasının sözünü kesme davranışları karşısında öğretmenlerin sınıf kurallarını hatırlatma yöntemine; sınıf içerisinde arkadaşına küfür etme, arkadaşından yakınma davranışları karşısında davranış hakkında konuşma yöntemine; sınıf içerisinde hırsızlık yapma davranışı karşısında ailesi ile görüşme, sınıf içerisinde arkadaşını tehdit etme ve öğretmene yalan söyleme davranışları karşısında dersten sonra öğrenci ile konuşma; ders içerisinde başkalarının eşyalarına zarar verme, sınıf içerisinde öğretmene ve arkadaşlarına karşı kabaca konuşma ve sınıf içerisinde arkadaşlarıyla alay etme davranışları karşısında yapılan davranış hakkında konuştukları; sınıf içerisinde arkadaşına bağırarak öğrenci davranışına ve yakınındaki veya arkasındaki öğrenciyi rahatsız etme davranışlarına karşı öğrenciye adıyla seslenerek müdahale ettikleri; sınıf içerisinde fısıldayarak konuşan öğrenci davranışlarına karşı göz teması kurdukları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Ercoşkun (2011)'un yaptığı araştırmaya göre pasif öğrencilerin aktifleştirilmesi, başarısı düşük olan öğrencilerin başarılı öğrencilerle oturtulması, sınıf kurallarının öğrencilerle birlikte tartışılarak oluşturulması gibi önlemlerin sınıf yönetiminde etkili olacağı sonucuna ulaşılmıştır. Aynı araştırmada öğrencilere karşı tarafsız davranmanın, öğretmenin baskıcı bir tutum sergilememesinin, öğrencilerin sorunlarına karşı duyarlı olup onlarla birlikte sorunlarını çözmeye çalışmanın da sınıf yönetiminde etkili olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Pala (2005)'nin yaptığı araştırmaya göre, sınıf yönetiminde istenmeyen davranışların önüne geçebilmek için kurallar belirlenip, kurallara uyulmasını sağlamak için kararlı olunmalıdır. Ayrıca sınıf içerisinde öğrencilere sorumluluk verilerek öğrencinin bu sorumlulukları kendi kendisine yapması sağlanmalıdır.

Göçer (2014)'e göre, birleştirilmiş sınıflarda farklı sınıfların bir arada bulunması birçok sınıf yönetimi sorununa neden olmaktadır. Bu araştırmadan birleştirilmiş sınıflarda müstakil sınıflardan daha fazla istenmeyen davranışların görüldüğüne ulaşılmıştır.

Birleştirilmiş sınıflardaki sınıf yönetiminde karşılaşılan sorunlarla ilgili neler yapılması gerektiği ile ilgili birleştirilmiş sınıflarda farklı yaş ve seviyedeki öğrenciler sürekli olarak izlenilmeli, olumlu davranış gösteren öğrenciler ödüllendirilmeli, böylece davranışın pekişmesi sağlanmalıdır. Ayrıca öğrencilerle sürekli göz teması kurulmasına dikkat edilmelidir (Köklü, 2000, Akt: Ocakçı, 2017).

Gözler (2009)'e göre, birleştirilmiş sınıflarda öğrenciden kaynaklanan problemler için aile ile iletişim içinde olmak ve aile ile olumlu iletişim kurmak gerektiği sonucu çıkarılmıştır.

Bu nedenle öğretmenlerin kendisini iletişim konusunda yetiştirmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Konu ile İlgili Olarak Yapılan Uluslararası Araştırmalar

Laut (1999)'un yaptığı araştırmada öğretmen adaylarının ve deneyimli öğretmenlerin endişeleri ve sınıf yönetimi inançları karşılaştırılmıştır. Bu çalışmaya göre eğitimciler yönetimin önemli bir faktör olduğunu benimsemiştir. Sınıf yönetimi yaklaşımları müdahaleci, müdahaleci olmayan ve etkileşimci olmak üzere üçe ayrılır. Öğretmen davranışlarının belirlenmesinde bu sınıf yönetimi yaklaşımlarının önemli olduğu belirtilmiştir.

Lewis (1999)'in yaptığı araştırmaya göre ise sınıf disiplini öğretmenin rolünü oluşturmaktadır. Bu araştırma öğretmenlerin derslerini düzene koyamadıklarında ve öğrencileri ideal olarak disipline edemediklerinde ortaya çıkan stres hakkındaki tahminlerini incelemiştir. Bu araştırmanın sonucunda öğretmenlerin öğrencilerle başa çıkma yöntemleri üzerine düşünmek için mesleki gelişim müfredatına ihtiyaç duyduğu belirtilmiştir.

Belirtilen ulusal ve uluslararası araştırmalardan yola çıkılarak öğrencilerde görülen istenmeyen davranışlar ve öğrencilerin istenmeyen davranışlarına karşı öğretmenlerin kullandıkları baş etme yöntemleri ve sınıf yönetimi stilleri ile ilgili araştırmalar yapıldığı söylenebilir. Bu çalışmalarda birleştirilmiş sınıflardaki istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışlara karşı öğretmenlerin kullandıkları baş etme yöntemlerine dair bir araştırma olmaması dikkat çekmektedir. Buna dayanarak bu araştırmanın birleştirilmiş sınıflardaki istenmeyen öğrenci davranışlarını ve bu davranışlara karşı öğretmenlerin kullandıkları baş etme yöntemlerini belirlemede yol gösterici olacağı düşünülmüştür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, katılımcılar, araştırmanın veri kaynakları, veri kaynaklarının geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları, araştırmacının rolü, veri kaynaklarının uygulanması ve toplanması, veri kaynaklarının çözümü ve yorumlanması yer almaktadır.

Araştırma Yöntemi

Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi veri kaynaklarının kullanıldığı, doğal ortamda gerçeğin olduğu gibi değiştirilmeden sunulmasıdır. Nitel araştırmalar olguyu olduğu gibi kendi doğal ortamında araştırmayı gerektirir (Şimşek & Yıldırım, 2011). Bu araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılarak olgu ve olayların olduğu ortamda derinlemesine ve ayrıntılı olarak açıklanıp yorumlanabilmesi amaçlanmıştır. Bu nedenle durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışması, bir amaç doğrultusunda belirli durumlara ilişkin sonuçlar ortaya koymaktır. Durum çalışmasının en önemli hedefi bir ya da birkaç durumun nasıl ve niçin sorularını temel alarak derinlemesine ortaya koymaktır (Şimşek & Yıldırım, 2011).

Katılımcılar

Katılımcılar, Ağrı merkez ve tüm ilçelerindeki 310 tane birleştirilmiş sınıf olan okulların öğretmenlerinden yarı yapılandırılmış görüşmeyi kabul eden, amaçlı örnekleme ve kolay ulaşılabilir durum örnekleme ile seçilmiş gönüllü 13 farklı ilkokulda görev yapan 15 tane birleştirilmiş sınıf okutan sınıf öğretmenlerinden oluşmaktadır. Katılımcılar seçilirken 7 tane erkek ve 8 tane kadın öğretmen seçilmiştir. Ağrı ilinde çalışan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin tamamına ulaşmak ekonomik olanaklar ve coğrafi koşullar mümkün olmadığı düşünüldükçe ve görüşmecilere yönlendirme yapmamaya dikkate edilerek sadece mesleki deneyimi en fazla 5 yıllık olan birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenler arasından katılımcılar belirlenmiştir. Bu doğrultuda Ağrı merkez köyler ve Eleşkirt ilçesindeki köylerde çalışan birleştirilmiş sınıf öğretmenleri ile görüşmeler yapılmıştır.

Veri Kaynakları

Veri kaynağı olarak araştırmacının uzman görüşü olarak geliştirdiği yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu nitel araştırmalarda kullanılan bir veri kaynağıdır. Görüşme formunda öğretmenlerle yüz yüze

görüşme yapılıp konuyla ilgili sorular sorulup fikirleri alınmıştır. Nitel verileri toplamak için Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)'nden okullarda birleştirilmiş sınıf öğretmenleri ile görüşme yapabilmek için izin alındıktan sonra Ağrı merkez köyler ve Eleşkirt ilçesindeki köylerde çalışan birleştirilmiş sınıf okutan sınıf öğretmenleri ile yarı yapılandırılmış görüşme sorularına göre görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmeler görüşülen kişilerden izin alınarak yapılmış ve bu kişilere araştırmanın amacı açıklanmıştır. Görüşme sırasında sesler kayıt altına alınarak görüşme sonrasında kayıtlar değiştirilmeden aynı şekilde yazıya aktarılmıştır.

Kaynak tarama.

Araştırma probleminin ve bunun çözümünün ayrıntılı olarak ortaya konması için ve yarı yapılandırılmış görüşme soruları hazırlarken madde havuzu oluşturabilmek için ilk önce kaynak taraması yapılmıştır. Bunun için; birleştirilmiş sınıfta sınıf yönetimi ve sınıf yönetiminde istenmeyen davranışlarla ilgili daha önce yapılmış tezlerden, kongre, seminer bildirimleri vb, makalelerden ve internet veri tabanlarından yararlanılmıştır.

Birleştirilmiş sınıf okutan sınıf öğretmenleri ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşme formu.

Öncelikle yarı yapılandırılmış görüşme formundaki soruları belirlemek için soru havuzu oluşturulmuştur. Danışman, alan uzmanı ve bir Türk dili uzmanının görüşü alınarak bu sorular yeniden düzenlenmiştir. Daha sonra üç tane pilot görüşme yapılmış ve bunun sonucunda gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra görüşme formu oluşturulmuştur. Sonra deneme amaçlı bir uygulama yapıldıktan sonra tekrar alanında uzman kişilerin yardım etmesi ile birleştirilmiş sınıf okutan sınıf öğretmenlerine yönelik görüşme formu son haline getirilmiştir.

Veri kaynaklarının geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları.

Nitel araştırmalarda geçerlik araştırmacının araştırdığı olguyu, doğal ortamında olduğu gibi tarafsız bir şekilde araştırması anlamına gelmektedir (Kirk & Miller, 1986, Akt: Şimşek & Yıldırım, 2011). Bu araştırmanın da yansız olabilmesi için bizzat araştırmacı tarafından görüşmeler yapılıp yönlendirme yapılmadan sorular sorulmuştur. Araştırmada araştırmacı tarafından birleştirilmiş sınıf öğretmenleri ile görüşmeler yapılması için görüşme soruları hazırlandıktan sonra görüşmeler yapılmıştır. Yapılan görüşmeler daha sonra yazıya aktarılmıştır. Daha sonra her bir katılımcı ile yapılan görüşme metni ilgili katılımcı ile paylaşılarak katılımcının onayı alınmıştır. Yazıya aktarılan görüşmeler betimsel analiz ile analiz edilmiştir. Görüşmelerden seçilen herhangi bir görüşmeyi araştırmacı ve tez danışmanı incelemiş ve bu kişiler ayrı ayrı kodlama yapmışlardır. Sonuçlar karşılaştırılarak, kodlamanın

ortak görüşler doğrultusunda yapılması sağlanmıştır. Belirlenen kodlar tüm görüşmelerde ortak olan ve olmayan olarak ayrıldıktan sonra ortak ve ayrı görüş sayısı yazılarak araştırmanın güvenilirliği hesaplanmıştır (Miles ve Huberman, 1994, Akt: Şimşek & Yıldırım, 2011). Araştırmanın güvenilirliği hesaplanıp bu sonuç yüzde 76 olarak bulunmuştur ve bu değer güvenilirlik için yeterli olduğu söylenebilir.

Görüş birliği

Görüş birliği+Görüş ayrılığı

$$40 \div (40+12) = 0,76$$

%76

Araştırmacının Rolü

Yarı yapılandırılmış görüşme formları birleştirilmiş sınıf okutan sınıf öğretmenlerine bizzat araştırmacı tarafından uygulanmış ve bu görüşmeler kayıt cihazları ile kaydedilmiştir. Görüşme formları uygulanırken, sorular sorgulama şeklinde sorulmamış görüşülen birey ile veri toplamak amacı ile sorulmuştur. Sorularla ilgili cevaplar alındıktan sonra geribildirimde bulunulmuştur. Görüşme sırasında görüşülen kişiye yönlendirme yapılmadan sorular sorulmuştur.

Veri Kaynaklarının Uygulanması ve Toplanması

Araştırmanın nitel verilerini toplamak için MEB'den izin alınmıştır. Görüşmelere başlamadan önce görüşülecek kişilere görüşmenin amacı anlatılmış ve kayıt cihazlarına kaydedilen seslerin gizli tutulacağı bilgisi verilmiştir. Ağrı ili ve Eleşkirt ilçesinde çalışan, birleştirilmiş sınıf okutan, görüşmeyi kabul eden sınıf öğretmenleri ile görüşmeler yapıp daha sonra iletişime geçilebilmesi için iletişim bilgileri alınmıştır.

Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Yarı yapılandırılmış görüşme süreleri ortalama 10-15 dakika arasında sürmüştür. Her görüşme yapıldıktan sonra görüşmeler kayıt cihazından dinlenilerek ayrıntılı bir şekilde yazıya aktarılmıştır. Konuşma dilindeki bazı yerlerin yazı diline uymaması sebebi ile yazıya aktarılan bazı yerlerde düzenleme yapılmıştır. Bu işlemler sonucunda 46 sayfalık yazılı metin elde edilmiştir.

Yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sorulara verilen cevaplar karşılaştırılarak betimsel analiz yapılmıştır. Betimsel analizde önce elde edilen veriler önce betimlenir daha sonra betimlenen veriler düzenli bir şekilde yorumlanır ve yorumlanan veriler açık bir şekilde

anlatılır. Betimsel analizin amacı verilerin okuyucuya düzenli bir şekilde nedenlerinin ve sonuçlarının açıklanarak aktarılmasıdır (Şimşek & Yıldırım, 2011).

Araştırmanın daha kapsamlı olabilmesi için bu araştırmadan elde edilen veriler öğretmenlerin cinsiyet, mesleki kıdem ve hangi sınıfların birleştirilmiş olarak okuttuklarına göre ayrı ayrı incelenmiştir. Bu analizler göz önünde bulundurularak yapılan görüşmelerden daha fazla veri elde edilmeye çalışılmıştır. Görüşmelerdeki okul isimleri ve öğretmen isimleri araştırma etik kurallarına uyularak açıkça belirtilmemiş, bunlar kodlanmıştır. Okullar A, B, C, D.....P şeklinde kodlanmıştır. Öğretmen isimleri ise ÖK1, ÖK2, ÖE3, ÖE4,....ÖK15 şeklinde kodlanmıştır. Erkek öğretmenler E harfi ile, kadın öğretmenler ise K harfi ile belirtilmiştir. Ö harfi öğretmenleri, yanındaki sayılar ise görüşülen kaçınıcı kişi olduğunu ifade etmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümünde, birleştirilmiş sınıfta sınıf yönetiminin nasıl olduğu, sınıf yönetiminde istenmeyen davranışların oluşma durumları, nedenleri ve çözümlerini belirlemek için yapılandırılmış görüşme formuyla elde edilen verilerin, betimsel analizi ile elde edilen bulgulara ve bu bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

Birleştirilmiş Sınıflarda Sınıf Yönetimine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Tablo 1. Görüşmeye Katılan Öğretmenlerin Özellikleri

Cinsiyet	Erkek: Ö3, Ö4, Ö7, Ö10, Ö12, Ö13, Ö14 Kadın: Ö1, Ö2, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö11, Ö15
Mesleki Deneyim	1 Yıl: Ö1, Ö2, Ö9, Ö13 2 Yıl: Ö4, Ö5, Ö11, Ö12, Ö15 3 Yıl: Ö6, Ö8, Ö14 4 Yıl: Ö3, Ö10 5 Yıl: Ö7
Hangi Sınıfların Birleştirilmiş Olarak Okutulduğu	1 ve 2: Ö3, Ö6, Ö8, Ö11, Ö14, Ö15 2 ve 3: Ö5 3 ve 4: Ö7, Ö13 1-2-3-4: Ö1, Ö2, Ö4, Ö9, Ö10, Ö12

Görüşme formunda ilk soru “Birleştirilmiş Sınıfta Sınıf Yönetimi Nasıl Olmaktadır? Nedenleriyle anlatır mısınız?” sorusudur. Çalışma grubunun verdiği cevaplara göre analiz sonucunda elde edilen bulgular Tablo 2’de verilmiştir. Yapılan analizler cinsiyet, mesleki kıdem ve hangi sınıfların birleştirilmiş olarak okutulduğuna göre ayrı ayrı incelenmiştir.

Tablo 2. Araştırma Grubunun Cinsiyetine Göre Birleştirilmiş Sınıfın Öğretmeni Zorlayan Bir Uygulama Olmasının Nedenleri

Kodlar	Cevaplar
Farklı Sınıflar	ÖK1, ÖK2, ÖE3, ÖE4, ÖK5, ÖK6, ÖE7, ÖK8, ÖK9, ÖE10, ÖK11, ÖE12, ÖE13, ÖE14, ÖK15
Müfredat Yoğunluğu	ÖK1, ÖK2, ÖK6, ÖE7, ÖK8
Meslekteki Tecrübesizlik	ÖK1, ÖK5, ÖK11
Yöntem Farklılığı	ÖK1, ÖK2, ÖK6
Teori Uygulama Uyuşmazlığı	ÖK1, ÖK11, ÖE12
Ödevin Yeterli Olmaması	ÖK5, ÖE7, ÖE13
Müdür Yetkililik	ÖK1, ÖK11
Köy Yaşamının Zorluğu	ÖK1

Tablo 2'ye bakıldığında görüşmelerden elde edilen nitel verilere göre; görüşmeye katılan öğretmenlerin tümü birleştirilmiş sınıf uygulamasının sınıf yönetiminde öğretmenleri zorlayan bir uygulama olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin tümü Farklı sınıfların olmasını, 5'i müfredat yoğunluğunu, 3'ü yöntem farklılığını, 3'ü meslekteki tecrübesizliği, 3'ü teori uygulama uyumsuzluğunu, 3'ü ödevin yeterli olmamasını, 2'si müdür yetkililiği ve 1'i köy yaşamının zorluğunu neden olarak göstermiştir.

Bütün öğretmenler birleştirilmiş sınıf uygulamasının sınıf yönetiminde öğretmenleri en fazla zorlayan farklı sınıfların bir arada bulunmasını, 4 kadın öğretmen müfredat yoğunluğunu, 3 kadın öğretmen mesleki tecrübesizliği, yöntem farklılığını, 2 kadın öğretmen teori uygulama uyumsuzluğunu, müdür yetkililiği, 1 kadın öğretmen köy yaşamının zorluluğunu, ödevin yeterli olmamasını neden olarak belirtmişlerdir. Erkek öğretmenler yöntem farklılığı, köy yaşamının zorlukları, mesleki tecrübesizlik ve müdür yetkililiğe hiç değinmemişlerdir. 2 erkek öğretmen ödevin yeterli olmamasını, 1 erkek öğretmen teori uygulama uyumsuzluğunu ve müfredat yoğunluğunu birleştirilmiş sınıf uygulamasının sınıf yönetiminde öğretmenleri zorlandığını belirtmiştir. Bu açıklamalara göre en fazla dikkat çeken şu görüşler belirtilmiştir:

ÖK1: ” ...*Birleştirilmiş sınıf uygulama olarak normal müstakil sınıftan çok daha zorlu bir uygulama. 4 sınıfa hitap ediyorsun. 1. sınıfa hitap ederken uyguladığın yöntemler farklı 4. sınıfa hitap ederken uyguladığın yöntemler farklı olduğu için sınıf yönetiminde de ister istemez büyük zorluklarla karşılaşıyorsun...*” (Farklı Sınıflar)

ÖK11 : ”... *İlk olmanın verdiği etki, ilk yılım, atanıyorsunuz hem müdür yetkililiğinin verdiği etki, aniden içine düşünüyorsunuz. İdare boyutu var bunun yapmanın yanı sıra normal sınıf değil birleştirilmiş sınıf olunca hiç işin içinden çıkamıyorsunuz. Üçünü birlikte yürütmeye çalışıyoruz. 1.sınıf, 2.sınıf aynı zamanda müdürlük durumunu beraber yürütmeye çalıştığınız zaman işin içinden çıkılmaz hal alıyor. ...*” (Mesleki Tecrübesizlik, Müdür Yetkililik)

ÖE13 : ” ...*En çok karşılaştığımız durum maalesef ki ödevli yöntemlerde çocuk ödevini bitirdiği an boş bir şekilde beklemiyor. O yüzden ödevini erken bitiren bir çocuğu beklemek sıkıntı yaratıyor. ...*” (Ödevin Yeterli Olmaması)

ÖK1 : ” ...*Üniversitede verilen teorik eğitimle uygulamanın çok farklı olduğunu uygulamanın içinde görünce fark ettim. ...*” (Teori Uygulama Uyuşmazlığı)

ÖK8 : ”... *Aynı anda, aynı süre zarfında birden fazla kazanımı birden fazla sınıf düzeyine kazandırmak durumunda olamıyoruz. ...*” (Farklı Sınıflar)

ÖK1: ” ...Yaşadığım en büyük problem de köy öğretmeni olmaktı. Evet ben doğuda doğdum, büyüdüm ama köy yaşamıyla ilgili hiçbir şey bilmiyordum. ...” diyerek köy yaşamının zorluklarına değinmiştir.

Bu bulgulara göre kadın öğretmenlerin birleştirilmiş sınıf uygulamasında sınıf yönetiminde erkek öğretmenlere göre daha fazla zorlandığı söylenebilir.

Tablo 3. Araştırma Grubunun Mesleki Deneyimine Göre Birleştirilmiş Sınıfın Öğretmeni Zorlayan Bir Uygulama Olmasının Nedenleri

Kodlar	1-3 Yıl Arası Mesleki Deneyim	4 Yıl ve Daha Fazla Mesleki Deneyim
Farklı Sınıflar	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15	Ö3, Ö7, Ö10
Müfredat Yoğunluğu	Ö1, Ö2, Ö6, Ö8	Ö7
Meslekteki Tecrübesizlik	Ö1, Ö5, Ö11	
Yöntem Farklılığı	Ö1, Ö2, Ö6	
Teori Uyuşmazlığı	Ö1, Ö11, Ö12	
Ödevin Yeterli Olmaması	Ö5, Ö13	Ö7
Müdür Yetkililik	Ö1, Ö11	
Köy Yaşamının Zorluğu	Ö1	
Frekans (f)	30	5

Tablo 3 incelendiğinde mesleki deneyime göre birleştirilmiş sınıfın öğretmeni zorlayan bir uygulama olmasının nedenleri incelendiğinde farklı sınıfların bir arada olması en fazla belirtilen neden olmuştur. Bunun yanında görüşmeye katılan öğretmenler müfredat yoğunluğuna değinmişlerdir. 1-3 yıl arasında mesleki deneyimi olan öğretmenlerin daha fazla olumsuz görüş belirttiği tabloda görülmektedir. Bu başlıkla ilgili olarak şu görüşler dikkat çekmektedir:

Ö7 : ” ... Birleştirilmiş sınıflarda ne yazık ki birçok istenmeyen davranış meydana gelmektedir. Hani örnek olarak söylemek gerekirse sınıfların birbirleri arasındaki çatışmaları... ” (Farklı Sınıflar)

Ö11 : ” ...İlk yılum ataniyorsunuz hem müdür yetkili olmanın verdiği etki, aniden içine düşüyorsunuz. İdare boyutu var bunu yapmanın yanı sıra normal sınıf değil birleştirilmiş sınıf olunca hiç işin içinden çıkamıyorsunuz. ... ” ifadesiyle meslekteki tecrübesizlik ve müdür yetkililik nedenlerine değinilmiştir. ” (Meslekteki Tecrübesizlik ve Müdür Yetkililik)

Ö12 : ” ...Bize yeterli eğitim bence bu konuda verilmiyor üniversitelerde. Yani birleştirilmiş sınıfla karşılaşsak ne tür zorluklar çekeriz önceden bilmeden geliyoruz. ... ” (Teori Uygulama Uyuşmazlığı)

Bu bulgulara göre mesleki deneyim arttıkça birleştirilmiş sınıflarla ilgili olumsuz görüş sayısının azaldığı görülmektedir. Ayrıca birleştirilmiş sınıf uygulamasını mesleğe başladıktan sonra öğrenmeye başladıklarına ulaşılabilir.

Tablo 4. *Araştırma Grubunun Hangi Sınıfları Birleştirilmiş Olarak Okuttuğuna Göre Birleştirilmiş Sınıfın Öğretmeni Zorlayan Bir Uygulama Olmasının Nedenleri*

Kodlar	1-2. Sınıflar	2-3. Sınıflar	3-4. Sınıflar	1-2-3-4. Sınıflar
Farklı Sınıflar	Ö3, Ö6, Ö8, Ö11, Ö14, Ö15	Ö5	Ö7, Ö13	Ö1, Ö2, Ö4, Ö9, Ö10, Ö12
Müfredat Yoğunluğu	Ö6, Ö8		Ö7	Ö1, Ö2
Meslekteki Tecrübesizlik	Ö11	Ö5		Ö1
Yöntem Farklılığı	Ö6			Ö1, Ö2
Teori Uygulama Uyuşmazlığı	Ö11			Ö1, Ö12
Ödevin Yeterli Olmaması	Ö3	Ö5	Ö7	
Müdür Yetkililik	Ö11			Ö1
Köy Yaşamının Zorluğu				Ö1
Frekans (f)	13	3	4	15

Tablo 4'e bakıldığında görüşmeye katılan öğretmenlerin hangi sınıfları birleştirilmiş olarak okuttuğuna göre birleştirilmiş sınıfın zor bir uygulama olmasının nedenlerine verdikleri cevaplar incelendiğinde çoğunlukla farklı sınıfların bir arada olması cevabını dikkat çekmektedir. Fakat 1-2. sınıf ve 1-2-3-4. sınıf bir arada okutanlar ortak ders işleyemedikleri için bu zorluğun daha fazla arttığını söylemişlerdir. Tabloya dikkat edilirse 2-3. sınıfı ve 3-4. sınıfı birlikte okutanlar daha az sorun ileri sürmüşken, sırasıyla 1-2-3-4. sınıfları ve 1-2. sınıfı birlikte okutanlar daha fazla sorun ileri sürmüşlerdir. Bu başlıkla ilgili bazı katılımcı görüşleri şöyledir:

ÖE3 : ” ... 1 ve 2.'nin şöyle sıkıntısı vardı. 2'ler okuma yazma biliyor, 1'ler bilmiyordu bu bayağı bir farklılık, zorluk oluşturuyordu. ...” (Farklı Sınıflar)

ÖK11: ”...Mesela üniversitede aldığımız eğitimi yaşadığımız, atandığımız okullarda bu öğretmen yöntemlerinin filan kesinlikle aktarılamadığını düşünüyorum. ” (Teori Uygulama Uyuşmazlığı)

Bunun dışında 1-2. sınıfları okutanlar, köy yaşamının zorluğu dışındaki bütün kodları, 2-3. sınıfları birlikte okutanlar farklı sınıfları, meslekteki tecrübesizlik ve ödevin yeterli olmamasını, 3-4. sınıfları okutanlar farklı sınıfları, müfredat yoğunluğunu ve ödevin yeterli olmamasını, 1-2-3-4. sınıfları okutanlar ödevin yeterli olmaması dışında bütün kodları neden olarak belirtmişlerdir.

Birleştirilmiş sınıf uygulamasını kolaylaştırmaya yönelik çözümler.

Tablo 5. Araştırma Grubunun Cinsiyetine Göre Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasını Kolaylaştırmaya Yönelik Çözümler

Kodlar	Cevaplar
Öğretmenli Ödevli Ders	ÖK1, ÖK2, ÖK6, ÖK8, ÖK9, ÖE10, ÖK11, ÖE12, ÖE13, ÖE14, ÖK15
Ödevli Öğrencileri Boş Bırakmama	ÖK1, ÖK2, ÖE3, ÖE4, ÖK5, ÖE7, ÖE10, ÖE13, ÖK15
Üst Sınıftakilerin Diğerlerine Yardım Etmesi	ÖK1, ÖK2, ÖE3, ÖE4, ÖK8, ÖE14
Derse Hazırlıklı ve Planlı Gitme	ÖK2, ÖK5, ÖK8, ÖK9, ÖK15
Ortak Ders Yapma	ÖE3, ÖK5, ÖE7, ÖE13
Birleştirilmiş Sınıf Ortamlarının İyileştirilmesi	ÖK9, ÖE10, ÖK11
Taşınmalı Eğitim Uygulaması	ÖK1, ÖK6, ÖK9
Birleştirilmiş Sınıfın Üstesinden Gelinebilir	ÖK2, ÖE4, ÖK8
Doğru Ödevlendirme Yapılması	ÖK8, ÖK9
Öğrenciyle Bağ Kurma	ÖK2, ÖE4
Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasını Kaldırılması	ÖK1, ÖK5
Öğrencilerin Birbirlerini Yönlendirecek Bilince Ulaşmalarını Sağlama	ÖK1, ÖE10
Öğretmenin Fazla Kuralcı Olmaması	ÖK2
Öğretmenin Kendisine Güvenmesi	ÖK2
Tecrübeli Öğretmenlerden Yardım Alma	ÖK1

Tablo 5'e göre araştırmaya katılan bazı öğretmenler birleştirilmiş sınıfın zor bir uygulama olduğunu söylemişlerdir. Bu uygulamayı kolaylaştırmaya yönelik çözümler olarak öğretmenlerin, 11'i öğretmenli ödevli ders, 9'u ödevli öğrencileri boş bırakmama, 6'sı üst sınıftakilerin diğerlerine yardım etmesi, 5'i derse hazırlıklı ve planlı gitme, 4'ü ortak ders, 3'ü birleştirilmiş sınıf ortamlarının iyileştirilmesi, 3'ü taşınmalı eğitim, 3'ü birleştirilmiş sınıfın üstesinden gelinbilir, 2'si öğrenciyle bağ kurma, 2'si öğrencilerin birbirini yönlendirecek bilince ulaşmalarını sağlama, 2'si doğru ödevlendirme yapılması, 2'si öğrenciyle bağ kurmayı, 2'si birleştirilmiş sınıf uygulamasının kaldırılması, 2'si öğrencilerin birbirlerini yönlendirecek bilince ulaşmalarını sağlama, 1'i öğretmenin fazla kuralcı olmaması, 1'i öğretmenin kendine güvenmesi ve 1'i tecrübeli öğretmenlerden yardım alması görüşlerini belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden birleştirilmiş sınıf uygulamasını kolaylaştırmaya yönelik çözümler olarak erkek öğretmenler en fazla ödevli öğrencileri boş bırakmamayı, kadın öğretmenler ise öğretmenli ödevli ders işleme önerilerini bildirmişlerdir. Bununla ilgili dikkat çeken görüşlere aşağıda yer verilmiştir:

ÖK9: ” ...Birleştirilmiş sınıfta biliyorsunuzdur ödevli ve öğretmenli ders olarak ders ikiye ayrılıyor. Bir sınıf öğretmenliken diğer sınıf ödevli ders işlemektedir. Ödevli olması için

bir önceki gün plan yapmanız kesinlikle gerekiyor, bir araştırma, bir etkinlik olması şart. ...”
(Öğretmenli Ödevli Ders)

ÖE7 :” ... Ödevin öğrenciler için yeterli olmayışı ya da öğrencilerin ödevi tam olarak anlamaması, yaptıklarını zannedip getirmeleri, ...” (Ödevli Öğrencilerin Boş Bırakılmaması)

Bu bulgulardan yola çıkılarak kadın öğretmenlerin birleştirilmiş sınıfta daha fazla zorlanmasından dolayı dersi nasıl işleyeceklerini daha fazla düşünürken erkek öğretmenler olabilecek sıkıntıları ilk baştan önlemeye çalışmaktadır denilebilir.

Tablo 6. *Araştırma Grubunun Mesleki deneyimine Göre Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasını Kolaylaştırmaya Yönelik Çözümler*

Kodlar	1-3 Yıl Arası Mesleki Deneyim	4 Yıl ve Daha Fazla Mesleki Deneyim
Öğretmenli Ödevli Ders	Ö1, Ö2, Ö6, Ö8, Ö9, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15	Ö10
Ödevli Öğrencileri Boş Bırakmama	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö13, Ö15	Ö3, Ö7
Üst Sınıftakilerin Diğerlerine Yardım Etmesi	Ö1, Ö2, Ö4, Ö8, Ö14	Ö3
Derse Hazırlıklı Ve Planlı Gitme	Ö2, Ö5, Ö8, Ö9, Ö15	
Ortak Ders Yapma	Ö5, Ö13	Ö3, Ö7
Birleştirilmiş Sınıf Ortamlarının İyileştirilmesi	Ö9, Ö11	Ö10
Taşınmalı Eğitim Uygulaması	Ö1, Ö6, Ö9	
Birleştirilmiş Sınıfın Üstesinden Gelinebilir	Ö2, Ö4, Ö8	
Doğru Ödevlendirme Yapılması	Ö8, Ö9	
Öğrenciyle Bağ Kurma	Ö2, Ö4	
Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasını Kaldırılması	Ö1, Ö5	
Öğrencilerin Birbirlerini Yönlendirecek Bilince Ulaşmalarını Sağlama	Ö1	Ö10
Öğretmenin Fazla Kuralcı Olmaması	Ö2	
Öğretmenin Kendisine Güvenmesi	Ö2	
Tecrübeli Öğretmenlerden Yardım Alma	Ö1	
Frekans (f)	46	8

Tablo 6'ya göre görüşmeye katılan öğretmenler mesleki deneyim açısından incelendiğinde 1-3 yıl arası mesleki deneyimi olanlar en fazla öğretmenli ödevli ders, ödevli öğrencileri boş bırakmama, üst sınıftakilerin diğerlerine yardım etmesi, derse hazırlıklı ve planlı gitme çözüm yöntemlerini belirtirken, 4 yıl ve daha fazla mesleki deneyime sahip olanlar en fazla ödevli öğrencileri boş bırakmama ve ortak ders çözüm yöntemlerini belirtmişlerdir.

Görüşmeye katılan öğretmenler mesleki deneyim açısından incelendiğinde 1-3 yıl arasında olanların belirttiği görüş sayısı 4 yıl ve daha fazla olanlardan daha fazladır. Bunun

nedeni öğretmenlerin mesleğin ilk yıllarında daha çok köy okullarında çalışmasından kaynaklandığı söylenebilir. Bununla ilgili dikkat çeken görüşler aşağıda sunulmuştur:

Ö14: ” ... Dersi işlerken bir gruba ders anlatırken diğer grubu ödevli olarak işliyorum dersi. Diğer grupta derslerim bittiğinde diğer grubun ödevlerini kontrol ediyorum. ...”
(Öğretmenli Ödevli Ders)

Ö7: ” ... 3. ve 4. sınıfın ders programları ve ortak bulunan dersler olduğu için sınıf haftalık ders çizelgesinde ortak dersleri bir arada işlemeye çalışıyorum mümkün mertebe... ”(Ortak Ders)

Ö2: ” ... 1 ve 2.sınıfla ders işlerken 3 ve 4' e ödev verilmesi gerekiyor. Yani 3 ve 4. sınıflar ödevli olarak ders işliyor. Ancak resmiyette böyle ne yazık ki ders içerisinde, sınıfta hadi 3 ve 4 size ödev verdim hadi siz ödevleri yapın demek gibi bir şey söz konusu değil. ...”
(Ödevli Öğrencileri Boş Bırakmama)

Ö2: ” ... Ben ders öncesinde iyi bir hazırlık yapmaya çalışıyordum elimden geldiğince ve derse tüm sınıfın kazanımlarını bilerek, önceden hazırlanarak gitmek gerekiyor. Çünkü sınıfa girdiğinizde sadece tek bir sınıf yok dört sınıf bir olduğu için hepsinin kazanımlarını, programlarını çok iyi sindirmiş olmak gerekiyor. Nerde ne anlatacağın bilmek gerekiyor. ...”
(Derse Hazırlıklı ve Planlı Gitme)

Bu bulgulardan mesleki deneyim arttıkça eğitimde önleyici uygulamaların daha fazla kullanıldığına ulaşılabilir.

Tablo 7. Araştırma Grubunun Hangi Sınıfları Birleştirilmiş Olarak Okuttuğuna Göre Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasını Kolaylaştırma Yönelik Çözümler

Kodlar	1-2.Sınıflar	2-3. Sınıflar	3-4. Sınıflar
Öğretmenli Ödevli Ders	Ö6, Ö8, Ö11, Ö14, Ö15		Ö13
Ödevli Öğrencileri Boş Bırakmama	Ö3, Ö15	Ö5	Ö7, Ö10, Ö13
Üst Sınıftakilerin Diğerlerine Yardım Etmesi	Ö3, Ö8, Ö14		
Derse Hazırlıklı Ve Planlı Gitme	Ö8, Ö15	Ö5	
Ortak Ders Yapma	Ö3	Ö5	Ö7, Ö13
Birleştirilmiş Sınıf Ortamlarının İyileştirilmesi	Ö11		
Taşınmalı Eğitim Uygulaması	Ö6		
Birleştirilmiş Sınıfın Üstesinden Gelinebilir	Ö8		
Doğru Ödevlendirme Yapılması	Ö8		
Öğrenciyle Bağ Kurma			
Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasını Kaldırılması		Ö5	
Öğrencilerin Birbirlerini Yönlendirecek Bilince Ulaşmalarını Sağlama			
Öğretmenin Fazla Kuralcı Olmaması			

Tablo 7'ye bakıldığında görüşmeye katılan öğretmenlerden 1-2, ve 1-2-3-4. sınıfı birleştirilmiş olarak okutan öğretmenlerin öğretmenli ödevli ders işlemeyi daha çok tercih ettikleri, 3-4.sınıfları birleştirilmiş olarak okutan öğretmenlerin ise ödevli öğrencileri boş bırakmamayı tercih ettikleri belirtilmiştir. Bununla ilgili şu görüşler dikkat çekmektedir:

Ö8: ” ... Ödevli ve öğretmenli dersler işliyoruz biliyorsunuz birleştirilmiş sınıflarda. Mecburuz çünkü aynı anda aynı süre zarfında birden fazla kazanımı birden fazla sınıf düzeyine kazandırmak durumunda olamıyoruz. ...” (Öğretmenli Ödevli Ders)

Ö12: ” ...Ödevli ve öğretmenli dersler olarak işliyorum. Ödevli derslerde çocuklara bir gün önceden hazırladığım dersleri veriyorum. Onlar o ödevi yaparken ben de diğer sınıflarla ders işliyorum. Daha sonra o dersi bitirdikten sonra onların ödevlerini veriyorum. Ödev yapan çocuklarla da tekrar konu işliyoruz. Bu şekilde ikisini bir arada yürütüyorum. ...”

Ö13: ” ... Bunun dışında sarmal yöntemi kullanıyoruz. 1.sınıfta gördüğü çocuk 2.sınıfta da görüyor. 2.sınıfta gördüğünü 3.sınıfta görüyor. Birleştirilmiş sınıflarda sınıflar da çok kalabalık olmuyor. Ortak ders anlatım şeklinde dersleri işleyebiliyoruz. ...”(Ortak Ders)

Ö4 : ” ...Ders konusunda da dezavantajları olduğu gibi ben bunu avantaja da çeviriyorum. Nasıl? Mesela 4. sınıftaki öğrencilerimden 1. sınıftakilere yardım etmelerini istiyorum. Tabi ki ben hepsiyle birden uğraşmadığım için mesela bazen 2. sınıflarla veya 3. sınıflarla ders işlediğimde onların 1'lerle işlediğimiz konularda mesela harf öğretimi olsun rakamlar olsun bunlar da onlara yardımcı olmalarını istiyorum. Bu konuda bana faydası oluyor. ... ” (Üst Sınıftakilerin Diğerlerine Yardım Etmesi)

Ö6 : ” ... Taşınmalı eğitimin de kesinlikle olumsuz yanları var. Çünkü çocuk daha 7-8 yaşında annesinden babasından ayrılıyor farklı bir yere gidiyor. Bu taşınmalı eğitimin de olumsuz yanları var. Ama birleştirilmiş sınıflar uygulamasının olumsuzlukları ile karşılaştırınca bence taşınmalı eğitim çok daha faydalı. ”(Taşınmalı Eğitim)

Ö11: ” ...Birleştirilmiş sınıf ortamları iyileştirilebilir. İmkânların daha da iyileştirilmesi, öğretmenlerin daha da randıman alabileceği bir ortamın sağlanması olabilir belki. ” (Birleştirilmiş Sınıf Ortamlarının İyileştirilmesi)

Ö2 : ” ... Öğretmen kendine güvendikten sonra her şeyin üstesinden gelebiliyor. Zaten yeterli bir meslek eğitimi aldığınızı düşünüyorsanız ve de sınıfınıza hâkimseniz, çocuklarla iyi

bir iletişim kuruyorsanız birçok sorunun önüne geçilebiliyor. Zaten sadece birleştirilmiş sınıf okuttuğunuzda değil sadece tek bir sınıf okuttuğunuzda da bu geçerli. Önemli olan aslında çocuklarla bir bağ kurmak. Bağ kurduktan sonra da her şey güzel oluyor. İyi bir eğitim süreci yaşanıyor, verimli geçiyor.” (Öğretmenin Kendisine Güvenmesi)

Ö8 : ” ... Aynı anda aynı süre zarfında birden fazla kazanımı birden fazla sınıf düzeyine kazandırmak durumunda olamıyoruz. O yüzden bu ödevlendirmeye başvurduğumuzda ödevlendirmek biraz daha öğrencinin daha verim alacağı şekilde ders ortamından, bizden alacağı şekilde alacağı verimi elde etmek istiyoruz ödevlendirmede. O yüzden doğru bir ödevlendirme yapılırsa aslında sınıf yönetimi biraz daha kolay olmakta. ...”(Doğru Ödevlendirme Yapılması)

Ö1 : ” ...İlk etapta ben evet çok fazla sessiz ol, yavrum yapma, oğlum yapma gibisinden telkinler kullanırken birbirlerine karşı saygı sevgi çerçevesi içinde olmaları gerektiğini bilincine vardıkları zaman artık bana gerek kalmadığını fark ettim. Birbirlerini uyarmaya başladılar. Öğretmen sessiz ol diyor sessiz ol dersi dinleyemiyorum bana saygısızlık yapıyorsun. ...” (Öğrencilerin Birbirlerini Yönlendirebilecek Bilince Ulaşmalarını Sağlama)

Ö1 : ” ... Bu kadar sorunla tek başıma baş etmek biraz zor oldu tabi ama bu konuda tecrübeli öğretmen arkadaşlarımdan, üniversitedeki hocalarımdan yardım aldıkça onların tecrübelerinden yararlandıkça biraz biraz o problemleri aşmaya başladım. ... ” (Tecrübeli Öğretmenlerden Yardım Alma)

Buradan 1-2. sınıfları birleştirilmiş olarak okutan öğretmenlerin daha fazla çözüm önerisi sundukları görülmektedir. Bunun nedeni 1-2. sınıfların müfredatlarının benzerliği olabilir. Sonuç olarak birleştirilmiş olarak okutulan sınıf sayısı arttıkça, birleştirilmiş sınıf uygulamasının daha çok zorlaştığı söylenebilir.

Birleştirilmiş Sınıflarda İstenmeyen Davranışlara İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Yarı yapılandırılmış görüşme formunda ikinci soru "Birleştirilmiş Sınıfta Görülen İstenmeyen Davranışlar Nelerdir? Örneklerle anlatır mısınız?" sorusudur. Çalışma grubunun verdiği cevaplara göre analiz sonucunda elde edilen bulgular aşağıda Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. *Birleştirilmiş Sınıflarda Cinsiyete Göre Görülen İstenmeyen Davranışlar*

Kodlar	Erkek	Kadın
Ödevli Ders İşleyenlerin Diğerlerinin Dikkatini Dağıtması	ÖE7, ÖE13,	ÖK5, ÖK6, ÖK8, ÖK9, ÖK11, ÖK15
Büyük Çocukların Küçük Çocukları Ezmesi	ÖE4, ÖE10, ÖE14	ÖK2
Ayakta Dolaşma	ÖE12, ÖE13, ÖE14	ÖK5

Sınıfların Birbirleri Arasındaki Çatışmalar	ÖE7, ÖE12	ÖK11
Eşyalara Zarar Verme	ÖE10	
Frekans (f)	11	9

Tablo 8 incelendiğinde öğretmenlerden 8'i ödevli ders işleyenlerin diğerlerinin dikkatini dağıtmasını, 4'ü büyük çocukların küçük çocukları ezmesini, 4'ü ayakta Dolaşmayı, 3'ü sınıfların birbirleri arasındaki çatışmaları ve 1'i ise eşyalara zarar vermeyi istenmeyen davranış olarak belirtmişlerdir.

Görüşmeye katılan erkek öğretmenler en fazla büyük çocukların küçük çocukları ezmesini ve ayakta dolaşmayı istenmeyen davranış olarak gösterirken, kadın öğretmenler ise en fazla ödevli ders işleyen öğrencilerin diğerlerinin dikkatini dağıtmasını istenmeyen davranış olarak ifade etmişlerdir. Bununla ilgili olarak şu görüşler sunulmuştur:

Ö2 : ” ... Mesela 1 ve 2. sınıfla ders işlerken 3 ve 4' e ödev verilmesi gerekiyor. Yani 3 ve 4. sınıflar ödevli olarak ders işliyor. Ancak resmiyette böyle ne yazık ki ders içerisinde, sınıfta hadi 3 ve 4 size ödev verdim hadi siz ödevleri yapın demek gibi bir şey söz konusu değil. Çünkü çocuğun aklında bir soru oluyor aklına takılan bir yer oluyor onunla da ilgilenmeniz gerekiyor. ...” (Ödevli Ders İşleyenlerin Diğerlerinin Dikkatini Dağıtması)

Ö10: ” ... Sınıfımızda en çok karşılaştığımız problem buralar da birleştirilmiş sınıflarda istenmeyen davranış olarak büyük çocukların küçükleri ezmesi ya da büyük çocukların 1. sınıflara gelenlere özellikle daha çok baskı yapması. ...” (Büyük Çocukların Küçük Çocukları Ezmesi)

Ö13 : ” ... Mesela öğretmenin ilgisini çekmek için çocuklar sınıfta ayakta dolaşma ya da konuşma şeklinde oluyor bu istenmeyen davranışlar. ...”(Ayakta Dolaşma)

Tablo 8 incelendiğinde frekans dağılımına göre erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre daha fazla istenmeyen davranış belirttiği söylenebilir.

Tablo 9. Birleştirilmiş Sınıflarda Mesleki Deneyime Göre Görülen İstenmeyen Davranışlar

Kodlar	1-3 Yıl Arası Mesleki Deneyim	4 Yıl ve Daha Fazla Mesleki Deneyim
Ödevli Ders İşleyenlerin Diğerlerinin Dikkatini Dağıtması	Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö11, Ö13, Ö15	Ö7
Büyük Çocukların Küçük Çocukları Ezmesi	Ö2, Ö4, Ö14	Ö10
Ayakta Dolaşma	Ö5, Ö12, Ö13, Ö14	
Sınıfların Birbirleri Arasındaki Çatışmalar	Ö7, Ö11, Ö12	
Eşyalara Zarar Verme		Ö10
Frekans (f)	17	3

Tablo 9'a göre araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde mesleki deneyimi 1-3 yıl arası olan öğretmenler, ödevli ders işleyenlerin diğerlerinin dikkatini dağıtması, ayakta dolaşma, sınıfların birbirleri arasındaki çatışmalar ve büyük çocukların küçük çocukları ezmesi istenmeyen davranışlarını belirtmişlerdir. Mesleki deneyimi 4 yıl ve daha fazla olan öğretmenler ödevli ders işleyenlerin diğerlerinin dikkatini dağıtması, büyük çocukların küçük çocukları ezmesi ve eşyalara zarar verme istenmeyen davranışlarını belirtmişlerdir. Bununla ilgili şu görüşler sunulmuştur:

Ö15 : " ... Ödev verdiğimiz grup ya erken bitiriyor ödevlerini ya da ödevlerini gereken ilgiyi göstermeyebiliyorlar. Bu benim ders anlatmamı olumsuz etkiliyor, anlatamıyorum güürültü yaptıkları için. ..." (Ödevli Ders İşleyenlerin Diğerlerinin Dikkatini Dağıtması)

Ö2: " ... En çok karşılaşılan, çocuklar arasında sorunlar çıkabiliyor özellikle büyük olanlar küçükleri ezabiliyor ya da küçükler büyüklerden korktuğu için mesela oyun alanını paylaşmak gibi sıkıntıları vardı. ..." (Büyük Çocukların Küçük Çocukları Ezmesi)

Ö11 : " ... En çok karşılaştığım durum öğrencilerin birbirlerini çok rahatsız etmeleri mesela. Bakıyorsunuz sürekli köy ortamını ben şöyle örnek vereyim mesela biz de iki tane köyün öğrencileri birleştirilmiş şekilde eğitim görüyor. Köyün biri orda okul olmadığu için mesela taşımalı olarak en yakın köye geliyor. Ben şu anda iki tane köyü beraber okuttuğum için bakıyorsunuz sürekli öğrenciler arasında köyler olarak rekabet var. ..." (Sınıfların Birbirleri Arasındaki Çatışmalar)

Ö10 : " ... Çocuğun sevilmediğini düşünmesi, istenilmediğini düşünmesi. O zaman farklı davranışlar ortaya koyabilecektir daha çok. Bunu hem bir öğretmene yansıtabilir hem arkadaşlarına yansıtabilir. Nasıl yansıtabilir. Bunu da gördüğüm kadarıyla, çalıştığım kadarıyla onlara zarar verme daha çok eşyalarına zarar verme şeklinde yansıtabilir. ..." (Eşyalara Zarar Verme)

Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde mesleki deneyim artıkça öğrencilerde görülen istenmeyen davranışlar azalmaktadır denilebilir. Buradan da öğrencilerde görülen istenmeyen davranışların üzerinde öğretmenin mesleki deneyiminin de önemli bir faktör olduğu söylenebilir.

Tablo 10. Birleştirilmiş Sınıflarda Hangi Sınıfların Birleştirilmiş Okutulduğuna Göre Görülen İstenmeyen Davranışlar

Kodlar	1-2.Sınıflar	2-3.Sınıflar	3-4.Sınıflar	1-2-3-4.Sınıflar
Ödevli Ders İşleyenlerin Diğerlerinin Dikkatini Dağıtması	Ö6,Ö8,Ö11,Ö15	Ö5	Ö7,Ö13	Ö9

Büyük Çocukların Küçük Çocukları Ezmesi	Ö14			Ö2,Ö4,Ö10,
Ayakta Dolaşma	Ö14	Ö5	Ö13	Ö12
Sınıfların Birbirleri Arasındaki Çatışmalar	Ö11		Ö7	Ö12
Eşyalara Zarar Verme				Ö10
Frekans (f)	7	2	4	7

Tablo 10 incelendiğinde araştırmaya katılan 1-2. ve 3-4. sınıfları birleştirilmiş olarak okutan öğretmenlerin en fazla ödevli ders işleyenlerin diğerlerinin dikkatini dağıtmasını (n=4) istenmeyen davranış olarak gösterirken, 1-2-3-4. sınıfları birleştirilmiş olarak okutanlar en fazla büyük çocukların küçük çocukları ezmesini (n=3) istenmeyen davranış olarak belirtmişlerdir. Ayrıca ayakta dolaşma, sınıfların birbirleri arasındaki çatışmalar ve eşyalara zarar verme istenmeyen davranışlarını da belirtmişlerdir. Bununla ilgili bazı görüşler aşağıda verilmiştir:

Ö2 : " ...Büyük yaş grubu ile küçük yaş grubu bir arada olunca ne yazık ki olmuyor. 1. sınıflar 4. sınıflardan korkunca okula gelmek istemiyor ağlıyor. Bunlar sorun olabiliyor. ..." (Büyük Çocukların Küçük Çocukları Ezmesi)

Ö7: " ...Bu daha çok Doğu bölgesiyle alakalı bir çatışma olur. Ya da doğu kökenli ailelerde genellikle olur. Anne babaların birbirleriyle yaşadıkları problemin çocuklarda yansımadır bu. Örneğin bazı köylerde sadece 2 ya da 3 tane soyadı vardır. Bu ailelerin babaları ya da dedeleri birbirleriyle problem yaşadıkları zaman problem çocuklara yansır. Ertesi gün okula gidersiniz bakarsınız ki aynı soyadını taşıyan çocuklar birbirleriyle gruplaşmışlardır. ..." (Sınıfların Birbirleri Arasındaki Çatışmalar)

Ö14 : " ... En çok karşılaştığım sınıfın içinde gezmeleri tabi ki. " (Ayakta Dolaşma)

Tablo 10'a göre 1-2. ve 1-2-3-4. sınıfları birleştirilmiş olarak okutanların daha fazla istenmeyen davranış belirttikleri görülmektedir. Birleştirilmiş sınıf sayısı arttıkça farklı yaş ve seviyedeki öğrencilerin bir arada olması sebebiyle istenmeyen davranışların daha fazla olduğu söylenebilir. Ayrıca okuma yazma öğretilen 1. sınıflar okuma yazma bilen başka bir sınıfla birleştirildiğinde karmaşaya neden olduğu ve istenmeyen davranışların arttığı söylenebilir.

Birleştirilmiş sınıflarda istenmeyen davranışların nedenleri.

Tablo 11. *Birleştirilmiş Sınıflarda Cinsiyete Göre İstenmeyen Davranışların Nedenleri*

Kodlar	Erkek	Kadın
Aile İlgisizliği	ÖE3, ÖE12, ÖE13	ÖK1, ÖK2, ÖK5, ÖK6, ÖK9, ÖK11, ÖK15
Fiziki İmkânların Yetersizliği	ÖE3, ÖE10, ÖE12	ÖK1, ÖK9, ÖK11, ÖK15

Dikkat Çekme İsteği	ÖE12, ÖE14	ÖK5, ÖK6,
Yerleşim Yeri Farklılıkları	ÖE3	ÖK1, ÖK5, ÖK6
Çocuğun Psikolojisi	ÖE3, ÖE10, ÖE14	ÖK6
Aile İlgisizliğinin Öğretmenle Tamamlanmaya Çalışılması		ÖK1, ÖK5, ÖK6
Aileler Arasındaki Çatışmaların Çocukları Etkilemesi	ÖE4, ÖE7	ÖK11
Özgüven Eksikliği	ÖE10	ÖK2
Dil problemi	ÖE10	ÖK11
Çocuğa Söz Hakkı Tanınmaması	ÖE10	ÖK11
Okullar ve Öğretmenler Arasındaki Rekabet	ÖE7	

Tablo 11.(devamı)

Derslerdeki Başarısızlık		ÖK2
Çocuğun Gelişimsel Yetersizliği	ÖE3	
Çocuğun Sevilmediğini Düşünmesi	ÖE10	
Frekans (f)	20	25

Tablo 11’de görüşmeye katılan öğretmenlerin 10’u aile ilgisizliğini, 7’si fiziki imkânların yetersizliğini, 4’ü dikkat çekme isteğini, 4’ü yerleşim yeri farklılıklarını, 4’ü çocuğun psikolojisini, 3’ü aile ilgisizliğinin öğretmenle tamamlanmaya çalışılmasını, 3’ü aileler arasındaki çatışmaların çocukları etkilemesini, 2’si özgüven eksikliğini, 2’si dil problemini, 2’si çocuğa söz hakkı tanınmamasını, 1’si Okullar ve Öğretmenler Arasındaki Rekabeti, 1’i derslerdeki başarısızlığı, 1’i çocuğun gelişimsel yetersizliğini ve 1’i de çocuğun sevilmediğini düşünmesini istenmeyen davranışların nedenleri olarak belirtmiştir.

Araştırmaya katılan erkek öğretmenler en fazla aile ilgisizliğini, fiziki imkânların yetersizliğini ve çocuğun psikolojisini istenmeyen davranışların nedenleri olarak gösterirken; kadın öğretmenler ise en fazla aile ilgisizliğini ve fiziki imkânların yetersizliğini (n:4) neden olarak göstermişlerdir. Bununla ilgili şu görüşler dikkat çekmektedir:

ÖE13: ” ... Doğudaki öğretmenlik yapan insanların çoğundan bu cevabı alacağınızı düşünüyorum: Özellikle aile. Aile eğitimsiz ya da çok bilgili olmayınca çocuk ta gördüğü gibi davranıyor ve aile ilgi göstermeyince çocuk ta derslerine karşı ilgili olduğunu söyleyemiyoruz maalesef. ... ” (Aile İlgisizliği)

ÖK1: ” ... *Ailevi nedenler etkili şöyle mesela bir çocuk anneden babadan yeterli ilgiyi göremiyor bir de köy çocuğu olduğu için ev kalabalık, kardeş sayısı fazla, babaanne dede hep birlikte yaşadıkları için anne baba ister istemez köyün işlerinden ya da ne bilim diğer işlerden çocuğa çok fazla vakit ayıramıyor. Çocukta burada ilgisiz ve sevgisiz kalıyor bu durumda ilgiyi, sevgiyi tatmin edebilmek için öğretmeninden bir ilgi bekliyor. Bunu şey yapabilmek için de sınıfta belli başlı davranışlar sergiliyor. İstenmeyen davranışlar sergiliyor ki fark edilmek istiyor hani ben buradayım öğretmenim beni gör beni sev hani burada ailelerin etkisi*

olduğunu düşünüyorum açıkçası. ...” (Aile İlgisizliğinin Öğretmenle Tamamlanmaya Çalışılması)

ÖE10 : ” ... *Çocuğa sevildiğini göstermeliyiz, çocuğa önemli olduğunu göstermeliyiz. Çocuklarımızla konuşmalıyız. Özellikle sınıfta konuşturmalıyız. Söylediklerini eleştirmemeliyiz ve arkadaşlarının da gülmesine ve eleştirmesine engel olmalıyız. Bu şekilde çocuğun güveni daha çok artacak. Yavaş yavaş iletişim kurmaya başlayacak. İletişim kurdukça da bu saldırgan davranışlar yerini sosyal davranışlara dönüştürecek. ...” (Çocuğa Söz Hakkı Tanınmaması)*

ÖE12 : ” ... *Fiziki etkenler şöyle: Okulun şartları genelde kötü oluyor. Ders işlerken mesela çoğu alet, materyali bulmakta güçlük çekiyoruz. ...” (Fiziki İmkanların Yetersizliği)*

Tablo 11’de görüldüğü gibi kadın öğretmenler, erkek öğretmenlere göre daha fazla neden belirtmişlerdir. Buradan da kadın öğretmenlerin daha ayrıntılı gözlem yaptıkları söylenebilir.

Tablo 12. *Birleştirilmiş Sınıflarda Mesleki Deneyime Göre İstenmeyen Davranışların Nedenleri*

Kodlar	1-3 Yıl Arası Mesleki Deneyim	4 Yıl ve Daha Fazla Mesleki Deneyim
Aile İlgisizliği	Ö1, Ö2, Ö5, Ö6, Ö9, Ö11, Ö12, Ö13, Ö15	Ö3
Fiziki İmkanların Yetersizliği	Ö1, Ö9, Ö11, Ö12, Ö15	Ö3, Ö10
Dikkat Çekme İsteği	Ö5, Ö6, Ö12, Ö14	
Yerleşim Yeri Farklılıkları	Ö1, Ö5, Ö6	Ö3
Çocuğun Psikolojisi	Ö6, Ö14	Ö3, Ö10
Aile İlgisizliğinin Öğretmenle Tamamlanmaya Çalışılması	Ö1, Ö5, Ö6	
Aileler Arasındaki Çatışmaların Çocukları Etkilemesi	Ö4, Ö11	Ö7
Özgüven Eksikliği	Ö2	Ö10
Dil problemi	Ö11	Ö10
Çocuğa Söz Hakkı Tanınmaması	Ö11	Ö10
Okullar ve Öğretmenler Arasındaki Rekabet		Ö7
Derslerdeki Başarısızlık	Ö2	
Çocuğun Gelişimsel Yetersizliği		Ö3
Çocuğun Sevilmediğini Düşünmesi		Ö10
Frekans (f)	32	13

Tablo 12’de araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-3 yıl arası mesleki kıdeme sahip olanlar en fazla aile ilgisizliğini istenmeyen davranışların nedeni olarak göstermişlerdir. 4 yıl ve daha fazla mesleki deneyime sahip öğretmenler ise çocuğun psikolojisi ve fiziki imkânların

yetersizliğini en fazla neden olarak belirtmişlerdir. Bununla ilgili olarak şu görüşler belirtilmiştir:

Ö9: ” ... Ben 1. sınıflara ödev verdim diyelim evde yapması için evde hiçbir şekilde okuma yapmadığı için sınıfa sıfır geliyor. Sıfır gelmesinin haricinde eksi olarak geliyor. Çünkü temelli karışmış ve bozulmuş olarak geliyor bana. Çünkü evde hiçbir şekilde tekrar yok. ...” (Aile İlgisizliği)

Ö10: ” ... Anne baba geniş ailelerde yaşadıkları için daha çok ailede o ezilme potansiyeli fazla olabilir. Hani küçüksün konuşma sen bir şey söyleme bu tür durumlar olduğu zaman bu sınıfa da yansıyor. Sınıfta da aynı problemle karşılaştığında kendini ifade edecek hiç bir yer kalmayacak. O zaman ister istemez farklı davranışlara yönelecek. ...” (Çocuğa Söz Hakkı Tanınmaması)

Ö11: ” ... Çocuk kendisini aktarmada bile hatta şöyle söyleyeyim Kürtçe ‘ye geçiş adaptasyon sürecini tam olarak aktaramamışken okula uyum noktasında sıkıntı yaşıyor. Kaldı ki yaşıntılarını bana aktarabilsin. Doğru dürüst Türkçe konuşamıyor çocuk. ” (Dil Problemi)

Ö2: ” ... Sınavlardan düşük alan bir öğrencim vardı mesela. İlk başta bunu sorun etmediğini düşünmüştüm. Aradan birkaç gün geçtikten sonra sakın bir çocuktan ama daha sonra aşırı hırçın arkadaşlarına karşı kaba davranışları olmaya başladı. Tabi konuştuğundan sonra temel nedeninin derste başarısız olması. Özgüven eksikliği olduğunu fark ettim. ...” (Özgüven Eksikliği)

Bu bulgulara dayanarak mesleki deneyim arttıkça öğretmenlerin, çocukların iç dünyalarını daha iyi anlamaya ve hitap ettikleri kitleyi daha iyi tanımaya başladıklarına ulaşılabilir.

Tablo 13. Birleştirilmiş Sınıflarda Hangi Sınıfların Birleştirilmiş Olarak Okutulduğuna Göre İstenmeyen Davranışların Nedenleri

Kodlar	1-2.Sınıflar	2-3.Sınıflar	3-4.Sınıflar	1-2-3-4.Sınıflar
Aile İlgisizliği	Ö3, Ö6, Ö11, Ö5	Ö5	Ö13	Ö1, Ö2, Ö9, Ö10, Ö12
Fiziki İmkânların Yetersizliği	Ö3, Ö11, Ö15			Ö1, Ö9, Ö10, Ö12
Dikkat Çekme İsteği	Ö6, Ö14	Ö5		Ö12
Yerleşim Yeri Farklılıkları	Ö3, Ö6	Ö5		Ö1
Çocuğun Psikolojisi	Ö3, Ö6, Ö14			Ö10
Aile İlgisizliğinin Öğretmenle Tamamlanmaya Çalışılması	Ö6	Ö5		Ö1
Aileler Arasındaki Çatışmaların Çocukları Etkilemesi	Ö11	Ö7		Ö4
Özgüven Eksikliği				Ö2, Ö10

Dil problemi	Ö11			Ö10
Çocuğa Söz Hakkı Tanınmaması	Ö11			Ö10
Okullar ve Öğretmenler Arasındaki Rekabet			Ö7	
Derslerdeki Başarısızlık				Ö2
Çocuğun Gelişimsel Yetersizliği				
Çocuğun Sevilmediğini Düşünmesi	Ö3			
Frekans (f)	19	5	2	19

Tablo 13'te araştırmaya katılan öğretmenlerden 1 ve 2. sınıfları birleştirilmiş olarak okutanlar en fazla aile ilgisizliğini ve 1-2-3-4. sınıfları birleştirilmiş olarak okutan öğretmenler ise en fazla aile ilgisizliği ve fiziki imkânların yetersizliğini neden olarak belirtmişlerdir. Bununla ilgili olarak şu görüşler dikkat çekmektedir:

Ö5 : ” ... Bu çocukların ailelerinde hep 5, 6 tane çocuk var. Tek çocuk değiller. O yüzden ailelerinden çok fazla ilgi görmüyorlar. Biz burada bir iki ilgi gösterdiğimizde onların garibine gidiyor. Aaa işte öğretmenimiz bize ilgi gösterdi falan diye hoşuna gidiyor ve ilgi çekmek için de bu davranışı gösteriyorlar. Yani benim sınıfımda birçok öğrenci ilgi çekmek için ayakta bakıyorum dolaşiyor, gürültü yapıyor. ... ” (Aile İlgisizliğinin Öğretmenle Tamamlanmaya Çalışılması)

Ö3 : ” ... Tabi ki çevre şartları, köydeyiz sonuçta, köyün verdiği sıkıntılar var. Çocuğun gördüğü belli başlı şeyler var. Onun dışına pek çıkmıyor. Dünyayı sadece köyünden ibaret sanıyor. Yaşadığı ortamın da çok büyük etkisi var. ... ” (Yerleşim Yeri Farklılıkları)

Ö7 : ” ... Milli Eğitim Müdürlüğünden herhangi bir toplantıda öğretmenlerden ocak ayında ya da şubat ayında okumaya geçmeleri isteniyor. Bu büyük bir problemdir. Çünkü 4 sınıfı bir arada okutan bir öğretmen bunu rahatlıkla yapamazken tek birinci sınıfı okutan bir öğretmen bunu rahatlıkla yapabilecektir. İşte bu konuda sıkıntı olur. Birleştirilmiş sınıflarda özellikle. ... ” (Okullar ve Öğretmenler Arasındaki Rekabet)

Ö11 : ” ... Bizde iki tane köyün öğrencileri birleştirilmiş şekilde eğitim görüyor. Köyün biri orda okul olmadığı için mesela taşımali olarak en yakın köye geliyor. Ben şu anda iki tane köyü beraber okuttuğum için bakıyorsunuz sürekli öğrenciler arasında köyler olarak rekabet var. ... ” (Aileler Arasındaki Çatışmaların Çocukları Etkilemesi)

Ö15 : ” ... Benim sınıfımda bilgisayar yok, onun dışında projeksiyon yok. Sadece fotokopi dağıtabiliyorum ya da anlatım yolundan gidiyorum. Materyaller hazırlamaya çalışıyorum kendi kendime. Bu materyal eksikliklerinden ya da derse odaklanamamalarından

biri de yansıtamamak. Kendi bilgisayarımı getiriyorum mesela. Bilgisayar küçük kalıyor dikkatlerini toplayamıyorum. Yaptığım materyal etkisiz hale gelmiş oluyor. Fiziki ortam yetersizlikleri, aile yetersizlikleri, ön bilgi yetersizlikleri, hazırbulunuşlukları da yeterli olmuyor zaten yazı yazmak için. Bunun gibi yetersizlikler olumsuz davranışa sebep oluyor. ...” (Fiziki İmkanların Yetersizliği)

Bu bulgulardan birleştirilen sınıf sayısı arttıkça o okuldaki fiziki imkanların daha yetersiz olduğuna ulaşılabilir.

Birleştirilmiş sınıflarda sınıf yönetiminde görülen istenmeyen davranışlar için çözüm yöntemleri.

Tablo 14. *Cinsiyete Göre Birleştirilmiş Sınıflarda Görülen İstenmeyen Davranışlar İçin Çözüm Yöntemleri*

Kodlar	Erkek	Kadın
Kuralları İlk Başta Oluşturma	ÖE3, ÖE13	ÖE12, ÖK1, ÖK5, ÖK6, ÖK8, ÖK9, ÖK11
Sorumluluk Verme	ÖE3, ÖE4	ÖK1, ÖK2, ÖK6, ÖK15
Veli İle İletişim	ÖE3, ÖE13	ÖE10, ÖK2, ÖK5, ÖK9,
Ödül Verme	ÖE12, ÖE14	ÖK1, ÖK2, ÖK6
Ceza verme	ÖE12, ÖE14	ÖK1, ÖK5, ÖK9
Yaptığı Davranışın Yanlış Olduğunu Anlatma	ÖE10, ÖE13	ÖK1, ÖK11, ÖK15
Eğlenceli Etkinlikler Hazırlama	ÖE3	ÖK6, ÖK9, ÖK11
Öğretmenin Okulu ve Kendisini Sevdirmeye Çalışması	ÖE4, ÖE14	ÖE10,
Öğretmenin İyi Bir Sınıf Yönetimi ve Alan Bilgisi	ÖE4	ÖK2, ÖK11
Öğretmenin Disiplini Sağlaması	ÖE3	ÖK8, ÖK11
Empati Kurmalarını Sağlama	ÖE13	ÖK1, ÖK15
İlk Başta Sessiz Kalma	ÖE3	ÖK5, ÖK15
Göz Teması Kurma	ÖE12	ÖK15
Yüz İfadeni Değiştirme	ÖE13	ÖK9
Öğrenciyi Tanıma		ÖK5, ÖK8
Öğrenciye Mesafeli Durma	ÖE13	ÖK9
Kendini Yönetebilme Bilincini Oluşturma		ÖK1
Öğrencileri Eğitim Öğretim Ortamına Katma		ÖK1
Özgüven Geliştirme		ÖK1
Haftanın Birincisini Seçme		ÖK2
Öğrencilerin Birbirleri İle İlişkilerini İnceleme	ÖE14	
Öğrenciye Sevildiğini Gösterme	ÖE10	

Öğrencilere Oyun Oynatarak İş Birliği Yapmalarını Sağlama	ÖE7	
Frekans (f)	28	42

Araştırmaya katılan öğretmenler birleştirilmiş sınıflarda görülen istenmeyen davranışlara karşı çözüm yöntemleri söylemişlerdir. Tablo 14 incelendiğinde görüşmeye katılan öğretmenlerin 9'u kuralları ilk başta oluşturma, 6'sı sorumluluk verme, 6'sı veli ile iletişim, 5'i ödül verme, 5'i ceza verme, 5'i yaptığı davranışın yanlış olduğunu anlatma, 4'ü eğlenceli etkinlikler hazırlama, 3'ü öğretmenin okulu ve kendisini sevdirmeye çalışması, 3'ü öğretmenin iyi bir sınıf yönetimi ve alan bilgisi, 3'ü öğretmenin disiplini sağlama, 3'ü empati kurmalarını sağlama, 3'ü ilk başta sessiz kalma, 2'si göz teması kurma, 2'si yüz ifadeni değiştirme, 2'si öğrenciyi tanıma, 1'i öğrenciye mesafeli durma, 1'i kendini yönetebilme bilincini oluşturma, 1'i öğrencileri eğitim öğretim ortamına katma, 1'i özgüveni geliştirme, 1'i haftanın birincisini seçme, 1'i öğrencilerin birbirleri ile ilişkilerini inceleme, 1'i öğrenciye sevildiğini gösterme ve 1'i de öğrencilere oyun oynatarak iş birliği yapmalarını sağlamayı istenmeyen davranışlara karşı çözüm yöntemleri olarak belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan erkek öğretmenler istenmeyen davranışlara yönelik çözümler için en fazla kuralları ilk başta oluşturmayı, veli ile iletişimi ve öğretmenin kendisini ve okulu sevdirmeye çalışmasını, kadın öğretmenler ise en fazla kuralları ilk başta oluşturmayı, sorumluluk vermeyi, veli ile iletişimi çözüm önerisi olarak belirtmişlerdir. Bununla ilgili olarak şu görüşler dikkat çekmektedir:

Ö3 : ” ... Önce kurallardan başladım. O kuralları çocuğun hatırlamasını sağlamam lazımdı. Yoksa kurallar hani ben söylüyorum uçar giderdi sonuçta. Görselleştirdim hatta resimlerini onlara boyatturdım. Kuralların resimleri vardı hani temizlik kuralları, parmak kaldırma vs. Onları panoya astık. Şey yaptık öğrencilerle sözleşme. Onların da tabi 1. sınıflarda adlarını ben yazıyordum imzayı onlara attırmıştım. Hadi bakalım kurallarımızı koyduk şimdi bu kurallar bizim kurallarımızı beraber koyduk kurallarımızı. Şimdi altına imzamızı atalım. Yani biz bunu kabul ettik artık. Bu onların hoşuna gitmişti bu baya da bir etkili oldu, yürüdü. Unuttuğunda, kurala uymadığında diyordum ki bak bu senin biz bunu kabul ettik seninle, bak orda imzan var senin. Bunun etkisi vardı güzeldi. ...”(Kuralları İlk Başta Oluşturma)

Ö8 : ” ... İyi bir sınıf yönetimi için iyi bir sınıf kuralı olması gerekir. Gerçekten bizi ve öğrenciyi doğru davranışa götürecektir bir sınıf kuralı lazım. O yüzden ben sınıf kurallarını genellikle öğrencilerimle beraber belirliyorum ve bunu muhakkak sınıfımın görünür köşesine asıyorum. Öğrencilerimle beraber yeri geldiğinde bu kuralı konuşuyoruz, tartışıyoruz. Çünkü

biliyorsunuz ki kuralın olmadığı yerde kaos vardır. Sınıf bir öğretim ortamı. Öğretim ortamında kaostan söz edersek biliyorsunuz ki başarıya kesinlikle ulaşamayız. ...” (Öğretmenin Disiplini Sağlaması)

Ö4 : ” ... İstenmeyen davranışı önlemek için siz çocuğa ne kadar iyi yaklaşırsanız çocuğun da size bağlanacağını düşünüyorum ben. Ve tabi ki bu yolla istediklerinizi çocuğa yaptırabileceğinizi düşünüyorum. ...” (Öğretmenin Okulu ve Kendisini Sevdirmeye Çalışması)

Ö3: ” ... Ailelerle görüşmeye çalıştım. ...” (Veli İle İletişim)

Bu bulgulardan yola çıkılarak kuralları ilk başta oluşturma ve veli ile iletişim yöntemlerini öğretmenlerin geneli belirtmiştir. Bunun dışında kadın öğretmenler öğrencilerin sorumluluk sahibi olmalarına daha fazla önem vermektedir denilebilir.

Tablo 15. *Mesleki Deneyime Göre Birleştirilmiş Sınıflarda Görülen İstenmeyen Davranışlar İçin Çözüm Yöntemleri*

Kodlar	1-3 Yıl Arası Mesleki Deneyim	4 Yıl ve Daha Fazla Mesleki Deneyim
Kuralları İlk Başta Oluşturma	Ö1, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö11, Ö12, Ö13	Ö3
Sorumluluk Verme	Ö1, Ö2, Ö4, Ö6, Ö15	Ö3
Veli İle İletişim	Ö2, Ö5, Ö9, Ö13	Ö3, Ö10
Ödül Verme	Ö1, Ö2, Ö6, Ö12, Ö14	
Ceza verme	Ö1, Ö5, Ö9, Ö12, Ö14	
Yaptığı Davranışın Yanlış Olduğunu Anlatma	Ö1, Ö11, Ö13, Ö15	Ö10
Eğlenceli Etkinlikler Hazırlama	Ö6, Ö9, Ö11	Ö3
Öğretmenin Okulu ve Kendisini Sevdirmeye Çalışması	Ö4, Ö14	Ö10
Öğretmenin İyi Bir Sınıf Yönetimi ve Alan Bilgisi	Ö2, Ö4, Ö11	
Öğretmenin Disiplini Sağlaması	Ö8, Ö11	Ö3
Empati Kurmalarını Sağlama	Ö1, Ö13, Ö15	
İlk Başta Sessiz Kalma	Ö5, Ö15	Ö3
Göz Teması Kurma	Ö12, Ö15	
Yüz İfadene Değiştirme	Ö9, Ö13	
Öğrenciyi Tanıma	Ö5, Ö8	
Öğrenciye Mesafeli Durma	Ö13, Ö9	
Kendini Yönetebilme Bilincini Oluşturma	Ö1	
Öğrencileri Eğitim Öğretim Ortamına Katma	Ö1	
Özgüven Geliştirme	Ö1	
Haftanın Birincisini Seçme	Ö2	
Öğrencilerin Birbirleri İle İlişkilerini İnceleme	Ö14	

Öğrenciye Sevildiğini Gösterme	Ö10
Öğrencilere Oyun Oynatarak İş Birliği Yapmalarını Sağlama	Ö7
Frekans (f)	59
	11

Tablo 15’te araştırmaya katılan öğretmenlerden mesleki deneyimi 1-3 yıl arası olanlar birleştirilmiş sınıfta görülen istenmeyen davranışlara yönelik çözüm olarak en fazla ilk başta kuralları oluşturmayı, sorumluluk vermeyi, ödül vermeyi, ceza vermeyi, veli ile iletişimi ve yaptığı davranışın yanlış olduğunu anlatmayı belirtmişlerdir. Mesleki deneyimi 4 yıl ve daha fazla olan öğretmenler en fazla veli ile iletişimi çözüm yöntemini belirtmişlerdir. Bununla ilgili şu görüşler belirtilmiştir:

Ö15: ” ... Görev dağılımı yapmak gerekiyor bence. Ne görev yapmalarını gerektiğini bilmeleri gerekiyor. Şu şekilde: Benim sınıfımda mesela sınıf işleri olarak ayırdım. Gelmeden önce ne yapacaklarını biliyorlar. Sıra görevlisi var sırayı düzeltiyor, çocuklar kitaplarını çıkarıyorlar hazırlanıyorlar. ...” (Sorumluluk Verme)

Ö10 : ” ... Aslında körükleyenler bunlar. Nasıl çözebiliriz? Aileyle iletişime geçerek. ...” (Aile İle İletişim)

Ö15: ” ... Bu sefer aşırı gürültü olmasını nasıl engelledim. Sessiz kalarak engelledim. Tam ders anlatırken masaya oturdum fark ettiler benim sinirlendiğimi ve çok gürültü yaptıklarını. Sese karşı böyle bir şey yapabiliyoruz. Kötü söz ve kötü davranışlarda yani hakaret olsun vurma olsun bunlarda uyarı ve neden yapılması gerektiğini kendimden örnek vererek, şimdi sana vursaydım böyle olsaydı senin canın acır mıydı sen vurdun arkadaşının canı acıdı. İçselleştirmesini ve empatik düşünmesini sağlayarak yapmaya çalışıyorum. ...” (Empati Kurmalarını Sağlama)

Ö13 : ” ... Yeri geldiğinde çocuklara karşı suratımızı asarak ya da yaptığı davranışın yanlış olduğunu ve bizim bundan hoşlanmadığımızı belirterek bu şekilde ben duygu durumumu o çocuğa karşı biraz mesafeli tutuyorum. ...” (Çocuğa Karşı Mesafeli Durma)

Bu bulgulardan yola çıkılarak mesleki deneyim arttıkça veli ile iletişimin ne kadar önemli olduğu anlaşılmakta ve önem verilmektedir denilebilir. Meslekte daha tecrübesiz olunan yıllarda ise öğretmenlerin çok farklı baş etme yöntemlerine başvurup denedikleri söylenebilir.

Tablo 16. Hangi Sınıfların Birleştirilmiş Olarak Okutulduğuna Göre Birleştirilmiş Sınıflarda Görülen İstenmeyen Davranışlar İçin Çözüm Yöntemleri

Kodlar	1-2.Sınıflar	2-3.Sınıflar	3-4.Sınıflar	1-2-3-4.Sınıflar
Kuralları İlk Başta Oluşturma	Ö3, Ö6, Ö8, Ö5		Ö13	Ö1, Ö9, Ö12

	Ö11			
Sorumluluk Verme	Ö3, Ö6, Ö15			Ö1, Ö2, Ö4
Veli İle İletişim	Ö3	Ö5	Ö13	Ö2, Ö9, Ö10
Ödül Verme	Ö6, Ö14			Ö1, Ö2, Ö12
Ceza verme	Ö14	Ö5		Ö1, Ö9, Ö12
Yaptığı Davranışın Yanlış Olduğunu Anlatma	Ö11, Ö15		Ö13	Ö1, Ö10
Eğlenceli Etkinlikler Hazırlama	Ö3, Ö6, Ö11			Ö9
Öğretmenin Okulu ve Kendisini Sevdirmeye Çalışması	Ö14			Ö4, Ö10
Öğretmenin İyi Bir Sınıf Yönetimi ve Alan Bilgisi	Ö11			Ö2, Ö4
Öğretmenin Disiplini Sağlaması	Ö3, Ö8, Ö11			
Empati Kurmalarını Sağlama	Ö15		Ö13	Ö1
İlk Başta Sessiz Kalma	Ö3, Ö15	Ö5		
Göz Teması Kurma	Ö15			Ö12
Tablo 16.(devamı)				
Yüz İfadene Değiştirme			Ö13	Ö9
Öğrenciyi Tamama	Ö8	Ö5		
Öğrenciye Mesafeli Durma			Ö13	Ö9
Kendini Yönetebilme Bilincini Oluşturma				Ö1
Öğrencileri Eğitim Öğretim Ortamına Katma				Ö1
Özgüven Geliştirme				Ö1
Haftanın Birincisini Seçme				Ö2
Öğrencilerin Birbirleri İle İlişkilerini İnceleme	Ö14			
Öğrenciye Sevildiğini Gösterme				Ö10
Öğrencilere Oyun Oynatarak İş Birliği Yapmalarını Sağlama			Ö7	
Frekans (f)	27	5	7	31

Tablo 16'ya göre araştırmaya katılan öğretmenlerden 1 ve 2. sınıfı birleştirilmiş olarak okutanlar istenmeyen davranışlara yönelik çözüm olarak en fazla kuralları ilk başta oluşturmayı, 1-2-3-4. sınıfları birleştirilmiş olarak okutanlar en fazla kuralları ilk başta oluşturmayı, sorumluluk vermeyi, ödül vermeyi, ceza vermeyi ve veli ile iletişimi belirtmişlerdir. Bununla ilgili görüşler şunlardır:

Ö6: ” ...Bir konuyu anlatırken diğerlerinin dikkatini çekiyorsa görevlendirme veriyorum. Eğer canı sıkıldıysa çöp attırabilirim ya da ödevli olanlarda arkadaşına yardımcı olabilirsin gibi görevlendirmeler yapabilirim. ...” (Sorumluluk Verme)

Ö14 : ” ... İstenmeyen davranışlarda daha çok önleyici davranış şeklinden faydalaniyorum. Ödevlerini yaptıkları takdirde ya da düzgün durduğu takdirde onlara ödül vereceğimi söylüyorum. Bu şekilde sakin durmalarını dersi dinlemelerini sağlıyorum. ... ”
(Ödül Verme)

Ö10 : ” ... En önemli şeylerden bir tanesi de seviyesine uygun hareket etmek, seviyesine uygun ödevler vermek bu da öğrencimizi tanımakla ilgili daha çok. Bunun için önceden çocuk okula geldiği zaman çocuğun sıkıntısı var mı hastalığı var mı bunu öğrenmek için kimle konuşacağız velisiyle konuşacağız. Velisinden bu konu hakkında bilgi alacağız. Çocuğun sıkıntılı davranışları ortaya çıktığında bu bilgiler üzerinden hareket etmeye çalışacağız. ...” (Veli İle İletişim)

Ö11: ” ...Aynı zamanda sınıf yönetimini sağlarken kesinlikle disiplini elden bırakmamak gerekiyor. Disiplini de sağlayım derken sevgi boyutuna dikkat etmek gerekiyor. ...” (Öğretmenin Disiplini Sağlaması)

Ö7 : ” ...Öğrencilere oyun oynatarak bunu çok rahat çözebilirsiniz. Çünkü kazanma isteğine sahip olan çocuklar illa ki takım arkadaşlarıyla ekip olmadan bunu kazanamayacaklarının farkına varacaklar ve problem ortadan kalkacaktır. ...” (Öğrencilere Oyun Oynatarak İş Birliği Yapmalarını Sağlama)

Ö2 : ” ...Yeterli bir meslek eğitimi aldığınızı düşünüyorsanız ve de sınıfınıza hâkimseniz, çocuklarla iyi bir iletişim kuruyorsanız birçok sorunun önüne geçilebiliyor. Zaten sadece birleştirilmiş sınıf okuttuğunuzda değil sadece tek bir sınıf okuttuğunuzda da bu geçerli. ...” (Öğretmenin İyi Bir Sınıf Yönetimi ve Alan Bilgisi)

Bu bulgulardan yola çıkılarak birleştirilmiş olarak okutulan sınıf sayısı arttıkça zorluğun ve istenmeyen davranışların artmasından dolayı daha fazla baş etme yöntemlerine başvurulmuştur denilebilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu çalışmada, birleştirilmiş sınıf okutan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları baş etme yöntemleri; öğretmenlerin görüşlerine göre araştırılmıştır. Bu bölümde araştırmanın bulgularından çıkarılan sonuçlar ortaya konmuş ve bu sonuçlara yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Birleştirilmiş Sınıfın Öğretmeni Zorlayan Bir Uygulama Olmasının Nedenleri

Görüşmelerde elde edilen nitel verilere göre; görüşmeye katılan öğretmenlerin tümü birleştirilmiş sınıf uygulamasının öğretmenleri zorlayan bir uygulama olduğunu ifade etmişlerdir. Burada birleştirilmiş sınıf uygulamasının kolay olmayan aksine zor bir uygulama olduğu sonucu çıkarılabilir. Görüşmelerden elde edilen verilere göre birleştirilmiş sınıfın zor olmasının en büyük nedeninin farklı sınıfların bir arada olması sonucu çıkarılabilir.

Birleştirilmiş sınıf okutan kadın ve erkek öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde hepsi farklı sınıfların bir arada bulunmasını neden olarak göstermişlerdir. Kadın öğretmenlerin köy yaşamının zorluklarına değinip erkek öğretmenler ise bu nedene hiç değinmemeleri erkeklerin köy yaşamına karşı daha mücadeleci ve çabuk alışabilmelerinden kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca farklı sınıfların bir arada bulunması birleştirilmiş sınıf uygulamasını zor kılan en büyük etmendir denilebilir. Bununla ilgili benzer bir çalışmada birleştirilmiş sınıfta farklı sınıfların bir arada bulunması sebebi ile öğretmenlerin öğretim programını yetiştirmekte zorlandığı ve farklı sınıflar için 40 dakikalık sürenin çok az olduğu, öğrenciler için adil olmayan bir uygulama olduğu sonucu çıkarılmıştır (Sınmaz, 2009). Yapılan benzer bir çalışmada da farklı sınıfların bir arada bulunması, birleştirilmiş sınıfların köyde bulunması, araç-gereç yetersizlikleri gibi faktörlerin birleştirilmiş sınıf uygulamasının zor olduğunu ortaya çıkarmaktadır sonucuna ulaşılmıştır (Yıldırım, 2008). Bunlara dayanarak yapılan araştırmaların birçoğunda birleştirilmiş sınıf uygulamasının zorluklarının nedenlerinden bazıları benzerdir denilebilir.

Bu çalışmada birleştirilmiş sınıfın zor bir uygulama olduğu bulgularına ulaşıırken yapılan bazı araştırmalarda da bunun tam tersi sonuçlara ulaşılmıştır. Mesela, bir çalışmada birleştirilmiş sınıflarda farklı sınıfların bir arada olmasının öğrencilerin okuduğunu anlama becerilerinin üst sınıfların alt sınıftaki öğrencilere yardımcı olması ile müstakil sınıflara göre daha iyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Coşkun, 2018). Birleştirilmiş sınıflarla ilgili yapılan bir

başka araştırmada öğretmenler tarafından metaforlar geliştirilmiştir. Bu metaforlar birleştirilmiş sınıfı zor ve farklı öğrencilerden oluşan yapı olarak değerlendirirken aynı zamanda da ortak amacın olduğu pozitif bir içerik olarak da değerlendirmişlerdir (Eker & Sıcak, 2016).

Bu araştırmada öğretmenlerin mesleki deneyimleri arttıkça birleştirilmiş sınıflardaki zorlukları daha iyi aşabildikleri düşüncesine ulaşılabilir. Mesleki deneyim ne olursa olsun bütün birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenlerin farklı sınıfların bir arada olmasının birleştirilmiş sınıfın zor bir uygulama olmasının nedeni olarak düşündükleri söylenebilir.

Hangi sınıfların birleştirilmiş olarak okutulduğuna göre ayrı ayrı görüşler incelendiğinde en fazla farklı sınıfların bir arada olmasından dolayı birleştirilmiş sınıf uygulaması zor olarak görülmüştür. Farklı seviyedeki sınıfları bir arada okutan birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde 1-2-3-4. sınıf ve 1-2. sınıfları birleştirilmiş olarak okutan öğretmenlerin daha fazla zorlandıkları, 2-3. sınıf ve 3-4. sınıf birleştirilmiş olarak okutan öğretmenlerin müfredattaki bazı konuların ve programın benzerliğinden dolayı daha az zorlandıkları ileri sürülebilir. Müfredatları benzer olan farklı seviyedeki sınıflarla hep birlikte ders işlenebilirken, müfredatları benzer olmayan farklı seviyedeki sınıflarla hep birlikte ders işlemenin mümkün olmayacağı ve bu nedenle öğretmenleri zorlayacağı söylenebilir. Buradan da 1. ve 2. sınıfların ve 1. 2. 3. ve 4. sınıfların bir arada olduğu sınıflarda öğretmenlerin çok daha fazla emek harcamaları gerektiği ve yoruldukları sonucuna ulaşılabilir. Bunu destekler nitelikteki bir araştırmada birleştirilmiş ve müstakil sınıfta eğitim gören 4. sınıf öğrencilerinin başarıları kıyaslandığında; bağımsız sınıf lehine önemli bir fark olduğu ortaya çıkarılmıştır (Palavan, 2007).

Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasını Kolaylaştırmaya Yönelik Çözümlerle İlgili Sonuçlar

Görüşmeye katılan bazı öğretmenler birleştirilmiş sınıfın zor bir uygulama olduğunu söylemişlerdir. Buna yönelik çözüm olarak farklı seviyedeki sınıflardan birine ders anlatırken yani öğretmenli ders işlerken diğer sınıfa ödevlendirme yapılması yani ödevli ders işlenmesi ifade edilmiştir.

Görüşmeye katılan erkek öğretmenler birleştirilmiş sınıfların çözümlerine yönelik ödevli öğrencileri boş bırakmamayı; kadın öğretmenler ise öğretmenli ödevli ders işleme yöntemine başvurduklarını söylemişlerdir. Bu görüşlere göre kadın öğretmenlerin genelde ortak ders değil de ödevli öğretmenli ders işlemeyi tercih ettikleri, erkek öğretmenlerin ise ödevli öğrencilerin ders akışını bozabileceğini düşünerek bu öğrencilerin istenmeyen davranışları sergilemeden önce onları boş bırakmayarak önlem almaya çalıştıkları

söylenir. Buna göre kadın öğretmenler sınıf yönetimini sağlamanın daha zor olacağını ve zorlanacaklarını düşündükleri için ortak dersleri tercih etmedikleri söylenir. Ayrıca erkek öğretmenlerin sınıf içerisinde görülebilecek istenmeyen davranışlar için önlemler sınıf yönetimi modeline başvurdıkları söylenir.

Görüşmeye katılan 1-3 yıl arası mesleki deneyime sahip olan öğretmenler birleştirilmiş sınıflara yönelik çözüm olarak dersleri öğretmenli ve ödevli olarak ders işlemeyi belirtirken; 4 yıl ve daha fazla mesleki deneyime sahip olan öğretmenler ödevli öğrencileri boş bırakmamayı çözüm yöntemi olarak belirtmişlerdir. Bu görüşlere göre mesleki deneyim arttıkça öğretmenlerin görülebilecek istenmeyen davranışları önceden tahmin edip, buna göre önlemlere başvurdıkları, sınıf yönetimi becerilerinin arttığı ve oluşabilecek istenmeyen davranışlara karşı daha klasik olan tepkisel değil önlemler modeli tercih ettikleri söylenir.

Bu araştırmanın aksine yapılan bir çalışmada birleştirilmiş sınıf öğretmenleriyle ilgili sınıf yönetimi yeterlilik ölçeğine ait ortalama puanlarında cinsiyet ve mesleki kıdem değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (Ocakçı, 2017).

Görüşmeye katılan öğretmenlerden 1- 2. sınıfı birleştirilmiş olarak okutan öğretmenler öğretmenli ödevli ders işleme yöntemini çözüm önerisi olarak göstermişlerdir. 2. ve 3. sınıfı birleştirilmiş olarak okutan öğretmenler ortak ders, ödevli öğrencileri boş bırakmama, derse hazırlıklı ve planlı gitme, birleştirilmiş sınıf uygulamasının kaldırılmasını çözüm önerisi olarak ifade etmişlerdir. 3- 4. sınıfı birleştirilmiş olarak okutan öğretmenler ortak ders ve ödevli öğrencileri boş bırakmamayı çözüm önerisi olarak ifade etmişlerdir. 1-2-3-4. sınıfı birleştirilmiş olarak okutan öğretmenler öğretmenli ödevli ders işlemeyi çözüm önerisi olarak ifade etmişlerdir. Buradan da 1-2 ve 1-2-3-4. sınıfı birleştirilmiş olarak okutan öğretmenler müfredatlarının birbirinden çok farklı olmasından dolayı öğretmenli ödevli ders işlemeyi tercih ettikleri 2-3. ve 3-4. sınıfları birleştirilmiş olarak okutan öğretmenler ise müfredatlarının benzer olmasından dolayı ortak ders işlemeyi tercih ettikleri sonucu çıkarılabilir. Bu görüşlere göre birleştirilmiş sınıfın kolaylaştırılmasına yönelik olarak öğretmenlerin kendi kendilerini sınıf içerisinde deneyerek bazı kolaylaştırma uygulamalarına başvurdıkları ve bunun sonuçları iyi olduğunda bu uygulamalarla birleştirilmiş sınıfın üstesinden gelmeye çalıştıkları ileri sürülebilir. Buna paralel olarak yapılan bir çalışmada öğretmenlerin lisans dönemlerinde birleştirilmiş sınıfla ilgili yeterli eğitim almadıkları bu uygulamayı deneme yanılma yoluyla aşmaya çalıştıkları sonucuna ulaşılmıştır (Gelebek & Summak, 2011).

Birleştirilmiş Sınıflarda Görülen İstenmeyen Davranışlara Yönelik Sonuçlar

Görüşmeye katılan öğretmenler ödevli ders işleyen öğrencilerin diğer öğrencilerin dikkatini dağıtmasını en fazla görülen istenmeyen davranış olarak belirtmişlerdir. Görüşmeye katılan erkek öğretmenler daha çok büyük çocukların küçük çocukları ezmesini ve ayakta dolaşmayı istenmeyen davranış olarak nitelendirirken kadın öğretmenler ise daha çok ödevli ders işleyen öğrencilerin diğer öğrencilerin dikkatini dağıtmasını istenmeyen davranış olarak nitelendirmişlerdir. Buradan erkek öğretmenlerin genelde öğrencilerin ders dışında teneffüste yaptıkları istenmeyen davranışları, kadın öğretmenlerin ise derste görülen istenmeyen davranışları ifade ettikleri söylenebilir. Kadın öğretmenlerin derste istenmeyen davranışlara daha fazla önem vermesi, onların istenmeyen davranışları daha ayrıntılı incelediklerini gösteriyor olabilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 1-3 yıl arası mesleki deneyime sahip olanlar ödevli ders işleyen öğrencilerin diğer öğrencilerin dikkatini dağıtmasını; 4 yıl ve daha fazla mesleki deneyime sahip olanlar ödevli ders işleyenlerin diğer öğrencilerin dikkatini dağıtmasını, sınıfların birbirleri arasındaki çatışmaları, büyük çocukların küçük çocukları ezmesini ve eşyalara zarar vermeyi istenmeyen davranış olarak belirtmişlerdir. Ayakta dolaşma istenmeyen davranışına ise hiç değinmemişlerdir. Buradan da deneyim arttıkça öğretmenlerin öğrenciler üzerinde daha iyi gözlem yaptıkları sonucu çıkarılabilir.

Görüşmeye katılan öğretmenlerden 1- 2. sınıfları ve 3- 4. sınıfları birleştirilmiş olarak okutanlar ödevli ders işleyen öğrencilerin diğer öğrencilerin dikkatini dağıtmasını; 2-3. sınıfları birleştirilmiş olarak okutanlar ödevli ders işleyenlerin diğer öğrencilerin dikkatini dağıtmasını ve ayakta dolaşmayı; 1-2-3-4. sınıfları birleştirilmiş olarak okutanlar büyük çocukların küçük çocukları ezmesini istenmeyen davranış olarak belirtmişlerdir. 1-2-3-4. sınıfların birleştirilmiş olarak okutulduğu sınıflarda öğrenciler arasında yaş ve seviye farkı daha fazla artacağı için ortak olarak oynadıkları etkinlikler ve oyunlar azalacaktır. 4. sınıflarla 1. sınıflar arasında yaş farkı çok fazla olduğu için beraber oynamak istemeyebilirler. Bu nedenle büyük çocukların küçük çocukları ezmesi ihtimali artabilir.

Bu araştırmada birleştirilmiş sınıflarda görülen en fazla istenmeyen öğrenci davranışları ödevli ders işleyenlerin diğerlerinin dikkatini dağıtması ve büyük çocukların küçük çocukları ezmesidir. Bu araştırmanın aksine yapılan bazı araştırmalarda farklı istenmeyen öğrenci davranışları ile ilgili farklı sonuçlara ulaşılmıştır. Mesela; Keyik (2014)'in yaptığı araştırmaya göre öğretmenlerin en fazla karşılaştığı istenmeyen öğrenci davranışları birbirleriyle konuşma, arka sıraya dönme ve söz almadan konuşmadır.

Aksoy (2014)'un yaptığı araştırmaya göre ise öğretmenler okul kurallarına uymama, sınıf düzenini bozma, saygısız davranışlar, söz dinlememe, kavga etme, yere çöp atma ve dersi dinlememe gibi davranışları istenmeyen davranışlar olarak nitelendirmiştir. Bu sonuçlardan da istenmeyen öğrenci davranışların sınıfların birleştirilmiş ya da müstakil olmasına göre değiştiğini göstermektedir. Birleştirilmiş sınıflardaki istenmeyen öğrenci davranışların daha farklı olduğu ortaya konulmaktadır.

Birleştirilmiş sınıflarda istenmeyen davranışların nedenlerine yönelik sonuçlar.

Görüşmeye katılan öğretmenler istenmeyen davranışların nedenlerine yönelik olarak en fazla aile ilgisizliğini belirtmişlerdir. Görüşmeye katılan erkek öğretmenler aile ilgisizliğini, fiziki imkânların yetersizliğini ve çocuğun psikolojisini, kadın öğretmenler ise aile ilgisizliğini belirtmişlerdir. Buradan cinsiyet ne olursa olsun bütün öğretmenler aile ilgisizliğini istenmeyen davranışların nedeni olarak göstermişlerdir. Bu bağlamda eğitimin temeli ailede atıldığı için ailenin çocukların davranışlarını çok fazla etkilediği söylenebilir. İlgisiz ve eğitime bakış açısının olumsuz olduğu bir ailede yetişen çocukların daha fazla istenmeyen davranış sergiledikleri söylenebilir. Aksoy (2014)'un araştırmasında da ailenin çocuğun davranışları üzerinde çok büyük bir etkisi olduğu, olumlu ve olumsuz tüm davranışların ailede öğrenilmeye başladığı, ailenin eğitim ve ekonomik durumunun, ailenin uyguladığı yöntemlerin ve politikaların çocuklar üzerinde çok büyük bir etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Görüşmeye katılan öğretmenlerden 1-3 yıl arası mesleki kıdeme sahip olanlar aile ilgisizliğini, 4 yıl ve daha fazla mesleki deneyime sahip olanlar ise aile ilgisizliği, yerleşim yeri farklılıkları, fiziki imkânların yetersizliği, okullar ve öğretmenler arasındaki rekabet, çocuğa söz hakkı tanınmaması, çocuğun sevilmediğini düşünmesi, aileler arasındaki çatışmaların çocukları etkilemesi, çocuğun psikolojisi, dil problemi ve çocuğun gelişimsel yetersizliğini istenmeyen davranışların nedenleri olarak belirtmişlerdir. Buradan mesleki deneyim arttıkça çocukların içinde bulunduğu psikolojinin ve öğretmenden beklentilerinin daha iyi anlaşılmasına başladığı ve öğrencilerin istenmeyen davranışlarının altında yatan nedenlerin daha iyi görülebildiği söylenebilir. Bu araştırmanın aksine bunu mesleki deneyime değil de birleştirilmiş sınıflarda ne kadar zaman geçirildiğine bağlayan araştırmalar da vardır. Mesela, birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin mesleki eğitim ihtiyaçlarıyla ilgili yapılan başka bir araştırmada ise mesleki deneyimin aksine birleştirilmiş sınıfla ne kadar zaman geçirildiğine bağlı olarak öğrencilerin zihinsel, sosyal ve duygusal gelişim özelliklerini daha iyi gözlemleyebildikleri sonucuna ulaşılmıştır (Sağ & Sezer, 2012).

1-2. sınıf 2-3. sınıf 3-4. sınıf ve 1-2-3-4. sınıf birleştirilmiş olarak okutan öğretmenlerin geneli en fazla aile ilgisizliğini birleştirilmiş sınıflarda istenmeyen davranışların görülmesinin nedeni olarak belirtmişlerdir. Ayrıca 1-2-3-4. sınıfı okutan öğretmenlerin fiziki imkânların yetersizliğinden dolayı problem yaşadıkları sonucuna da ulaşılabilir. Çünkü bütün sınıfların birleştirilmiş olarak okutulduğu okullar genelde tek öğretmenli ve tek sınıflı okullar olduğu için fiziki donanım açısından bu okullardaki yetersizlikler çok fazladır. Bunu destekler nitelikteki bir araştırmada birleştirilmiş sınıfların öğretmenlerin okul ve çevresiyle ilgili binanın eski oluşu, ısınma problemi, hijyen sorunu, tuvaletlerin kullanılamaması, binanın yapısı ve materyal eksikliği gibi konularda sorun yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır (Karayel, 2017). Birleştirilmiş sınıflardaki bu yetersizlikler öğretmenlerin verimlerinin düşmesine ve öğrenciye vermek istediğini tam olarak verememesine neden olabileceği söylenebilir.

Birleştirilmiş sınıflarda görülen istenmeyen davranışlar için çözüm yöntemlerine yönelik sonuçlar.

Görüşmeye katılan öğretmenler birleştirilmiş sınıflarda görülen istenmeyen davranışlara çözüm olarak en fazla kuralları ilk başta oluşturmayı belirtmişlerdir. Görüşmeye katılan erkek öğretmenler istenmeyen davranışlara yönelik çözümler için kuralları ilk başta oluşturma, veli ile iletişim ve öğretmenin kendisini ve okulu sevdirmeye çalışmasını, kadın öğretmenler ise kurallar ilk başta koymayı çözüm önerisi olarak sunmuşlardır.

Buradan cinsiyet farkı olmaksızın araştırmaya katılan öğretmenlerin hepsi istenmeyen davranışlar için en fazla kuralları belirlemeyi çözüm yöntemi olarak belirttikleri sonucuna ulaşılabilir. Ayrıca öğrenciye kendini yönetebilme bilinci oluşturma çözüm yöntemi belirtilmiştir. Bu yöntemleri destekler nitelikteki bir araştırmada da öğrencilere öncelikle istenmeyen davranışların neler olduğu anlatılmalı ve kurallar öğretilmelidir denilmektedir. Aynı zamanda bütün öğrencilerin farklı olduğu hissettirilmelidir (Öz, 2018). Öğrenciler her birinin farklı olduğunu hissederse kendisini başkası ile kıyaslamak yerine daha iyi tanır ve kendini yönetebilme bilinci oluşur. Ayrıca bu araştırmada ilk başta sessiz kalma yöntemine de öğretmenlerin başvurdukları belirtilmiştir. Bu ifadeyi destekler nitelikteki bir araştırmada da ödül ve pekiştirmenin sınıfta olumlu bir iklim havası yaratacağı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca görmezden gelme yönteminin kullanılarak öğrencilerin sadece dikkat çekmek için gösterdiği istenmeyen davranışlarının önüne geçileceği sonucuna ulaşılmıştır (Dal, 2016). İlk başta sessiz kalınarak öğrencilerin istenmeyen davranışlarının daha fazla görülmesi engellenebilir.

Mesleki beceri arttıkça öğretmenler öğrencilerin kendi kendilerini yönetebilme becerisine sahip olmalarını sağlamaya çalıştıkları ve böylece istenmeyen davranışları

engelleyebildikleri söylenebilir. Ayrıca öğrencilerin empati kurmalarını sağlamaya çalışarak da istenmeyen davranışların öğrenciden kaynaklananlarının önüne geçmeye çalıştıkları söylenebilir. Öğrencilerin istenmeyen davranışlarına karşı öğretmenlerin kullandıkları baş etme yöntemleriyle ilgili bir araştırma bu sonucu destekler niteliktedir. Bu araştırmaya göre mesleğin ilk yıllarında olan öğretmenler istenmeyen davranışlara karşı deneme-yanılma yoluyla hareket ederken, mesleki kıdemi fazla olan öğretmenlerin yöntemleri tecrübeyle sabitlenmiş ve daha etkili yöntemleri kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır (Kılıçoğlu, 2015).

Hangi sınıfların birleştirilmiş olarak okutulduğuna göre çözüm yöntemlerine bakılacak olursa hangi sınıfları birleştirilmiş olarak okutursa okutsun öğretmenlerin hepsinin sınıf yönetiminde kuralları belirlemenin sınıf yönetimini sağlamada çok önemli olduğunu düşündükleri ve önceliği kuralları belirlemeye verdikleri sonucuna ulaşılabilir.

Öneriler

Uygulayıcılar için öneriler.

- 1) Görüşme sonucunda farklı seviyedeki sınıflar bir arada olduğu için birleştirilmiş sınıfların zor bir uygulama olduğuna ulaşılmıştır. Birleştirilmiş sınıf öğretmenleri derse hazırlıklı ve planlı gitmek, ödevli öğrencileri boş bırakmamak, konu benzerliği olan sınıflarda ortak ders yapmak gibi birleştirilmiş sınıfı kolaylaştırmaya yönelik çalışmalar yapılabilir. Böylece daha etkili bir öğrenme ortamı sağlanabilir.
- 2) Birleştirilmiş sınıfları zorlayan başka bir etkenin ise öğretmenli ve ödevli işlenen derslerde ödevini erken bitiren öğrencilerin diğer öğrencileri rahatsız etmesidir. Bunun için ödevli öğrencilerin ödevlerini iyi anlaması ve bu konuda öğrencilere kendilerini yönetebilme bilinci sağlayarak öğrencilere bu konuda gerekli teşvik yaparsa öğrencilerin birbirlerini rahatsız etmeleri önlenir.
- 3) Birleştirilmiş sınıflardaki fiziksel eksiklikler giderilirse öğretim etkinlikleri daha rahat gerçekleşebilir ve böylece birleştirilmiş sınıflar daha kaliteli hale getirilebilir.
- 4) Birleştirilmiş sınıflar ve müstakil sınıfların müfredatlarının aynı olması da birleştirilmiş sınıfı zorlayan bir etmendir. Bunun için birleştirilmiş sınıf öğretim programları müstakil sınıflardan ayrı olarak hazırlanırsa birleştirilmiş sınıflarda daha etkili ve kaliteli bir öğrenme ortamı sağlanabilir.
- 5) Birleştirilmiş sınıflarda ders işlemek öğretmenler için oldukça zor olmasından dolayı konu benzerliği olan ve seviye farkı az olan sınıflarda ortak ders şeklinde dersler işlenebilir.

- 6) Görüşmeler sonucunda birleştirilmiş sınıflarda görülen istenmeyen davranışların en büyük nedeni olarak aile ilgisizliği olduğu ortaya çıkarılmıştır. Bunun için öncelikle öğrencilerin aile yapısı tanınmaya çalışılır ve veli ile sürekli iletişim halinde olunursa öğrencilerde görülen istenmeyen davranışlar azaltılabilir.
- 7) Görüşmeler sonucunda birleştirilmiş sınıflarda görülen istenmeyen davranışlarını önlemek için kuralları ilk başta belirleme çözüm yöntemi olarak sunulmuştur. Bunun için öğretmenler derse ilk girdiği andan itibaren kuralları öğrencilerle birlikte belirleyip bunu istikrarlı bir şekilde uygularsa öğrenciler kuralların farkına varır ve nelere dikkat etmeleri gerektiği ve yapmaları gerektiğini daha iyi anlayabilirler.
- 8) Görüşmeler sonucunda birleştirilmiş sınıflardaki istenmeyen davranışların nedenleri olarak çocuğun psikolojisi ve çocukların çok kalabalık ailelerden gelmesi nedeni ile söz hakkı tanınmaması olarak belirlenmiştir. Bunun için okulda çocuklara söz hakkı verilir ve birey olduğu hissettirilirse çocuklar dikkat çekmek için istenmeyen davranış göstermeyebilirler ve bu şekilde istenmeyen davranışların önüne geçilmiş olunabilir.

Araştırmacılar için öneriler.

- 1) Birleştirilmiş sınıflar ekonomik olması düşünülerek yapılan bir uygulamadır ve birçok ülkede var olan bir uygulamadır. Bu nedenle birleştirilmiş sınıflarda daha nitelikli ve kaliteli bir eğitimin nasıl sağlanabileceği karma araştırmalar yapılarak araştırılabilir.
- 2) Araştırmada kullanılan görüşme formu Ağrı merkez ve ilçelerinde uygulanmıştır. Bu araştırma birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılan başka yerlerde de uygulanarak daha ayrıntılı hale getirilebilir.

KAYNAKÇA

- Abay, S. (2006). *Birleştirilmiş sınıf uygulamasında öğretmenlerin öğretme öğrenme sürecinde karşılaştığı sorunlar* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu tez merkezinden edinilmiştir. Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:185586)
- Abay, S. (2007). *Birleştirilmiş sınıflarda sosyal bilgiler öğretimindeki sorunlar* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:205593)
- Açan, M. (2015). *Birleştirilmiş sınıfta ilk okuma yazmayı öğrenme ve öğretme sürecinin betimlenmesi: Bir durum çalışması* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:397412)
- Adıgüzel, İ. (2016). *Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerileri ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişki* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:421713)
- Akar, İ. (2004). *Öğrenci davranışlarını etkileyen etmenler, sınıf yönetimi*. (Edt: Zeki Kaya). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Akdağ, A. (2014). *Birleştirilmiş sınıflı ilkokullarda çalışan müdür yetkili öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi (Adıyaman İli Örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:383693)
- Akdoğan, M. (2007). *Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okullarında Görev Yapan Müdür Yetkili Öğretmenlerin Yönetim Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlar* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:214385)
- Akkan, H. (2000). *Öğretmen ve yönetici görüşlerine göre ilköğretim birinci kademe okullarının eğitimde fırsat ve imkan eşitliği açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:098699)
- Akın, M. (2014). *Birleştirilmiş sınıflı ilkokul öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları* (Yüksek Lisans Tezi).Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:383845)
- Aktaş, A.(2019). *Sınıf yönetiminde sınıf içi disiplin sorunları ve çözüm yöntemleri konusunda yönetici ve öğretmen görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:537258)
- Aksoy, S. (2014). *Öğrencilerde görülen istenmeyen davranışların nedenleri ve çözüm yolları ile ilgili öğretmen ve veli görüşleri*. (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:394650)
- Alkan, H. (2007). *İlköğretim öğretmenlerinin istenmeyen davranışlarla baş etme yöntemleri ve okulda şiddet* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:209342)
- Arslan, B. (2016). *Öğretmenlerin sınıf yönetimi yeterliliklerine ilişkin öğrenci görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:432585)
- Aydın, B. (2006). Öğretmenlerin kendi sınıf disiplinlerini oluşturması. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2, 19-32.
- Balay, R. & Sağlam, M. (2008). Sınıf içi olumsuz davranışlara ilişkin öğretmen görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 1-24.

- Başar, H. (2003). *Sınıf yönetimi* (10.Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bayar, S. (2009). *Sınıf öğretmenliği eğitimi anabilim dalı 4. sınıf öğrencilerinin birleştirilmiş sınıflar hakkındaki görüşleri: Gazi Üniversitesi Örneği* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:239400)
- Bilir, A. (2014). Sınıf yönetiminde başarının aracı: Önlensel Model. *Muğla Sıtkı Kocaman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 20(78), 203-214.
- Büyükuysal, E. (2016). *Ortaöğretim İngilizce öğretmenlerinin sınıf yönetimi yaklaşımları ile kişilik tipleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi).Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:438424)
- Cebeci, B. (2016). *İlköğretim kurumlarında öğrencilerin istenmeyen davranışlarına dair öğretmen tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:440731)
- Celep, C. (2011). *Sınıf yönetiminde kuram ve uygulama*. Ankara: Pegem.
- Coşkun, M. (2018). *Birleştirilmiş sınıflarda ve müstakil sınıflarda öğrenim gören 1. Sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerilerinin değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:498724)
- Çayak, S. (2013). *Öğretmen-veli iş birliği ile ilkokul öğrencilerinin sınıf içindeki istenmeyen davranışları arasındaki ilişki* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir.(Tez no:358338)
- Çetin, B. (2013). Sınıfta istenmeyen öğrenci davranışlarıyla ilgili sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 255-269.
- Çetin, P. (2019). *Birleştirilmiş sınıflarda ilkokuma yazma öğretimine ilişkin öğretmen görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:554017)
- Çiftçili, V. (2009). Sınıf içi disiplinde otorite. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 91-103.
- Dal, M. (2016). *Okul öncesi öğretmenlerinin öğrencilerin istenmeyen davranışlarıyla baş etmede kullandıkları sınıf yönetimi stratejileri* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:433848)
- Danaoğlu, G. (2009). *Sınıf ve branş öğretmenlerinin ilköğretim 5. sınıflarda karşılaştıkları istenmeyen davranışlar ve bu davranışlarla baş etme stratejileri* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:241478)
- Denkdemir, E. (2007). *Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi hakkında görüşleri ve bir uygulama*. (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:227952)
- Doğan, Ö. (2019). *Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerilerinin değerlendirilmesi (İstanbul İli Sultanbeyli Ölçeği)* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:560822)
- Doğar, A. (2013). *İlköğretim ikinci kademe beden eğitimi derslerinde öğrencilerde görülen istenmeyen davranışlar ve öğretmenlerin yaklaşımlarının değerlendirilmesi* (Doktora Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:345305)
- Dönmez, T. (2015). *İlkokul sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi profilleri ile çocuk haklarına yönelik tutumları arasındaki ilişki*. (Yüksek Lisans Tezi).Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:378264)

- Dursun, F. (2006). Birleştirilmiş sınıflarda eğitim sorunları ve çözüm önerileri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2, 33-57.
- Durulmuş, M. (2018). *Bir kamu ilkokulunda öğrencilerin istenmeyen davranışların nedenlerine ve çözümüne ilişkin durum çalışması* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:527991).
- Eker, C. & Sıcak, A. (2016). Sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıflı öğretime ilişkin zihin imgeleri (Metafor). *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37, 133-153.
- Ercoskun, M. H. (2011). *Etkili sınıf yönetimi oluşturmada sınıf öğretmenlerinin yeni rollerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:301129)
- Ercoskun, M. H. (2013). Etkili sınıf yönetimi oluşturmada sınıf öğretmenlerinin yeni rollerinin nitel açıdan incelenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Haziran, 4(1), 60-79.
- Fidan, N. (1985). *Okulda Öğrenme ve Öğretme*. Alkım Yayınevi.
- Gangal, M. (2013). *Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin sınıfta istenmeyen davranışlarla başa çıkmaya yönelik uygulamaları ve sınıf yönetimi stratejileri hakkındaki inançlarının incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:344504)
- Gelebek, M. (2011). *Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin yapılandırmacılık temelli yeni ilköğretim programının birleştirilmiş sınıflarda uygulanmasına ilişkin görüşlerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:280425)
- Gelebek, M. & Summak, E. S. (2011). Birleştirilmiş sınıflarda karşılaşılan sorunlar ve öğretmenlerin bakış açısından olası çözüm önerileri (Kilis İli Örneği). *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(3), 1221-1238.
- Gordon, D. G. (2001). *Classroom Management Problems and Solutions, Music Educators*. 88(2), 17-23.
- Göçer, V. (2014). *Birleştirilmiş sınıflarda karşılaşılan problemler* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:394673)
- Gökçer, N. & Doğan, B. (2016). İstenmeyen öğrenci davranışları ve nedenlerine ilişkin yönetici ve öğretmen görüşleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26(1), 93-105.
- Gönül, İ. (2019). *Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin uygulamada karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşler* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:554351)
- Gözler, A. (2009). *Birleştirilmiş sınıflı okulların yönetim problemleri ve çözüm önerileri* (Doktora Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:240146)
- Güler, T. (2016). *Proje tabanlı öğrenmenin birleştirilmiş sınıflarda uygulanabilirliğine ilişkin öğretmen görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:536193)
- Güner, N. (2010). *Kaynaştırma uygulamaları yapılan sınıflarda çalışan öğretmenlerin sınıf yönetimi bilgi düzeyleri ile önleyici sınıf yönetimi eğitim programının öğretmenlerin sınıf yönetimlerine etkisinin incelenmesi* (Doktora Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:309496)

- Hasanoğlu, G. (2013). *Birleştirilmiş sınıflardaki kaynaştırma eğitiminde yaşanan sorunlara ilişkin öneriler* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:344308)
- İnce, B. (2011). *Sınıfta istenmeyen davranışlara karşı öğretmenlerin disiplin uygulamalarıyla ilgili ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin görüşlerinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:298612)
- Karahancı, E. (2013). *Sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin düşük düzeyde istenmeyen davranışlarına yönelik tepkilerinin nitel bir analizi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:339067)
- Karip, E. (Ed.). (2012). *Sınıf yönetimi*. (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Karayel, E. (2017). Birleştirilmiş sınıf uygulaması olan ilkokullarda görevli öğretmenlerin yaşadığı sorunlar. *Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi*, 1(2), 26-39.
- Kayıkçı, M. (2013). *İlkokullarda sınıf öğretmenlerinin sınıf içinde karşılaştıkları istenmeyen davranışlar ve bu davranışlarla baş etme yolları* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:454248)
- Kazu, H. & Yıldırım, N. (2013). Öğretmenlerin bilişsel farkındalık stratejilerini kullanma düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından karşılaştırılması. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(4), 323-342.
- Keleş, Z. (2010). *İlköğretim okulları birinci kademe sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışlarla baş etme yöntemleri* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:262392)
- Keskin, R. (2009). *Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi ve istenmeyen öğrenci davranışlarıyla baş etmede kullandıkları yöntemlere ilişkin görüşlerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:240278)
- Keyik, H. (2014). *İlkokullarda birinci sınıf öğretmenlerinin öğrencinin istenmeyen davranışlarıyla baş etmede kullandıkları sınıf yönetimi stratejileri* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:370249)
- Kılıç, D. & Abay, S. (2009). Birleştirilmiş sınıf uygulamasında öğretmenlerin öğrenme-öğretme sürecinde karşılaştıkları problemlere ilişkin görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(3), 623-654.
- Kılıçoğlu, C. (2015). *Sınıf içerisinde istenmeyen davranışlara karşı öğretmenlerin baş edebilme yöntem ve teknikleri* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:408925)
- Köksal, K. (2006). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim*. (4. Baskı), Ankara: Pegem A Yayınları.
- Küçüksüleymanoğlu, R. (2006). Taşınmalı eğitim (Bursa ili örneği). *Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, 5(2), 16-23.
- Kutlu, E. (2006). *Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre sınıf yönetiminde davranış düzenleme sürecinin değerlendirilmesi (Kayseri ili örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 190427)
- Küleççi, E. (2013). 4+4+4 Eğitim sistemi kapsamında birleştirilmiş sınıf uygulamasına ilişkin öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi, *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Dergisi*, 2(2), 369-377

- Laut, J. (1999). Classroom Management: Beliefs of Preservice Teachers and Classroom Teachers Concerning Classroom Management Styles. *Fall Teachers Education Conference*. Charleston, SC, October.
- Lewis, R. (1999). Teachers coping with the stress of classroom discipline. *Social Psychology of Education*, 3, 155-171.
- Ocakçı, E. (2017). *Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi yeterlilikleri ve sınıf yönetimi ile ilgili görüşlerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:469425)
- Öz, Y. (2018). *İlkokul ortaokul ve lisede matematik derslerinde karşılaşılan istenmeyen davranışlar ve öğretmenlerin bu davranışlarla baş etme stratejileri* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:513477)
- Özben, K. (1997). *Birleştirilmiş sınıf uygulamasında karşılaşılan sorunlar* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:62011)
- Öztürk, H. & Kaymak, T. (2014). İlkokul ve ortaokullarda öğrenim gören öğrencilerin velilerinin taşınmalı eğitime ilişkin görüşleri. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 205-224.
- Pala, A. (2005). Sınıfta istenmeyen davranışları önlemeye dönük disiplin modelleri. *Kırgızistan- Türkiye Manas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13, 171-179.
- Palavan, Ö. (2007). *İlköğretim birinci kademedeki birleştirilmiş sınıflardaki 4. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinin kazanımlarına erişim düzeyleri* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:205362)
- Sadık, F. (2008). İstenmeyen davranışlarla baş etme stratejilerinin öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre incelenmesi. *İlköğretim Online*, 7(2), 232-251.
- Sağ, R. & Sezer, R. (2012). Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin mesleki eğitim ihtiyaçları. *İlköğretim Online*, 11(2), 491-503.
- Sevce, S. (2017). *İlkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerilerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:485668)
- Sınmaz, A. (2009). *Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin yeni ilköğretim programının uygulamasına ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi (Düzce İli Örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:241799)
- Şahin, Ç. (2012). *İlköğretim İngilizce öğretmenlerinin etkili sınıf yönetimi davranışlarının öğretmen ve öğrenci algılarına göre değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:319832)
- Şahin, O. (2005). *İlköğretim okullarında 1. kademe 5.sınıf öğrencilerinin gösterdikleri istenmeyen davranışların görülme derecesi ve bu davranışlara ilişkin öğretmenlerin kullandıkları çözüm stratejileri* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:188016)
- Şimşek, H. & Yıldırım, A. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (9. Baskı), Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Tunç, H. (2013). *Birleştirilmiş sınıflarda yapılandırmacı öğrenme ortamının değerlendirilmesi (Kilis İli Örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:347496)

- Turan, A. (2019). *Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları istenmeyen davranışlar ve bu davranışlara karşı kullandıkları stratejiler (Mersin İli Örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:555163)
- Türnüklü, A. (2000). Türk ve İngiliz ilköğretim öğretmenlerinin sınıf içi davranış yönetim stratejilerinin karşılaştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 23, 449-466.
- Ünüvar, G. (2014). *İlkokul öğretmenlerinin sınıfta sergiledikleri istenmeyen davranışları gösterme sıklıkları ve bu davranışların ebeveyn tutumuyla ilişkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:378653)
- Yıldırım, M. (2008). *Birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında ses temelli cümle öğretimi yöntemi ile ilk okuma yazma öğretimi sırasında karşılan güçlükler* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:217080)
- Yıldız, B. (2006). *Sınıf öğretmenlerinin istenmeyen davranışlarda kullandıkları önleyici yaklaşımlar ve bu yaklaşımların etkililiğine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:190217)
- Yıldız, N. (2011). *Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin çalıştıkları yerin kültürü ile etkileşiminin değerlendirilmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:280632)
- Yıldız, S. Ş. (2009). *2005 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının Birleştirilmiş Sınıflarda Uygulanabilirliğinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Nitel Bir Araştırma)* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:239489)
- Yılmaz, A. (2014). *Türkçe dersi öğretim programının birleştirilmiş sınıflarda uygulanabilirliğinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:384071)
- Yılmaz, M. (2011). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programının birleştirilmiş sınıflarda uygulanabilirliğinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim kurulu tez merkezinden edinilmiştir. (Tez no:296367)

EKLER

EK-1. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları

Merhaba Değerli Hocam,

Birleştirilmiş sınıflarda istenmeyen davranışlarla baş etme yöntemlerini belirleme üzerine bir araştırma yapmaktayım ve sizinle bu konu hakkında görüşmek istiyorum. Bu görüşmede amacım birleştirilmiş sınıflarda istenmeyen davranışlar üzerine düşünce, beklenti ve önerilerinizi ortaya çıkarmaktır. Bu araştırmada sonuçların, bütün şeffaflığıyla ortaya çıkarılmasına katkıda bulunacağını ümit ediyorum. Bu nedenle araştırmanın sonuçlarının geçerli ve güvenilir olması için içtenlikle ve samimi cevap vermeniz son derecede önem arz etmektedir. Görüşme sürecinde söyleyecekleriniz gizli tutulacak, raporda katılımcıların isimleri kesinlikle belirtilmeyecektir. Görüşme izninizle ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınacaktır. İlginiz ve katılımınız için teşekkür ederim.

- 1) Birleştirilmiş sınıfta sınıf yönetimi nasıl olmaktadır, örneklerle anlatır mısınız?
- 2) Birleştirilmiş sınıfta sınıf yönetimi açısından istenmeyen davranışlarla hangi baş etme yöntemlerini kullanıyorsunuz?
- 3) Sizce sınıfınızda ve genel olarak istenmeyen davranışların temelinde yatan nedenler nelerdir, örneklerle anlatır mısınız?
- 4) Sizce en çok ve en az karşılaştığımız istenmeyen davranışlar nelerdir, nedenleriyle anlatır mısınız?
- 5) Hangi tür istenmeyen davranışlarda hangi tür baş etme yöntemleri etkili olmaktadır, örneklerle anlatır mısınız?
- 6) Birleştirilmiş sınıfta istenmeyen davranışlar daha oluşmadan nasıl önlenebilir, anlatır mısınız?
- 7) Son olarak bu konu ile ilgili neler söylemek istersiniz?

EK-2. İzin Belgesi

T.C.
AĞRI VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 68513552-100-E.2313721
Konu: Uygulama İzin Onayı
Şeyma ÖZKAN

22.02.2017

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

ERZURUM

İlgi :a) 14.02.2017 tarihli ve 88179374-302.08.01-E.1700048779 sayılı yazımız.
b) Valilik makamından alınan 21.02.2017 tarih ve 68513552-100-E.2247860 sayılı onay.

Üniversitenizin, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Şeyda ÖZKAN'ın, Yrd. Doç. Dr. Hanifi ERCOŞKUN danışmanlığında yürütülen " Birleştirilmiş Sınıflarda Sınıf Yönetiminde Karşılıklı İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının ve Bu Davranışlarla Baş Etme Yöntemlerinin İncelenmesi " konulu çalışmasını 2016-2017 eğitim öğretim yılı bahar döneminde, ekli listede adı geçen, **İlimiz merkez ilçe, Eleşkirt, Hamur ve Tutak** ilçelerindeki bazı ilkokullarda yapmasının uygun görüldüğü ile ilgili Valilik makamından alınan ilgi (b) izin onayı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Hatım DURSUN
Millî Eğitim Müdürü

Eki : İlgi (b) İzin Onayı

- Bilgi : - Eleşkirt Kaymaklığına
(İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü)
- Hamur Kaymaklığına
(İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü)
- Tutak Kaymaklığına
(İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü)
- Merkez İlçe'ye Bağlı Adı Geçen İlkokullar

AĞRI MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
Kağızman Cad. Ağrı
http://agri.meb.gov.tr
egitimopretim46@meb.gov.tr

GÜVENLİ ELEKTRONİK
İMZA BELGESİDİR
22.02.2017
Kasım KAYA
SA

Ayrıntılı bilgi için: Şenol DEBİR (Şef)
Tel : (0472) 280 94 37
Faks : (0472) 280 94 33

T.C.
AĞRI VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 68513552-100-E.2247860
Konu: Araştırma İzni

21/02/2017

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Atatürk Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 14.02.2017 tarihli ve 88179374-302.08.01-E.1700048779 sayılı yazısı.

Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Programı Öğrencisi **Şeyda ÖZKAN**'ın, Yrd. Doç. Dr. Hanifi ERCOŞKUN danışmanlığında yürütülen “Birleştirilmiş Sınıflarda Sınıf Yönetiminde Karşılaşılan İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının ve Bu Davranışlarla Baş Etme Yöntemlerinin İncelenmesi” konulu Çalışmasını 2016-2017 eğitim öğretim yılı bahar döneminde, ekli listede adı geçen, İlimiz merkez ilçe, Eleşkirt, Hamur ve Tutak ilçelerindeki bazı ilkokullarda yapmak istediği ilgi yazı ile bildirilmiştir.

Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Programı Öğrencisi **Şeyda ÖZKAN** “*Birleştirilmiş Sınıflarda Sınıf Yönetiminde Karşılaşılan İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının ve Bu Davranışlarla Baş Etme Yöntemlerinin İncelenmesi*” konulu Çalışmasını, eğitim-öğretimi aksarmayacak şekilde gönüllülük esasına dayalı olarak çalışması sonunda hazırlanmış olduğu bilgileri; basılı ve dijital ortamda, Müdürlüğümüze teslim etmek koşulu ile 2016-2017 eğitim öğretim yılı bahar döneminde, ekli listede adı geçen, İlimiz **merkez ilçe, Eleşkirt, Hamur ve Tutak** ilçelerindeki bazı ilkokullarda uygulaması Müdürlüğümüze uygun görülmüştür.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde, olurlarınıza arz ederim.

Hatem DURSUN
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
21/02/2017

Ahmet İhsan ÇİĞİTİ
Vali a.
Vali Yardımcısı

Eki : İlgi Yazı ve Ekleri.

AĞRI MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
Kağızören Cad. Ağrı
<http://agri.meb.gov.tr>
[agri@mogenim34.gmeb.gov.tr](http://mogenim34.gmeb.gov.tr)

Ayrıntılı bilgi için: Şenol DEMİRİK (Seçil)
Tel : (0 472) 280 94 17
Taksit: (0 472) 280 94 30 Atatürk Ofis.

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksizrnk.org.tr> adresinden f8df-5606-383a-87a2-56a9 kodu ile teyit edilebilir.

EK-3. Güvenirlik

TEMA VE KATEGORİLER

- ❖ Birleştirilmiş sınıf zordur.

Nedenleri

- Farklı sınıflar var
- Yöntemler farklı
- Tecrübesizlik
- Müfredat yoğunluğu
- Teori-uygulama uyumsuzluğu
- Köy yaşamı konusunda tecrübesizlik
- Kimlik sorunu
- Müdür yetkililik
- Ödevli ders işleyen öğrenciler
- Büyük çocukların küçük çocukları ezmesi

Çözümleri

- Öğretmenin fazla kuralcı olmaması
- Öğretmenin kendisine güvenmesi
- Öğrenciyle bağ kurma
- Derse hazırlıklı ve planlı gitme
- Ödevli öğrencileri boş bırakmama
- Tecrübeli öğretmenlerden yardım alma
- Öğrencilerin birbirlerini yönlendirecek bilince ulaşmalarını sağlama
- Üst sınıftakilerin diğerlerine yardım etmesi
- Taşınmalı eğitimin bu uygulamaya nazaran daha faydalı bulunması
- Birleştirilmiş sınıf uygulamasının kaldırılması

Kolaydır

- Öğrencileri söz dinlemesi
- Öğrenmeye istekli öğrencilerin olması
- Sınıf mevcudunun azlığı
- ❖ Birleştirilmiş sınıflarda istenmeyen davranışlar

Nedenleri

- Aile ilgisizliği
- Aile ilgisizliğinin öğretmenle tamamlanmaya çalışılması
- Yerleşim yeri farklılıkları
- Köydeki imkansızlıklar
- Çocukların karakteri

Cözümleri

- Öğrencilerle birlikte kurallar oluşturma
- Empati kurmalarını sağlama
- Sorumluluk verme
- Kendini yönetebilme bilinci
- Öğrencileri eğitim öğretim ortamına katma
- Sene başında bütün sınıfa oryantasyon eğitimi verilmesi
- Özgüven geliştirme
- Ödül verme
- İstedığı bir şeyden mahrum bırakma
- Öğrenciye hatasını fark ettirme
- Öğretmenin okulu ve kendisini sevdirmeye çalışması
- Haftanın birincisini seçme
- Veli ile iletişim kurma
- Öğrencilerin birbirleri ile ilişkilerini incelemek
- Öğretmenin sınıf yönetimi ve alan bilgisi

GÖRÜŞ BİRLİĞİ

- ❖ Öğretmeni zorlayan bir uygulama
- ❖ Farklı sınıflar var
- ❖ Tecrübesizlik
- ❖ Teori uygulama uyumsuzluğu
- ❖ Köy yaşamı konusunda tecrübesizlik
- ❖ Kimlik sorunu
- ❖ Müdür yetkililik
- ❖ Ödevli ders işleyen öğrenciler
- ❖ Üst sınıftaki öğrencilerin diğerlerine yardım etmesi
- ❖ Tecrübeli öğretmenlerden yardım alma
- ❖ Öğrencilerin birbirlerini yönlendirecek bilince ulaşmalarını sağlama
- ❖ Öğrencilerle birlikte kurallar oluşturma
- ❖ Empati kurmalarını sağlama
- ❖ Öğrencilerin söz dinlemesi
- ❖ Öğrenmeye istekli öğrencilerin olması
- ❖ Sınıf mevcudunun azlığı
- ❖ Sorumluluk verme
- ❖ Kendini yönetebilme bilinci
- ❖ Aile ilgisizliği
- ❖ Aile ilgisizliğinin öğretmenle tamamlanmaya çalışılması
- ❖ Yerleşim yeri farklılıkları
- ❖ Köydeki imkansızlıklar
- ❖ Öğrencileri eğitim öğretim ortamına katma
- ❖ Özgüven geliştirme
- ❖ Ödül yöntemi
- ❖ Mahrum bırakma şeklinde ceza verme
- ❖ Öğrenciye kendi hatasını fark ettirme
- ❖ Birleştirilmiş sınıf uygulamasının kaldırılması
- ❖ Taşınmalı eğitimin birleştirilmiş sınıf uygulamasına nazaran daha faydalı olması
- ❖ Kuralcı olmamak
- ❖ Öğrenciyle bağ kurma

- ❖ Derse hazırlıklı ve planlı gitmek
- ❖ Ödevli öğrencileri boş bırakmama
- ❖ Büyük çocukların küçük çocukları ezmesi
- ❖ Öğretmenin okulu ve kendisini sevdirmeye çalışması
- ❖ Haftanın birincisini seçme
- ❖ Öğrencilerin karakteri
- ❖ Veli ile iletişim
- ❖ Öğrencilerin birbirleri ile ilişkilerini incelemek
- ❖ Öğretmenin sınıf yönetimi ve alan bilgisi

GÖRÜŞ AYRILIĞI

- ❖ Müfredatın çok yoğun olması
- ❖ Bütün sınıfa oryantasyon eğitimi verilmesi
- ❖ Öğretmenin kendisine güvenmesi
- ❖ Tek öğretmen olmak
- ❖ Doğru davranışı belirtme
- ❖ Öğrencinin başarısız olması
- ❖ Öğretmen rehberliği
- ❖ Köy yaşamından dolayı ebeveynlerin çocuklarına vakit ayıramaması
- ❖ Öğretmen davranışlarının belirlenmesinde sınıf düzeyini dikkate alma
- ❖ Sınıf yönetiminde dengeli davranışlar
- ❖ Başarı odaklı güdüleme
- ❖ Başarısızlık

Güvenirlilik Hesaplaması

Görüş birliği

Görüş birliği+Görüş ayrılığı

$$40 \div (40+12) = 0,76$$

%76

ÖZGEÇMİŞ

1991 yılında Adana'da doğdu. İlkokul, ortaokul ve lise öğrenimini Adana'da tamamladı. 2010 yılında Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı'nda lisans öğrenimine başladı. 2014 yılında bu fakülteden mezun olduktan sonra Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı'nda yüksek lisans yapma hakkı kazandı. 2014 yılında Ağrı ili Eleşkirt ilçesi Türk Telekom Tahir İlkokulu'nda sınıf öğretmeni olarak göreve başladı. 2017 yılında Gaziantep ili Şehitkamil ilçesi Solmaz Güzel İlkokulu'na tayini çıktı. Şu anda da Solmaz Güzel İlkokulu'nda sınıf öğretmeni olarak görev yapmaktadır.

